

Utlåtande Rotel IV (Dnr KS 2021/1716)

Råd för funktionshinderfrågor, arbetssätt och organisation

Initiativärende

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar att följande ska gälla den 1 januari 2023.

1. Instruktion för kommunstyrelsens råd för funktionshinderfrågor godkänns enligt bilaga 2 med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.
2. Instruktion för bolagsstyrelse- och nämndanknutna råd för funktionshinderfrågor godkänns enligt bilaga 3 med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.
3. Antalet stadsdelsnämndsanknutna råd för funktionshinderfrågor minskar från 13 till 6 med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.
4. Antalet ledamöter i stadsdelsnämndsanknutna råd för funktionshinderfrågor ökar från 7 till 8 med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.
5. Ett nomineringsutskott som består av Funktionsrätt Stockholms stad, Synskadades Riksförbund Stockholms Stad och Delaktighet, Handlingskraft, Rörelsefrihet Stockholmsavdelningen ska nominera ledamöter i råden till respektive nämnd eller bolagsstyrelse med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.
6. Stockholms Stadshus AB uppmanas att ge berörda bolagsstyrelser i uppdrag att anta instruktion om bolags- och nämndanknutna råd för funktionshinderfrågor enligt bilaga 3 till utlåtandet.
7. Kommunstyrelsen ska ta fram en vägledning som stödjer nämndernas och bolagsstyrelsernas implementering av nya arbetssätt och organisation i råd för funktionshinderfrågor med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

8. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att ta fram ett förslag som innebär att ledamöter i kommunstyrelsens samt i bolags- och nämndanknutna råd för funktionshinderfrågor erhåller ersättning för förlorad arbetsinkomst vid rådets sammanträden.
9. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att efter två år genomföra en utvärdering av de nya arbetssätten och organisationen för råden för funktionshinderfrågor.

Föredragande borgarrådet Alexander Ojanne anför följande.

Ärendet

Stadsledningskontoret har utifrån uppdrag från kommunfullmäktige tagit fram en utredning om hur delaktigheten och inflytandet kan stärkas i stadens råd för funktionshinderfrågor (råd). Råden föreslås få en mer strategisk roll i att stödja och ge råd i planering och genomförande av stadens arbete med att leva upp till de mänskliga rättigheterna för personer med funktionsnedsättning.

Antalet stadsdelsnämndsanknutna råd föreslås minska från 13 till 6. Antalet ledamöter i stadsdelsnämndsknutna råd föreslås öka från 7 till 8. Inga förändringar avseende antalet facknämnds- och bolagsanknutna råd för funktionshinderfrågor föreslås.

Ett nomineringsutskott som består av Funktionsrätt Stockholms stad, Synskadades Riksförbund Stockholms Stad och Delaktighet, Handlingskraft, Rörelsefrihet (DHR) Stockholmsavdelningen ska till kommunfullmäktige nominera ledamöter till råden.

Beredning

Ärendet har initierats av stadsledningskontoret och remitterats till följande instanser.

Facknämnder: Arbetsmarknadsnämnden, exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, idrottsnämnden, kulturnämnden, kyrkogårdsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, servicenämnden, socialnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, utbildningsnämnden, äldrenämnden och överförmyndarnämnden.

Stadsdelsnämnder: Bromma stadsdelsnämnd, Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd, Farsta stadsdelsnämnd, Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd,

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd, Kungsholmens stadsdelsnämnd, Norrmalms stadsdelsnämnd, Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd, Skarpnäcks stadsdelsnämnd, Skärholmens stadsdelsnämnd, Spånga-Tensta stadsdelsnämnd, Södermalms stadsdelsnämnd och Östermalms stadsdelsnämnd.

Bolag och övriga: Stockholms Stadshus AB, som har skickat en underremiss till dotterbolagen AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, AB Stokab, AB Svenska Bostäder, Bostadsförmedlingen i Stockholm AB, Kulturhuset Stadsteatern AB, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB), Stockholm Business Region AB (SBR), Stockholm Globe Arena Fastigheter AB, Stockholms Hamn AB, Stockholms Stads Parkerings AB samt Stockholm Vatten och Avfall AB.

AB Stokab och Bostadsförmedlingen i Stockholm AB avstår från att svara på remissen och Stockholm Stads Parkerings AB har inga synpunkter på remissens förslag.

Kommunstyrelsens råd för funktionshinderfrågor.

Råd för funktionshinderfrågor vid facknämnder och bolagsstyrelser: arbetsmarknadsnämndens råd för funktionshinderfrågor, funktionshinderrådet i kyrkogårdsnämnden, funktionshinderrådet vid idrottsnämnden, råd för funktionshinderfrågor vid bostadsbolagen, råd för funktionshinderfrågor vid fastighetsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden, rådet för funktionshinderfrågor vid kulturnämnden, , råd för funktionshinderfrågor vid stadsbyggnadsnämnden och exploateringsnämnden, råd för funktionshinderfrågor vid trafiknämnden och Stockholms Stads Parkerings AB, råd för funktionshinderfrågor vid socialnämnden, äldrenämnden och överförmyndarnämnden, råd för funktionshinderfrågor vid Stockholm Business Region AB, råd för funktionshinderfrågor vid Stockholm Vatten och Avfall AB, Stockholms Hamn AB och AB Stokab samt utbildningsnämndens och SISAB:s råd för funktionshinderfrågor.

Råd för funktionshinderfrågor vid stadsdelsnämnder: funktionshinderrådet Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd, funktionshinderrådet i Skärholmen, råd för funktionshinderfrågor vid Bromma stadsdelsnämnd, råd för funktionshinderfrågor vid Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd, råd för funktionshinderfrågor vid Farsta stadsdelsnämnd, råd för funktionshinderfrågor vid Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd, råd för funktionshinderfrågor vid Kungsholmens stadsdelsnämnd, råd för funktionshinderfrågor vid Norrmalms stadsdelsnämnd, råd för funktionshinderfrågor vid Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd, råd för funktionshinderfrågor vid Skarpnäcks stadsdelsnämnd, råd för funktionshinderfrågor vid Skärholmens stadsdelsnämnd, råd för funktionshinderfrågor

vid Spånga-Tensta stadsdelsnämnd, råd för funktionshinderfrågor vid Östermalms stadsdelsnämnd och Södermalms funktionshinderråd.

Organisationer utanför Stockholms stad: Autism- och Aspergerföreningen Stockholm, DHR (Delaktighet, Handlingskraft, Rörelsefrihet) Stockholmsavdelningen, FUB Stockholm (För barn, unga och vuxna med intellektuell funktionsnedsättning), Funktionsrätt Stockholms stad, Förbundet Sveriges Dövs Stockholm Gotland, Hörselskadades förening Stockholm, Stockholms dövas förening och Synskadades Riksförbund Stockholms stad.

Råd för funktionshinderfrågor vid bostadsbolagen, råd för funktionshinderfrågor vid socialnämnden, äldrenämnden och överförmyndarnämnden, råd för funktionshinderfrågor vid Stockholm Business Region AB, råd för funktionshinderfrågor vid Stockholm Vatten och Avfall AB, Stockholms Hamn AB och AB Stokab, råd för funktionshinderfrågor vid Bromma stadsdelsnämnd, råd för funktionshinderfrågor vid Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd, råd för funktionshinderfrågor vid Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd, råd för funktionshinderfrågor vid Kungsholmen stadsdelsnämnd, råd för funktionshinderfrågor vid Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd, råd för funktionshinderfrågor vid Skarpnäcks stadsdelsnämnd, råd för funktionshinderfrågor vid Spånga-Tensta stadsdelsnämnd, råd för funktionshinderfrågor vid Östermalms stadsdelsnämnd, Autism- och Aspergerföreningen Stockholm, Förbundet Sveriges Dövs Stockholm Gotland, Hörselskadades förening Stockholm och Stockholms dövas förening har inte inkommit med svar.

Råd för funktionshinderfrågor vid Farsta stadsdelsnämnds svar finns med i svaret från Farsta stadsdelsnämnd.

Nationell Samverkan för Psykisk Hälsa, NSPH, i Stockholms län har på eget initiativ valt att svara på remissen.

Arbetsmarknadsnämnden efterfrågar en stadsövergripande vägledning för hur råden bör involveras tidigare i ärendeprocessen och frikopplas från facknämndens sammanträden, förordar att antalet råd för facknämnderna minskar på motsvarande sätt som för stadsdelsnämnderna, ser positivt på införande av ersättning för förlorad arbetsinkomst samt önskar förtydligande av hur handlingar ska tillställas rådet på det medium och i den form som de själva önskar.

Exploateringsnämnden ser vissa utmaningar med att praktiskt införliva råden som remissinstans i strategiska ärenden, önskar förtydligande kring referenspersoner och möjlighet att delta i beredning av kommunstyrelsens framtagande av vägledning för genomförande, instämmer i att antalet råd för facknämnder bör minska samt ser positivt på införande av ersättning för förlorad arbetsinkomst.

Fastighetsnämnden instämmer med synpunkterna från exploateringsnämnden.

Idrottsnämnden efterfrågar ett beslut om enbart digital distribution av handlingar till råden, ser positivt på att rådets verksamhet tydligare kopplas till nämndens strategiska arbete och på införande av ersättning för förlorad arbetsinkomst samt instämmer i att antalet råd för facknämnder bör minska.

Kulturnämnden önskar fler konkreta förslag för att ta till vara rådets kompetens på bättre sätt, efterfrågar en analys av vilka hinder som personer med funktionsnedsättning själva ser för sitt deltagande i råden och ser inte att förslaget att införa ett nomineringsutskott säkert kommer att bidra till att fylla de vakanta platserna. Nämnden anger att Stadsmuseet är en del av nämndens verksamhet och inte behöver omnämnas specifikt i instruktionen för nämndens råd för funktionshinderfrågor. Nämnden ser positivt på införande av ersättning för förlorad arbetsinkomst samt instämmer i att antalet råd för facknämnder bör minska, en vägledning tas fram samt att det bör förtydligas hur handlingar ska tillställas rådet.

Kyrkogårdsnämnden instämmer i att antalet råd för facknämnderna bör minska och ser positivt på att en vägledning tas fram.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden instämmer med synpunkterna från exploateringsnämnden.

Servicenämnden har inget råd för funktionshinderfrågor men anser att alla stadens nämndanknutna råd utgör en viktig roll i demokratiarbetet och att initiativ att stärka råden bör mottas positivt.

Socialnämnden ställer sig bakom remissens förslag i sin helhet och anser att dessa är väl avvägda, välkomnar en vägledning för genomförande samt föreslår att en beslutspunkt om uppföljning av förslagen läggs till i ärendet.

Stadsbyggnadsnämnden instämmer med synpunkterna från exploateringsnämnden.

Trafiknämnden instämmer med synpunkterna från exploateringsnämnden.

Utbildningsnämnden ställer sig positiv till förslaget, ser positivt på införande av ett nomineringsutskott och ersättning för förlorad arbetsinkomst men önskar tydliggörande kring hur ersättningen ska utformas och administreras samt instämmer i att referenspersoner bör tydliggöras och välkomnar en vägledning för genomförande.

Äldrenämnden ställer sig positiv till förslaget och den mer strategiska roll råden föreslås få, ser positivt på minskat antal råd för stadsdelsnämnderna och välkomnar en vägledning för genomförande.

Överförmyndarnämnden ser vikten av att staden genomför de föreslagna åtgärderna om de kan främja rådets inflytande på strategiska frågor inom sta-

dens nämnder och bolag samt önskar vägledning i hur nämnden konkret kan involvera rådet utöver den samverkan som finns idag.

Bromma stadsdelsnämnd ställer sig positiv till förslaget men ser behov av tydliggörande och kompletteringar i den kommande vägledningen, bland annat kring vilka ärenden råden ska ges möjlighet att yttra sig i innan beslut, vilken form av kompetensutveckling som ska erbjudas och hur sammanslagningen mellan stadsdelar ska organiseras.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd ser positivt på att utredningen lägger fokus på strategiska frågor om tillgänglighet och delaktighet, på införande av ersättning för förlorad arbetsinkomst och på en vägledning för genomförande samt efterfrågar en tydlig struktur och ett föreslaget upplägg för hur sammanslagning av råden ska organiseras.

Farsta stadsdelsnämnd ser positivt på förslaget, ser att nämnderna har ett stort ansvar för att skapa rutiner och processer som möjliggör att utredningens förslag förverkligas samt efterfrågar en ändring från fyraåriga till ettåriga mandatperioder, att ordet "bolag" ersätts med ordet "styrelse" i instruktionen för bolagsanknutna råd, att det klargörs hur de råd som ska samverka med mer än en nämnd eller styrelse ska utses, att "råd för funktionshinderfrågor" också i fortsättningen skrivs på det sättet istället för att ändras till "råd för funktionshindersfrågor". Nämndens råd anser att det är svårt att se hur rådets nya roll och uppdrag kan komma att fungera och önskar att det hade kommit en vägledning innan det skulle ha lämnats synpunkter. Rådet anser att det är positivt att utredningen föreslår ersättning för förlorad arbetsinkomst. Rådet tror det kan bli svårt att se till lokala behov då ett enda råd ska täcka tre stadsdelsområden och tre stadsdelsnämnders verksamheter.

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd anser att rådets sammanträden bör kopplas till den ordinarie styr- och uppföljningsprocessen i större utsträckning och hantera strategiskt viktiga utvecklingsområden, ser positivt på införande av ersättning för förlorad arbetsinkomst, uppmärksammar vikten av att ledamöterna i råden får en stadsgemensam introduktion till stadens uppdrag och vilka frågor som respektive nämnd har rådighet över samt ser ett behov av att rollen och uppdraget som sekreterare tydliggörs.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd ser positivt på utredningens förslag och anser att utredningens förslag och åtgärder har goda möjligheter att tjäna sitt syfte.

Kungsholmens stadsdelsnämnd är positiv till utredningens förslag och bedömer att de ger förutsättningar för att på ett strukturerat sätt få del av den sakkunskap som finns i råden, välkomnar att en vägledning för genomförandet tas fram samt önskar förtydligande kring det administrativa ansvaret.

Norrmalms stadsdelsnämnd är positiv till förslagen, till införande av ersättning för förlorad arbetsinkomst, till en vägledning för genomförandet samt önskar förtydligande kring det administrativa ansvaret.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd ser positivt på utredningens förslag, på införande av ersättning för förlorad arbetsinkomst och på ett gemensamt nomineringsutskott.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd välkomnar utredningen, ser positivt på minskat antal råd för stadsdelsnämnderna och på införande av ersättning för förlorad arbetsinkomst samt efterfrågar tydlig vägledning för hur sammanslagningen av råd ska organiseras.

Skärholmens stadsdelsnämnd har svårt att bedöma om minskning av andelen råd leder till en ökning av kvaliteten på rådets arbete, ser positivt på en vägledning för genomförande och på att föreningar deltar i nomineringsprocessen till råden.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd ställer sig bakom förslaget, ser positivt på minskat antal råd för stadsdelsnämnderna och införande av ersättning för förlorad arbetsinkomst.

Södermalms stadsdelsnämnd ser en risk för att det lokala perspektivet utmanas vid en sammanslagning av råden för stadsdelar men att detta kan förhindras genom att representationen i den föreslagna organiseringen av råden är jämt fördelat mellan deltagande stadsdelar, anser det viktigt att vägledning och utbildning säkerställs för samtliga ledamöter samt anser att med ett minskat antal råd skulle den samlade kompetensen tas till vara på ett bättre sätt och möten i råden skulle i större utsträckning kopplas till mer övergripande frågor.

Östermalms stadsdelsnämnd ser positivt på införande av ersättning för förlorad arbetsinkomst och sammanslagning av råden för stadsdelsnämnder samt anser att råden bör utses till självständiga remissinstanser vid ärenden med koppling till genomförandet av *Program för delaktighet och inflytande för personer med funktionsnedsättning*.

Stockholms Stadshus AB är positivt till förslaget och anser att uppdraget för råden får en tydligare koppling till bolagens strategiska arbete med att leva upp till de mänskliga rättigheterna för personer med funktionsnedsättning.

AB Familjebostäder bedömer att genomförande av förslaget inte påverkar bolagets verksamhet eller nuvarande arbetssätt hos bostadsbolagens och Bostadsförmedlingens gemensamma funktionshinderråd samt anser att förslaget ger stöd och förtydligar rådets roll och koppling till stadens tillgänglighetsprogram inklusive behov av samverkan.

AB Stockholmshem välkomnar ett förtydligande kring funktionsrådets arbetssätt.

AB Svenska Bostäder ställer sig positivt till förslaget på såväl kommunstyrelse som på bolags- och nämndnivå.

Kulturhuset Stadsteatern AB ställer sig positivt till utvecklingen av funktionshinderråden men betonar betydelsen av att sammansättningen av råden strävar efter att domineras av mångfald och även representeras av olika funktionsvariationer.

Micasa Fastigheter i Stockholm AB ställer sig i det hela positivt till förslaget och anser att frågan om arvode för exempelvis förlorad arbetsinkomst bör vara utredd till 2023 då instruktionen för hur rådets uppgifter, sammansättning och arbetsformer föreslås träda i kraft.

Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB) är positiva till en förstärkning av rådets funktion och arbete.

Stockholm Business Region AB önskar ett förtydligande kring hur bolaget även fortsättningsvis ska dela råd för funktionshinderfrågor med Mässfastigheter i Stockholm AB.

Stockholm Globe Arena Fastigheter AB tillstyrker förslaget och har inget att invända.

Stockholms Hamn AB välkomnar initiativ för att främja tillgänglighet och har tagit del av utredningen om hur delaktighet och inflytande kan stärkas i och med råden för funktionshinderfrågor.

Stockholm Vatten och Avfall AB anser att förslaget är tydligt och genomtänkt.

Kommunstyrelsens råd för funktionshinderfrågor har sedan länge efterfrågat omorganiseringen och välkomnar initiativet och att förarbetena och dialogen varit omfattande och inkluderande. Rådet vill särskilt framhålla det positiva och viktiga i att förslaget tydligt slår fast att råden är remissinstans i strategiska ärenden som rör tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning samt att råden ska ges tillfälle att yttra sig över tjänsteutlåtanden som berör personer med funktionsnedsättning innan beslut fattas. Rådet ser positivt på införande av ersättning för förlorad arbetsinkomst. Rådet efterfrågar att det förs in i instruktionerna att råden ska ha initiativrätt och därmed kunna aktualisera ärenden hos nämnder och styrelser samt efterfrågar att funktionshinderombudsmannen samordnar träff med rådsordföranden. Rådet föreslår att det i instruktionerna för kommunstyrelsens råd ändras till att rådet sammanträder minst sex gånger årligen plus en träff med kommunstyrelsen och en gång med dess presidium. Vidare bör råden ges någon form av kansliresurser för att kunna föra frågor vidare från rådet till andra nämnder och förvaltningar. Rådet framför att för att snabba på processen inför årsskiftet bör funktionshinderrörelsen aktivt delta i höstens arbete med instruktioner och vägledning.

Bra därtill om funktionshinderombudsmannen ordnar en träff per termin för rådsordföranden med tillfälle till diskussion och utbyte om arbetsformer och andra erfarenheter. Råden ska kunna följa hur stadens tillgänglighet och delaktighet utvecklas och få årliga rapporter om utvecklingen. Det är viktigt att en utvärdering görs senast efter tre år, med möjlighet till justeringar till nästa mandatperiod.

Arbetsmarknadsnämndens råd för funktionshinderfrågor är i allt väsentlig nöjda med utredningen och förslaget, efterfrågar utbildning och delaktighet i det kommande förändringsarbetet, uppföljning och utvärdering under mandatperioden samt att rådet deltar i utveckling av vägledningen för genomförande och att arbetsformerna utvecklas och förändras så att råden blir delaktiga mycket tidigare i stadens ärendeprocesser. Rådet är tveksamt till sammanslagning av stadsdelsnämndsanknutna råd och anser att sammanslagning av facknämndsanknutna råd skulle bli ett för omfattande uppdrag för ett råd.

Funktionshinderrådet i kyrkogårdsnämnden anser att det är bra att inkludera ersättning för förlorad arbetsinkomst, men att antalet ledamöter inte alltid är det viktiga utan hur råden och nämnderna fungerar i praktiken, anser att det är bra att påpeka att material till råden ska vara i det medium som passar ledamöterna bäst, önskar förtydligande kring vem som har utslagsröst i ett råd med 8 ledamöter, anser att det är olyckligt att slå ihop råd i kyrkogårdsnämnden med råd i nämnder med i huvudsak fastighetsfrågor samt att sammanslagning av stadsdelsnämndsanknutna råd riskerar leda till tappad lokalkännedom.

Funktionshinderrådet vid idrottsnämnden önskar tydliggörande kring medverkan från förvaltningschef för varje stadsdels- eller facknämnd vid sammanslagning av råd, att representanter har ett klart mandat, att koppling till och från möten är garanterade till respektive nämnd/förvaltning. Rådet önskar förtydligande av sekreterares uppgifter, ser positivt på sammanslagning av råden för funktionshinder vid idrottsnämnden och fastighetsnämnden, anser att utredningen inte lämnar några tydliga svar på hur rådets arbete kommer se ut efter beslut om översynen, välkomnar en vägledning för genomförande samt anser att en utvärdering bör göras efter två år.

Råd för funktionshinderfrågor vid fastighetsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden önskar att rådet slås ihop med idrottsnämndens anknutna råd, anser att utredningen inte lämnar några tydliga svar på hur rådets arbete kommer se ut efter beslut om översynen och ifrågasätter att rådets uppdrag ska knytas till nämndernas och bolagsstyrelsernas strategiska arbete.

Rådet för funktionshinderfrågor vid kulturnämnden anser att minskat antal råd för stadsdelsnämnderna starkt kommer att försämra rådets möjligheter att uppmärksamma faktiska hinder i närmiljön och att kriteriet täckning av samt-

liga stadsdelar därför bör ingå i nomineringsanvisningarna samt föreslår att antalet ledamöter i stadsdelsnämndsanknutna råd ökar från 7 till 9 samt att mandatperioden är 4+4 år vid ett specifikt råd.

Råd för funktionshinderfrågor vid stadsbyggnadsnämnden och exploateringsnämnden önskar en översyn av de facknämndsanslutna rådens organisation och fokusområden och anser sig ha många beröringspunkter med trafiknämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden samt framhåller att endast 4 sammanträden per år gör det svårt för rådet att kunna granska detaljplaner på samma nivå som idag.

Råd för funktionshinderfrågor vid trafiknämnden och Stockholms Stads Parkerings AB anser att resultatet av utredningen skapar en ovisshet och en försämring för funktionshinderråden i Stockholms Stad, att minskat antal stadsdelsnämndsanknutna råd gör det svårt att bevaka de lokala frågorna, att Södermalm och Östermalm fortsättningsvis ska ha separata råd, ser inte positivt på att öka antalet ledamöter till 8 då det innebär att råden får ett jämt antal ledamöter, är emot att en organisatoriskt obunden person skulle kunna ta plats i råden, ser att ersättning för förlorad arbetsinkomst är en förutsättning för att fler ska kunna vara aktiva i råden, framhåller vikten av att organisationerna även fortsättningsvis har ägarskap över nomineringsprocessen, ser positivt på att koppla uppdraget mer strategiskt till genomförandet av *Program för delaktighet och inflytande för personer med funktionsnedsättning 2018-2023* och poängterar att det är viktigt att starta upp arbetet med nästa program eftersom det löper ut 2023, ställer sig tveksamt till att släppa kopplingen till nämnderna, anser att det finns en ovisshet i förslaget eftersom vägledningen för rådets arbetssätt ännu inte är framtaget samt ställer sig slutligen frågan om vad det finns för ekonomiska incitament till att minska antalet stadsdelsnämndsanknutna råd och anser att rådets medlemmar är experter på sina sakfrågor och kan generera besparingar för staden genom att komma in tidigt i processerna innan projekten är igång.

Utbildningsnämndens och SISAB:s råd för funktionshinderfrågor konstaterar att flera av de förslag som förs fram liknar hur rådet arbetar i dagsläget och ser det som särskilt positivt att det ges ett tydligare mandat och en beskrivning av ordförandes roll och välkomnar en vägledning för genomförande men upplever att det kommer väldigt nära in på den nya mandatperioden.

Funktionshinderrådet, Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd anser att möjligheterna att bevaka viktiga frågor minskar drastiskt med halverat antal stadsdelsråd, att den lokala förankringen och kunskapen om lokalsamhället går förlorad, att stadsdelsnämnderna förlorar en lokal samarbetspartner med unik kunskap, att rekrytering av ledamöter försvåras då bevakningsområdet blir

stort. Rådet ser positivt på att förslaget innebär förstärkt rekryteringsprocess, prioritering av strategiska frågor, förbättrad ekonomisk ersättning för ledamöter och tydliga uppdrag. Rådet anser att istället för att slå samman råd bör rekryteringsprocessen stärkas och samarbetet mellan stadsdelsråden stärkas med gemensamma träffar för utbyte av idéer och erfarenheter.

Funktionshinderrådet i Skärholmen instämmer i remissvaret från Funktionshinderrådet, Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd samt anser att det behövs en kraftfull satsning på utbildning för rådens samtliga ledamöter och för stadens nämnder och förvaltningar och att den nya organisationen utvärderas efter ett antal år.

Råd för funktionshinderfrågor vid Norrmalms stadsdelsnämnd anser att sammanslagning av stadsdelsnämndsanknutna råd riskerar leda till tappad lokalbundenhet, undrar vem som har utslagsröst i ett råd med 8 ledamöter, föreslår att rådet ska ha en sakkunnig tjänsteman som samlar in synpunkter och ärenden som uppkommer inom förvaltningen och som rådet också kan lämna in ärenden till löpande, föreslår att mandatperioder går omlott med de politiska valen samt ser positivt på införande av ersättning för förlorad arbetsinkomst.

Södermalms funktionshinderråd ser positivt på ett nomineringsutskott, att rådets uppdrag förtydligas, att det ska tas fram en tydlig arbetsbeskrivning för råden, att arbetet ska ha en strategisk inriktning och bygga på program för tillgänglighet och delaktighet samt på att råden ska erbjudas utbildning men är tveksamt till förslag om minskning av antalet råd i stadsdelarna, anser att det bör formaliseras i instruktionerna kring förankring av rådets nya arbetssätt i nämnder och förvaltning, föreslår arvodering utöver införande av ersättning för förlorad arbetsinkomst samt att funktionshinderrörelsen deltar i höstens arbete med instruktioner och vägledningar samt anser att en utvärdering bör göras senast efter tre år.

DHR Stockholmsavdelningen ser positivt på att instruktionen för råden ses över, anser att staden bör leda nomineringsgruppen och nominering ske tidigt på hösten, att sammanslagna råd inte kommer underlätta rekrytering till råden, att en utvärdering bör göras efter genomförandet, saknar en tydlig koppling till politiken för de sammanslagna råden i stadsdelarna. DHR Stockholmsavdelningen ser positivt på införande av ersättning för förlorad arbetsinkomst, understryker vikten av utbildning för råden, att råden ges möjlighet att delta i tidigt skede i beslutsprocesser, samt att handlingar kommer i tid innan mötena samt önskar förtydligande kring hur många ledamöter respektive organisation har i råden, vilka som ingår i presidiet och vad facknämndernas råd ska arbeta med framöver.

FUB Stockholm står bakom remissvaret från Funktionsrätt Stockholm, anser att sammanslagning av stadsdelsnämndsanknutna råd riskerar leda till minskad lokal förankring och ökad arbetsbörda i råden men bejakar ändå förslaget, anser att en utvärdering bör ske efter två år, ser positivt på ökat fokus på en strategisk nivå och på att involvera råden i tidiga skeden i beslutsprocessen men vill ha kvar rätten att lyfta frågor och iakttagelser från den löpande förvaltningen, önskar statistik avseende ansökningar och avslag för olika insatser inom LSS samt anser att resurser behöver avdelas till samordning för råden att verka tvärssektoriellt.

Funktionsrätt Stockholms stad har samrått med sina 31 medlemsorganisationer och lämnar styrelsens sammantagna uppfattning om ärendet. Funktionsrätt Stockholms stad ser med glädje fram emot en förtydligad roll för stadens råd för funktionshinderfrågor, efterfrågar större enlighet i rådets arbetssätt och att det fastslås i instruktionerna för bolags- och nämndanknutna råd, ett ansvarsförhållande som tydliggör rollen i relation till förvaltningen och nämnden samt att antagna aktiviteter i råden tas fram och följs upp av förvaltningarna på samma sätt som den ordinarie styr- och uppföljningsprocessen och knyts till strategiskt och långsiktigt arbete. Funktionsrätt Stockholms stad tillstyrker en sammanslagning av stadsdelsnämndernas råd för funktionshinderfrågor med begäran om att det sker en kontinuerlig utvärdering och analys i huruvida förändringarna har resulterat i större delaktighet och inflytande, att alla berörda nämnder och förvaltningar är representerade vid rådets möten även efter sammanslagning av råd, att bolags- och nämndanknutna råd får möjlighet att kalla förvaltningschefer (eller motsvarande) eller tjänstemän och att detta skrivs in i instruktionerna för de bolags- och nämndanknutna råden, att varje råd ska ha ett administrativt stöd och erbjudas kompetensförsörjning för att kunna fullgöra sitt uppdrag och att detta skrivs in i instruktionerna för de bolags- och nämndanknutna råden. Funktionsrätt Stockholms stad anser vidare att införande av ersättning för förlorad arbetsinkomst kan öka representationen i råden vad gäller främst ålder och etnicitet, att möjlighet för adjungerade ledamöter att ges ett arvode bör ses över, att staden bör genomföra en rekryteringskampanj tillsammans med funktionshinderrörelsen, liknande den kampanj som gjordes för att hitta nya gode män i staden. Organisationen efterfrågar även att politiker och förvaltningar utbildas i *Programmet för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning*, utgår från att ansvaret för nomineringsutskottet kommer utgå från Funktionsrätt Stockholms stad och anser att rollen som organisationen har gentemot staden kräver ett tydligt, formaliserat uppdrag med tillhörande ekonomiskt ramverk (möjligen i form av Idéburet offentligt partnerskap, IOP) som möjliggör detta på ett ordnat och ansvarsfullt sätt.

Funktionsrätt Stockholms stad anser slutligen att det som ett komplement till sekreterarfunktionen behövs en central, samordnande funktion som tillser att rådets arbete fortskrider planenligt och som gör råden mindre beroende av yttre faktorer samt efterfrågar att en utvärdering sker efter två år.

Synskadades Riksförbund Stockholms stad anser att råden dels ska ha en viktig strategisk roll och dels involveras i detaljplanering, att ett nytt Program för delaktighet och inflytande för personer med funktionsnedsättning behöver antas från år 2024 och framåt, avvisar idéer om att flera stadsdelsnämnder ska ha gemensamma råd, ser inget behov av att minska antalet råd på grund av svårigheter att få tag i representanter och befärdar att färre råd med mera omfattande uppgifter riskerar att försvåra att hitta representanter, anser att förlorad arbetsförtjänst ska utbetalas vid uppdrag för rådet vid såväl möten som utbildningar och andra arbetsinsatser samt att samma arvoden ska utgå till funktionshindersrådsrepresentanter och politiker, betonar vikten av att handlingar går ut i god tid, ser positivt på ett nomineringsutskott, anser att möten på kvällstid bör övervägas, att råden måste komma in tidigt i beslutsprocessen, att råden ska ha initiativrätt och att ansvariga tjänstemän ska delta då stadsdelsnämndernas råd har möten. Förbundet anser slutligen att staden bör avvakta med att fastställa nya instruktioner för råden tills den grundläggande rådsorganisationen är fastställd.

Nationell Samverkan för Psykisk Hälsa, NSPH, i Stockholms län yrkar på att organisationen ska ingå i det nomineringsutskott som ska nominera ledamöter i råden till respektive nämnd eller bolagsstyrelse eftersom de föreningar som verkar inom psykisk hälsa- och beroendområdet behöver ges större inflytande och nomineringsmöjligheter samt yrkar på att inte enbart ersätta förlorad arbetsinkomst utan också generellt de brukarinflytandeinsatser som görs.

Mina synpunkter

Det är välkommet att försök görs för att tydliggöra funktionshinderrådets roll och för att stärka rådets delaktighet. Uppdraget att se över rådets arbete togs redan år 2018 när kommunfullmäktige beslutade om *Program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2018 -2023*. Ärendet har under året beretts av den tidigare majoriteten. Vi delar viljan att stärka inflytandet och förtydliga rådets roll. Det är positivt att förslag nu läggs om möjlighet till ersättning för förlorad arbetsinkomst vid sammanträden för rådets ledamöter. Funktionshinderrörelsen har lyft att det kan ha påverkan på rådets möjligheter att kunna bredda rekryteringen. Vi har hörsammat önskan.

Efter remissomgången har det lagts in att en utvärdering ska göras efter två år av de nya arbetssätten och organisationen för råden för funktionshinderfrågor. Jag vill säkerställa att ändringarna som nu görs når målsättningen och leder till en ökad delaktighet. Staden ska vara lyhörd för synpunkter som inkommer från råden och från funktionshindersorganisationer under resans gång.

Utöver språkliga ändringar i instruktionerna har mindre förändringar gjorts sedan förslaget varit ute på remiss. Antal sammanträden för kommunstyrelsens råd för funktionshinderfrågor har ändrats till 6 i enlighet med utredningens förslag. Det har tydliggjorts i samtliga bilagor att det är Synskadades Riksförbund Stockholms stad som ska ingå i nomineringsutskottet och inte riksförbundet. Därtill har till förskolenämnden lagts till i Instruktion för bolagsstyrelse- och nämndanknutna råd för funktionshinderfrågor så att förskolenämnden, utbildningsnämnden och Skolfastigheter i Stockholm AB har ett gemensamt råd. Kommunfullmäktige kommer att föreslås att fatta ett beslut om inrättande av en förskolenämnd i samband med att beslut om budgeten för år 2023 tas.

Min stora förhoppning är att råden för stadens nämnder och bolag sprider positiva arbetssätt mellan sig. I arbetet för att öka delaktigheten och inflytande är det viktigt att man samarbetar.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Instruktion för kommunstyrelsens råd för funktionshinderfrågor, dnr KS 2021/1716-49.1
3. Instruktion för bolagsstyrelse- och nämndanknutna råd för funktionshinderfrågor, dnr KS 2021/1716-49.2
4. Råd för funktionshindersfrågor – en utredning om hur delaktighet och inflytande kan stärkas, dnr KS 2021/1716-1.2
5. Instruktion för kommunstyrelsens råd för funktionshinderfrågor, spårade ändringar efter remiss, dnr KS 2021/1716-49.3
6. Instruktion för bolagsstyrelse- och nämndanknutna råd för funktionshinderfrågor, spårade ändringar efter remiss, dnr KS 2021/1716-49.4

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Instruktion för kommunstyrelsens råd för funktionshinderfrågor godkänns enligt bilaga 2 med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.
2. Instruktion för bolagsstyrelse- och nämndanknutna råd för funktionshinderfrågor godkänns enligt bilaga 3 med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.
3. Antalet stadsdelsnämndsanknutna råd för funktionshinderfrågor minskar från 13 till 6 med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.
4. Antalet ledamöter i stadsdelsnämndsanknutna råd för funktionshinderfrågor ökar från 7 till 8 med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.
5. Ett nomineringsutskott som består av Funktionsrätt Stockholms stad, Synskadades Riksförbund Stockholms Stad och Delaktighet, Handlingskraft, Rörelsefrihet Stockholmsavdelningen ska nominera ledamöter i råden till respektive nämnd eller bolagsstyrelse med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.
6. Stockholms Stadshus AB uppmanas att ge berörda bolagsstyrelser i uppdrag att anta instruktion om bolags- och nämndanknutna råd för funktionshinderfrågor enligt bilaga 3 till utlåtandet.
7. Kommunstyrelsen ska ta fram en vägledning som stödjer nämndernas och bolagsstyrelsernas implementering av nya arbetsätt och organisation i råd för funktionshinderfrågor med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.
8. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att ta fram ett förslag som innebär att ledamöter i kommunstyrelsens samt i bolags- och nämndanknutna råd för funktionshinderfrågor erhåller ersättning för förlorad arbetsinkomst vid rådets sammanträden.
9. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att efter två år genomföra en utvärdering av de nya arbetsätten och organisationen för råden för funktionshinderfrågor.

Stockholm den 9 november 2022

På kommunstyrelsens vägnar:
KARIN WANNGÅRD

Alexander Ojanne

Hans Altsjö

Kommunstyrelsen

Särskilt uttalande gjordes av Gabriel Kroon (SD) enligt följande.

Sverigedemokraterna ställer oss bakom det framlagda förslaget om ny organisation för funktionshinderråden. Vi vill understryka att kommunstyrelsens funktionshinderråd kan anses vara av särskild vikt sett till dess övergripande ansvarsområde. Därmed bör den politiska tillsättningen av rådet fördelas med åtminstone ett mandat per parti representerat i fullmäktige.

I övrigt är fördelningen mellan de två SDN-områdena oreglerad. Detta behöver inte vara ett problem, men bör följas noga av förvaltningen och i samband med den framtida utvärderingen

Remissammanställning

Ärendet

Stadsledningskontoret har utifrån uppdrag från kommunfullmäktige tagit fram en utredning om hur delaktigheten och inflytandet kan stärkas i stadens råd för funktionshinderfrågor, (råd) se bilaga 4 till utlåtandet.

Utredningsarbetet har utmärkts av att i dialog med representanter från funktionshinderrörelsen i Stockholms stad samt stadens förvaltningar och bolag, fånga hur rådets arbetssätt och organisation kan bli mer ändamålsenliga. Med ledning av vad som framkommit i dialogerna föreslås råden få en mer strategisk roll i att stödja och ge råd i planering och genomförande av stadens arbete med att leva upp till de mänskliga rättigheterna för personer med funktionsnedsättning.

Utredningen konstaterar att råden ger staden möjlighet att inhämta synpunkter på vad som behöver utvecklas, men att den sakkunskap som finns i råden behöver tas till vara på ett mer systematiskt och sammanhållet sätt. Det är mot denna bakgrund det i utredningen föreslås att såväl arbetssätt som organisation behöver utvecklas. Förslagen innebär att råden får en mer strategisk roll i stadens utvecklingsarbete och stärker rådets möjligheter att identifiera relevanta åtgärder som undanröjer hinder som personer med funktionsnedsättning kan erfar i Stockholms stad.

Antalet stadsdelsnämndsanknutna råd föreslås minska från 13 till 6. Antalet ledamöter i stadsdelsnämndsanknutna råd föreslås öka från 7 till 8. Utredningen föreslår inga förändringar avseende antalet facknämnds- och bolagsanknutna råd för funktionshinderfrågor.

Ett nomineringsutskott som består av Funktionsrätt Stockholms stad, Synskadades Riksförbund och Delaktighet, Handlingskraft, Rörelsefrihet Stockholmsavdelningen ska till kommunfullmäktige nominera ledamöter till råden.

Råden behöver få nya instruktioner som speglar utredningens förslag om nya arbetssätt och organisation. Kommunstyrelsen ska därför ta fram en vägledning som ger stöd i genomförandet av de nya arbetssätten och de organisatoriska förändringarna.

Funktionshinderrörelsen har betonat att ersättning för förlorad arbetsinkomst vid rådets sammanträde stödjer förutsättningarna för ökad delaktighet och inflytande. Kommunstyrelsen ges mot denna bakgrund i uppdrag att ta fram ett förslag som innebär att ledamöter i kommunstyrelsens samt i bolags- och nämndanknutna råd för funktionshinderfrågor erhåller ersättning för förlorad arbetsinkomst vid rådets sammanträden.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 8 april 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Utredningen har tagits fram mot bakgrund av att Stockholms stad har högt ställda mål för att garantera att alla stockholmare har möjlighet till full delaktighet och inflytande i samhällslivet. Flertalet styrdokument i staden tydliggör att funktionshindersperspektivet ska vara en integrerad del av nämndernas och bolagsstyrelsernas ordinarie verksamhet. Det förhållningssättet framgår av stadens långsiktiga vision *Möjligheternas Stockholm – Vision 2040*, som stakar ut en riktning för stadens hållbarhetsarbete och förutsättningarna för att nå FN:s globala mål i Agenda 2030. Det framgår även i stadens budget samt *Program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning*.

Stadsledningskontoret anser att det inte råder någon tvekan om att råden för funktionshinderfrågor är centrala för stadens möjlighet att planera och utforma ett arbete som utgår från ett funktionshinderperspektiv. Det är dock påtagligt att rådets arbete och organisering tjänar på att utvecklas i enlighet med vad som framgår av utredningen. På så sätt kan råden bli mer ändamålsenliga.

Stadsledningen kan konstatera att ett förslag i utredningen rör möjligheten att införa ersättning för faktiskt förlorad inkomst. Det är ett lovvärt förslag som kan gynna möjligheten att öka delaktigheten och inflytandet samt bredda representationen i råden avseende ålder.

Utredningens förslag i övrigt har goda möjligheter att tjäna sitt syfte om stadsledningskontoret tar fram en vägledning som ger stöd i genomförandet. En sådan vägledning ska, i likhet med utredningen om råden för funktionshinderfrågor, tas fram i bred dialog med funktionshindersrörelsen i staden samt berörda nämnder och bolagsstyrelser. Arbetet med att ta fram vägledningen behöver således utmärkas av bred delaktighet och inkludering. Därigenom finns förutsättningar för att de nya arbetsätten och den organisatoriska förändringen blir relevanta och ger avtryck i en verksamhetsutveckling som utmärks av att leva upp till de mänskliga rättigheterna för personer med funktionsnedsättning.

Beredning

Ärendet har initierats av stadsledningskontoret och remitterats till följande instanser.

Facknämnder: Arbetsmarknadsnämnden, exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, idrottsnämnden, kulturnämnden, kyrkogårdsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, servicenämnden, socialnämnden, stadsbyggnads-

nämnden, trafiknämnden, utbildningsnämnden, äldrenämnden och överförmyndarnämnden.

Stadsdelsnämnder: Bromma stadsdelsnämnd, Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd, Farsta stadsdelsnämnd, Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd, Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd, Kungsholmens stadsdelsnämnd, Norrmalms stadsdelsnämnd, Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd, Skarpnäcks stadsdelsnämnd, Skärholmens stadsdelsnämnd, Spånga-Tensta stadsdelsnämnd, Södermalms stadsdelsnämnd och Östermalms stadsdelsnämnd.

Bolag och övriga: Stockholms Stadshus AB, som har skickat en underremiss till dotterbolagen AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, AB Stokab, AB Svenska Bostäder, Bostadsförmedlingen i Stockholm AB, Kulturhuset Stadsteatern AB, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB), Stockholm Business Region AB (SBR), Stockholm Globe Arena Fastigheter AB, Stockholms Hamn AB, Stockholms Stads Parkerings AB samt Stockholm Vatten och Avfall AB.

AB Stokab och Bostadsförmedlingen i Stockholm AB avstår från att svara på remissen och Stockholm Stads Parkerings AB har inga synpunkter på remissens förslag.

Kommunstyrelsens råd för funktionshinderfrågor.

Råd för funktionshinderfrågor vid facknämnder och bolagsstyrelser: arbetsmarknadsnämndens råd för funktionshinderfrågor, funktionshinderrådet i kyrkogårdsnämnden, funktionshinderrådet vid idrottsnämnden, råd för funktionshinderfrågor vid bostadsbolagen, råd för funktionshinderfrågor vid fastighetsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden, rådet för funktionshinderfrågor vid kulturnämnden, råd för funktionshinderfrågor vid stadsbyggnadsnämnden och exploateringsnämnden, råd för funktionshinderfrågor vid trafiknämnden och Stockholms Stads Parkerings AB, råd för funktionshinderfrågor vid socialnämnden, äldrenämnden och överförmyndarnämnden, råd för funktionshinderfrågor vid Stockholm Business Region AB, råd för funktionshinderfrågor vid Stockholm Vatten och Avfall AB, Stockholms Hamn AB och AB Stokab samt utbildningsnämndens och SISAB:s råd för funktionshinderfrågor.

Råd för funktionshinderfrågor vid stadsdelsnämnder: funktionshinderrådet Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd, funktionshinderrådet i Skärholmen, råd för funktionshinderfrågor vid Bromma stadsdelsnämnd, råd för funktionshinderfrågor vid Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd, råd för funktionshinderfrågor vid Farsta stadsdelsnämnd, råd för funktionshinderfrågor vid Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd, råd för funktionshinderfrågor vid Kungsholmens stadsdelsnämnd, råd för funktionshinderfrågor vid Norrmalms stadsdels-

nämnd, råd för funktionshinderfrågor vid Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd, råd för funktionshinderfrågor vid Skarpnäcks stadsdelsnämnd, råd för funktionshinderfrågor vid Skärholmens stadsdelsnämnd, råd för funktionshinderfrågor vid Spånga-Tensta stadsdelsnämnd, råd för funktionshinderfrågor vid Östermalms stadsdelsnämnd och Södermalms funktionshinderråd.

Organisationer utanför Stockholms stad: Autism- och Aspergerföreningen Stockholm, DHR (Delaktighet, Handlingskraft, Rörelsefrihet) Stockholmsavdelningen, FUB Stockholm (För barn, unga och vuxna med intellektuell funktionsnedsättning), Funktionsrätt Stockholms stad, Förbundet Sveriges Dövs Stockholm Gotland, Hörselskadades förening Stockholm, Stockholms dövas förening och Synskadades Riksförbund Stockholms stad.

Råd för funktionshinderfrågor vid bostadsbolagen, råd för funktionshinderfrågor vid socialnämnden, äldrenämnden och överförmyndarnämnden, råd för funktionshinderfrågor vid Stockholm Business Region AB, råd för funktionshinderfrågor vid Stockholm Vatten och Avfall AB, Stockholms Hamn AB och AB Stokab, råd för funktionshinderfrågor vid Bromma stadsdelsnämnd, råd för funktionshinderfrågor vid Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsnämnd, råd för funktionshinderfrågor vid Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd, råd för funktionshinderfrågor vid Kungsholmen stadsdelsnämnd, råd för funktionshinderfrågor vid Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd, råd för funktionshinderfrågor vid Skarpnäcks stadsdelsnämnd, råd för funktionshinderfrågor vid Spånga-Tensta stadsdelsnämnd, råd för funktionshinderfrågor vid Östermalms stadsdelsnämnd, Autism- och Aspergerföreningen Stockholm, Förbundet Sveriges Dövs Stockholm Gotland, Hörselskadades förening Stockholm och Stockholms dövas förening har inte inkommit med svar.

Råd för funktionshinderfrågor vid Farsta stadsdelsnämnds svar finns med i svaret från Farsta stadsdelsnämnd.

Nationell Samverkan för Psykisk Hälsa, NSPH, i Stockholms län har på eget initiativ valt att svara på remissen.

Innehållsförteckning	Sid
Stadsledningskontoret.....	17
Arbetsmarknadsnämnden	22
Exploateringsnämnden	23
Fastighetsnämnden	25
Idrottsnämnden	26
Kulturnämnden	27
Kyrkogårdsnämnden.....	30
Miljö- och hälsoskyddsnämnden.....	31
Servicenämnden	31
Socialnämnden	32
Stadsbyggnadsnämnden	33
Trafiknämnden	34
Utbildningsnämnden.....	35
Äldrenämnden	36
Överförmyndarnämnden.....	37
Bromma stadsdelsnämnd.....	38
Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd	39
Farsta stadsdelsnämnd	40
Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd.....	41
Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd.....	42
Kungsholmens stadsdelsnämnd.....	42
Norrmalms stadsdelsnämnd.....	43
Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd	43
Skarpnäcks stadsdelsnämnd	44
Skärholmens stadsdelsnämnd.....	45
Spånga-Tensta stadsdelsnämnd.....	46
Södermalms stadsdelsnämnd.....	47

Östermalms stadsdelsnämnd	47
Stockholms Stadshus AB	48
AB Familjebostäder.....	49
AB Stockholmshem.....	50
AB Svenska Bostäder	50
Kulturhuset Stadsteatern AB	51
Micasa Fastigheter i Stockholm AB.....	52
Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB).....	53
Stockholm Business Region AB (SBR)	53
Stockholm Globe Arena Fastigheter AB (SGA Fastigheter)	54
Stockholms Hamn AB.....	54
Stockholm Vatten och Avfall AB.....	54
Kommunstyrelsens råd för funktionshinderfrågor	54
Arbetsmarknadsnämndens råd för funktionshinderfrågor.....	56
Funktionshinderrådet i kyrkogårdsnämnden	57
Funktionshinderrådet vid idrottsnämnden.....	58
Råd för funktionshinderfrågor vid fastighetsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden	59
Rådet för funktionshinderfrågor vid kulturnämnden.....	60
Råd för funktionshinderfrågor vid stadsbyggnadsnämnden och exploateringsnämnden	62
Råd för funktionshinderfrågor vid trafiknämnden och Stockholms Stads Parkerings AB.....	63
Utbildningsnämndens och SISAB:s råd för funktionshinderfrågor .	63
Funktionshinderrådet, Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd	64
Funktionshinderrådet i Skärholmen	65
Rådet för funktionshinderfrågor, Normalms stadsdelsnämnd	66
Södermalms funktionshinderråd.....	68
DHR Stockholmsavdelningen	69

FUB Stockholm	71
Funktionsrätt Stockholms stad	72
Synskadades Riksförbund (SRF) Stockholms stad	74
Nationell Samverkan för Psykisk Hälsa (NSPH) i Stockholms län	76

Arbetsmarknadsnämnden

Arbetsmarknadsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 20 september 2022 följande.

Att hänvisa till förvaltningens tjänsteutlåtande som sitt yttrande över remissen.

Särskilt uttalande gjordes av Erik Persson m.fl. (S), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Rashid Mohammed (V), *bilaga 1*.

Arbetsmarknadsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 8 september 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Rådets arbetsätt

Arbetsmarknadsförvaltningen bedömer att ett förändrat arbetsätt, där råden får en tydligare funktion i viktiga ärenden skulle gynna rådets inflytande. I dagsläget är arbetsmarknadsnämndens råd snarare kopplat till nämndens möten, då förslag redan är framarbetade och färdiga för beslut. Att involvera råden tidigare i processen, och frikoppla råden från nämndens mötesschema, vore därför att föredra i syfte att öka rådets faktiska inflytande och nämndens möjlighet att ta del av rådets kunskap inom området. Även om detta är ett möjligt arbetsätt för varje nämnd/bolag att besluta om, så vore det bra med en enhetlighet i arbetsättet över staden. Detta för att gynna att inflytande och möjligheter säkras oavsett vilken nämnd/bolag som rådet tillhör. En stadsövergripande vägledning för detta skulle vara behjälpligt.

Antal råd och ersättning till ledamöterna i råden

Arbetsmarknadsförvaltningen ser positivt på att antalet råd för stadsdelsnämnderna minskar från 13 till 6, och förordar en motsvarande förändring för stadens facknämnder. Där skulle arbetsmarknadsnämnden kunna ha ett gemensamt råd med en eller flera nämnder där antingen beröringspunkter i verksamhet finns eller där det finns ett uppbyggt samarbete redan idag.

Arbetsmarknadsförvaltningen har positiva erfarenheter av samarbete med andra nämnder, till exempel när det gäller ett gemensamt dataskyddsbud, ser att ett gemensamt funktionshindersråd skulle gynna det tvärssektoriella arbetsätt som utredningen fram-

håller som viktigt. En minskning av antal råd även för fackförvaltningarna, i kombination med färre möten med ett tydligt årshjul och ett större strategiskt fokus, skulle stärka rådets delaktighet och inflytande.

Vad gäller införande av ersättning för förlorad arbetsinkomst ställer sig arbetsmarknadsförvaltningen positiv till den möjligheten då förvaltningen delar utredningens bedömning gällande de positiva effekter det skulle kunna ha.

Distribution av handlingar till råden

Arbetsmarknadsförvaltningen uppfattar formuleringen otydlig vad gäller att handlingarna ska tillställas rådet på det medium och i den form som de själva önskar. Det vore därför bra att klargöra om formuleringen avser samtliga nämndhandlingar eller bara rådets egna möteshandlingar. Om det inte blir en tydlighet i den frågan vore det bättre att låta texten utgå. Arbetsmarknadsförvaltningen har idag en digital distribution till majoriteten av rådets ledamöter, både avseende nämndens handlingar och rådets egna möteshandlingar. De ledamöter som önskat utskick av papper tillgodoses detta, dock med förbehållet att pappershandlingar inte alltid kan levereras i tid inför rådets möte då det kräver särskild hantering utanför ordinarie rutiner. Funktionshindersrådets ledamöter får vid behov låna surfplatta från förvaltningen för att ta del av nämndhandlingarna digitalt. Förvaltningen tillhandahåller tolk vid rådets möten om så behövs.

Exploateringsnämnden

Exploateringsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 29 september 2022 följande

1. Exploateringsnämnden godkänner kontorens tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Exploateringsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Särskilt uttalande gjordes av Anders Göransson m.fl. (S), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Clara Lindblom (V), *bilaga 1*.

Exploateringskontorets, fastighetskontorets, miljöförvaltningens, stadsbyggnadskontorets och trafikkontorets gemensamma tjänsteutlåtande daterat den 18 augusti 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Synpunkter på instruktion för bolags- och nämndanknutna råd för funktionshinderfrågor

Kontoren anser att råden har ett mycket viktigt uppdrag som med remissförslaget stärks med hjälp av att frågor om tillgänglighet och delaktighet kopplas ihop med stadens arbete med att leva upp till de mänskliga rättigheterna och genomförandet av det

stadsövergripande styrdokumentet Program för delaktighet och inflytande för personer med funktionsnedsättning 2018-2023.

Förslaget innebär att råden ska vara remissinstans i strategiska ärenden. Kontoren ser vissa utmaningar med att praktiskt införliva det i stadens remitteringsprocess, vilket kan innebära att rådens synpunkter inte tas om hand på ett lämpligt vis. Råden sammanträder ett fåtal gånger per år och remisser har vanligtvis korta svarstider, detta kan påverka rådets möjlighet att besvara remisser. I rådande instruktion står det att rådet ska ges tillfälle att yttra sig i olika typer av ärenden. Kontoren ser fördelar med att råden kan samrådas i strategiska ärenden, istället för att råden ska vara remissinstans. Fördelarna med samråd är att rådet kan komma in med sin expertis i ett tidigare skede av processen och har då möjlighet att påverka utformningen av förslag i högre grad. En annan fördel är att det kan vara enklare att koordinera och planera in samråd så att dessa kan genomföras vid rådets ordinarie sammanträde, utan att det påverkar handläggningen av ärendet.

Instruktionen innehåller skrivningen ”Råden ska ges tillfälle att yttra sig över tjänsteutlåtanden som berör personer med funktionsnedsättning innan beslut fattas.”. Kontoren anser att denna skrivning bör justeras för att uppnå avsedd effekt, då skrivningen för de tekniska nämnderna innebär att råden ska yttra sig över samtliga beslut som rör exempelvis fysisk planering, en stor del av ärendemängden i nämnderna. Uppdraget för råden föreslås, enligt utredningen, få en tydligare koppling till nämndernas och bolagsstyrelsernas strategiska arbete med att leva upp till de mänskliga rättigheterna för personer med funktionsnedsättning. Kontoren menar att det finns en motsättning i förhållande till utredningen. Om rådet fortsatt ska yttra sig i sakfrågor och ha ett strategiskt uppdrag är risken att uppdraget blir otydligt.

Den nya instruktionen innehåller en skrivning om att rådet bör ges möjlighet att utse referenspersoner. Utredningen berör inte frågan om referenspersoner, det blir därför svårt för kontoren att ta ställning till förslaget. Kontoren önskar att syftet med referenspersoner klargörs, hur referenspersoner praktiskt kan användas, om det är ett uppdrag som ska arvoderas, samt hur kopplingen mellan referenspersonen och det aktuella projektet samt rådet kan se ut. Det är även viktigt att kontoren fortsatt har förtroendet att kalla de tjänstepersoner och kompetenser som kontoren anser är bäst lämpade för att föredra ärenden inför råden.

Övriga synpunkter

En viktig del i förändringsarbetet kring funktionshinderråden ligger i den vägledning som kommunstyrelsen uppdras ta fram. Kontoren vill understryka att det är viktigt att kontoren får vara del av beredningen av denna vägledning.

Kontoren är positiva till intentionen att råden ges en tydligare koppling till nämndernas långsiktiga planerings- och uppföljningsarbete. Dessa processer är politiskt styrda och har ofta mycket snäva tidsramar för beredning, vilket gör det utmanande i hur råden involveras. Det är viktigt att kommunstyrelsens vägledning är konstruktiv och praktiskt formulerad så att den stödjer stadens intresse av att involvera råden och samtidigt tar hänsyn till etablerade planerings- och uppföljningsprocesser.

Kontoren är positiva till att frågan om ersättning för förlorad arbetsinkomst utreds och håller med om att det skapar bättre förutsättningar för att få råd mer diversifierad sammansättning.

Kontoren skulle välkomna en framtida översyn av facknämndernas råds organisation. Det kan finnas ytterligare synergieffekter att upptäcka om råden organiserades på ett annat vis. Exempelvis kan det finnas stora synergier i att göra en sammanslagning av fastighetsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämndens gemensamma funktionshinderråd med idrottsnämndens och Stockholm Globe Arena fastigheter AB funktionshinderråd. Fastighetsnämnden och idrottsnämnden har många ärenden gemensamt och samverkar redan formellt, med bland annat gemensamma möten två gånger per år.

Nämnderna föreslås godkänna kontorens gemensamma tjänsteutlåtande som svar på remissen och anse beslutet omedelbart justerat.

Fastighetsnämnden

Fastighetsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 27 september 2022 följande.

1. Fastighetsnämnden godkänner kontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Fastighetsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Särskilt uttalande gjordes av Jan Valeskog m.fl. (S), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Tobias Johansson m.fl. (V) och Martin Hansson (MP), *bilaga 1*.

Fastighetskontorets tjänsteutlåtande daterat den 18 augusti 2022 var gemensamt med flertalet förvaltningar. Se exploateringskontorets svar.

Idrottsnämnden

Idrottsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 27 september 2022 följande.

1. Som svar på remissen hänvisar idrottsnämnden till förvaltningens tjänsteutlåtande.
2. Idrottsnämnden beslutar att omedelbart justera ärendet.

Särskilt uttalande gjordes av vice ordföranden Hassan Jama m.fl. (V), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Nahman Hanna m.fl. (S), *bilaga 1*.

Idrottsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 15 augusti 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Det är viktigt att Stockholms stad har högt ställda mål för att garantera att alla stockholmare har möjlighet till full delaktighet och in-flytande i samhällslivet. Det har tydliggjorts i ett flertal styrdokument att funktionshinderperspektivet ska vara en integrerad del av nämndernas ordinarie verksamhet. Utredningens förslag kommer att förbättra möjligheten att leva upp till FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Förslagen överens-stämmer även väl med idrottsnämndens ambition att Stockholm ska fortsätta utvecklingen mot en levande, inkluderande, öppen och modern idrotts- och evenemangsstad där alla stockholmare har möjlighet att vara fysiskt aktiva och upptäcka friluftaktiviteter utifrån sina egna förutsättningar. I nämndens arbete tas särskild hänsyn till personer med funktionsnedsättning och som är en särskilt prioriterad målgrupp för nämnden.

Förvaltningen har länge sett fram emot en revidering av instruktionen för nämndanknutna råd eftersom den är från 2012 och varit i behov av uppdatering.

Det är positivt att utredningen föreslår att antalet råd för stadsdels-nämnderna minskar och förvaltningen skulle gärna se att motsvarande förändring gjordes för stadens facknämnder och bolag. Med fler gemensamma råd skulle den tvärspektoriella samverkan stärkas och effektiviseras. Det finns idag flera samarbeten mellan facknämnder och bolag som skulle gynnas av gemensamma råd. En så-dan förändring, i kombination med färre möten med ett tydligt års-hjul och ett större strategiskt fokus, skulle stärka rådets delaktighet och inflytande. Vidare skulle ett beslut om enbart digital distribution av handlingar till råden bättre motsvara stadens ambitioner för digitalisering och effektivisera hanteringen vilket skulle gynna både nämnderna och rådets samarbeten.

Förvaltningen ser positivt på en utveckling av rådets uppdrag och organisation och det kommer att kunna skapa bättre förutsättningar för en samverkan med större delak-

tighet och inflytande i frågor som berör funktionshinderområdet än idag. Tidigare har mycket tid ägnats åt nämndhandlingar i dess slutskede och möjligheten för rådet att själva initiera frågeställningar och initiativ för att driva utvecklingsarbetet framåt har begränsats.

Det är positivt att förslaget innebär att rådets verksamhet tydligare ska kopplas till nämndens strategiska arbete med att genomföra det stadsövergripande styrdokumentet, Program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2018-2023.

Förvaltningen håller med om att det är nödvändigt att staden centralt tar fram en vägledning som stödjer genomförandet. Förvaltningen ser gärna att vägledningen anger ett fokus på respektive råds sakfrågor. Det skulle ge mer tid till fördjupad samverka inom respektive fackförvaltnings sakfrågor, i vårt fall verksamhetsutveckling av idrott och friluftsliv.

Förvaltningen håller även med om behovet av att förändra arvoderingen, att ersätta fakiskt förlorad inkomst, är en förutsättning för att kunna uppnå större varians både i ålderssammansättning samt att kunna attrahera fler som vill delta och engagera sig i stadens råd.

Kulturnämnden

Kulturnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 27 september 2022 följande.

1. Kulturnämnden överlämnar förvaltningarnas tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Ärendet justeras omedelbart.

Särskilt uttalande gjordes av Torun Boucher m.fl. (V), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Emilia Bjuggren m.fl. (S), *bilaga 1*.

Kulturförvaltningens och Stadsarkivets tjänsteutlåtande daterat den 16 september 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Kulturförvaltningen och Stadsarkivet välkomnar en översyn av funktionshindersrådets arbetssätt och organisation, men konstaterar att utredningen innehåller få konkreta förslag på förändringar. De förändringar som föreslås kommer inte få någon större påverkan för kulturnämndens del. Förvaltningarna hade önskat fler konkreta förslag som syftar till att ta till vara rådets kompetens på ett bättre sätt.

Förvaltningarna ser att den vägledning för implementering av de nya arbetsätten som kommunstyrelsen ska ta fram blir central, men utan den som en bilaga i ärendet är det också svårt att se vilka konsekvenser som förslaget kommer att få. Förvaltningarna

hoppas att vägledningen kommer att besvara de frågor som lämnas obesvarade i det nuvarande underlaget.

Nuvarande samarbete med funktionshindersrådet

Kulturnämndens råd för funktionshinderfrågor träffas 10 gånger per år, en vecka innan kulturnämndens sammanträde. Rådet tar då del handlingarna till kulturnämndens sammanträde och lämnar ibland synpunkter på ärendena. På rådets möten deltar förutom rådet själva också en representant från kulturförvaltningen, Stadsarkivet och Kulturhuset Stadsteatern. Ibland träffas rådet digitalt, och ibland på plats i någon av förvaltningarnas verksamheter.

Från och med 2022 har kulturförvaltningen arbetat med ett årshjul för funktionshindersrådets möten, med en plan för när rådet ska träffa avdelningscheferna och andra representanter för förvaltningarnas verksamheter. Rådet träffar även kulturnämndens presidium en gång per år, och hela nämnden en gång per år.

Förvaltningarna upplever nuvarande arbetssätt som ineffektivt, och håller med om att rådets arbete behöver organiseras på ett sätt som bättre tar tillvara på deras kompetens. Rådet förväntas nu ta del av en stor mängd handlingar som inte alltid har bäring på deras uppdrag, samtidigt som ärendena ofta är i ett skede där det är svårt att göra större ändringar.

Förvaltningarna vill understryka att det är av yttersta vikt att staden lyckas leva upp till de mänskliga rättigheterna för personer med funktionsnedsättning. Förvaltningarnas verksamheter behöver ofta råd från personer med egen erfarenhet av att ha en funktionsnedsättning. Det kan gälla strategiska såväl som konkreta frågor, till exempel utformning av publika miljöer och digitala plattformar.

Mot den bakgrunden ser förvaltningarna att utredningen saknar en analys av hur staden bäst kan ta till vara på erfarenheter och synpunkter från personer med funktionsnedsättning. Det hade behövts en bredare och mer förutsättningslös ansats och undersökning av hur arbetet kan organiseras på ett mer ändamålsenligt sätt. En möjlighet hade till exempel varit att titta på hur barnrätts- och jämställdhetsarbetet är organiserat i staden, eller ge en utblick till hur andra kommuner har organiserat sitt arbete med funktionsrättsfrågor.

Uppdraget, rekrytering och representation

Förvaltningarna delar bilden av att det har varit svårt att fylla alla platser i råden. Samtidigt saknar utredningen en analys av varför råden har så många vakanser. Utredningen lämnar några förslag på åtgärder, men det är tveksamt om dessa kommer att räcka för att komma till rätta med problemet. Anledningarna till att någon väljer att tacka nej till ett uppdrag eller att avsluta sitt uppdrag kan vara många. Utan att ha intervjuat de personer som avslutat eller tackat nej till uppdrag i råden går det inte att med säkerhet veta varför, eller vilka åtgärder som krävs för att få dem att delta i råden. Det hade varit intressant att läsa om vilka hinder som personer med funktionsnedsättning själva ser för sitt deltagande i råden, även här med en utblick bland underrepresenterade grupper, till exempel unga eller personer från ytterstaden.

Förvaltningarna ser inte heller att förslaget att införa ett nomineringsutskott säkert kommer att bidra till att fylla de vakanta platserna. Snarare är det ytterligare ett administrativt steg som införs och som kräver resurser.

Att vara ledamot i ett av stadens funktionshindersråd ska vara ett attraktivt uppdrag som självklart ska gå att kombinera med både arbete och föräldraskap. Förvaltningarna anser därför att förslaget att utreda möjligheten för ledamöterna i stadens funktionshindersråd att få ersättning för förlorad arbetsinkomst är mycket bra. Det kommer naturligtvis att innebära en ökad administration och ökade kostnader, men förvaltningarna ser det som en viktig reform för att bredda rekryteringen av rådets medlemmar.

Minskning av antalet råd

Kulturförvaltningen och Stadsarkivet ser positivt på att antalet råd för stadsdelsnämnderna minskar från 13 till 6, och förordar en motsvarande förändring för stadens facknämnder. Där skulle kulturnämnden kunna ha ett gemensamt råd med exempelvis idrottsnämnden, arbetsmarknadsnämnden och kyrkogårdsnämnden. Nämnderna samarbetar redan i flera frågor, bland annat med ett gemensamt dataskyddsombud, och ser därför att ett gemensamt funktionshindersråd skulle gynna det tvärssektoriella arbetssätt som utredningen framhåller som viktigt. En sådan förändring, i kombination med färre möten med ett tydligt årshjul och ett större strategiskt fokus, skulle stärka rådets delaktighet och inflytande.

Det vore även bra med ett samarbete med stadens fastighetsförvaltande nämnder och bolag, eftersom många av de frågor som lyfts av funktionshindersrådet är fastighetsrelaterade.

Distribution av handlingar till råden

Den nuvarande formuleringen i instruktionen om att handlingarna ska tillställas rådet på det medium och i den form som de själva önskar är otydlig och inte heller ändamålsenlig. Det vore därför bra att klargöra om formuleringen avser samtliga nämndhandlingar, eller bara rådets egna möteshandlingar, eller att hellre låta skrivningen utgå.

Kulturförvaltningen har en helt och hållet digital distribution av nämndhandlingar, både till nämnden och till funktionshindersrådet. Funktionshindersrådets ledamöter får låna surfplatta från förvaltningen för att ta del av nämndhandlingarna digitalt. Självklart tillhandahåller förvaltningarna tolk vid rådets möten om så behövs.

Övriga synpunkter

Kulturförvaltningen undrar varför Stadsmuseet särskilt pekats ut under kulturnämndens råd för funktionshinderfrågor. Stadsmuseet är en av kulturförvaltningens verksamheter och ingår naturligtvis i det område som rådet bevakar, men kulturförvaltningen anser inte att det behöver omnämnas särskilt i reglementet.

Kyrkogårdsnämnden

Kyrkogårdsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 27 september 2022 följande.

1. Överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Rådets skrivelse biläggs förvaltningens remissvar.
3. Beslutet förklaras omedelbart justerat.

Kyrkogårdsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 19 september 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Kyrkogårdsförvaltningen ställer sig positiv till allt utvecklingsarbete som bidrar till stockholmarnas möjlighet till full delaktighet och inflytande i samhällslivet. Förvaltningen instämmer i att funktionshinderfrågor är centrala för stadens möjlighet att planera och utforma ett arbete som utgår från ett funktionshinderperspektiv.

Förvaltningen ser gärna att kyrkogårdsnämndens funktionshinderråd slås samman med kulturnämnden, stadsmuseet, Kulturhuset Stadsteatern AB och rådet till skydd för Stockholms skönhet. Kyrkogårdsnämnden samverkar i flera frågor med stadsmuseet.

Genom en sammanslagning gynnas samverkan och kunskapsspridningen mellan nämnder samt att det tvärsektoriella arbetssättet kan få ökad betydelse, helt i enlighet med förslaget.

Det är angeläget att syftet med råden och rådens roll och ansvar förtydligas, varför det välkomnas om kommunstyrelsen tar fram en vägledning som utgår från utredningens förslag.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 27 september 2022 följande.

1. Miljö- och hälsoskyddsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Särskilt uttalande gjordes av Emilia Bjuggren m.fl. (S), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Deniz Butros m.fl. (V), *bilaga 1*.

Miljöförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 18 augusti 2022 var gemensamt med flertalet förvaltningar.. Se exploateringskontorets svar.

Servicenämnden

Servicenämnden beslutade vid sitt sammanträde den 20 september 2022 följande.

Remissen besvaras med förvaltningens tjänsteutlåtande.

Serviceförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 4 juli 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Servicenämnden har inget råd för funktionshindersfrågor. Förvaltningen vill dock påpeka att alla stadens nämndanknutna råd utgör en viktig roll i demokratiarbetet, och att initiativ att stärka råden bör mottas positivt.

Socialnämnden

Socialnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 27 september 2022 följande.

1. Socialnämnden godkänner tjänsteutlåtandet som svar på kommunstyrelsens remiss av Funktionshindersråden.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Särskilt uttalande gjordes av Alexandra Mattsson Åkerström m.fl. (V), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Karin Gustavsson m.fl. (S), *bilaga 1*.

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 24 augusti 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ställer sig bakom remissens förslag i sin helhet och anser att dessa är väl avvägda.

Sammanlagning av råd

Förslagen om att minska antalet råd genom att stadsdelsnämndernas råd slås samman kan med stor sannolikhet möjliggöra att platserna kan tillsättas framöver. Förvaltningen erfar att det i dagsläget finns stadsdelsnämnder som inte kan bemanna sina råd. Förslaget kan därmed bidra till en ökad likställdhet i hur funktionshinderperspektivet kan genomsyra stadens arbete i alla nämnder. Det kan på sikt leda till en bättre livssituation för personer med funktionsnedsättningar.

Vägledning

Förvaltningen välkomnar förslaget att ta fram en vägledning för rådets arbetsätt och organisation. En vägledning kan underlätta för samverkan och skapa trygghet i rådets arbete. Samtidigt måste varje råd få frihet att själva utforma sitt arbete inom vissa givna ramar. Råden kan ha lokala förutsättningar och till viss del olika fokusområden beroende på nämndernas inriktning.

Socialförvaltningen föreslår att vägledningen ska innehålla förslag på hur samverkan kan ske på ett sätt som medför att rådets förslag beaktas och omhändertas. För att rådets bemanning ska fungera och för att råden ska kunna fylla sitt syfte behöver ledamöterna uppleva att arbetet är meningsfullt och leder till en faktisk förbättring av levnadsvillkor för personer med funktionsnedsättningar.

Påverkan på förvaltningens råd

Förslagen innebär att social-, äldre- och överförmyndarnämndens råd består i oförändrad form men att arbetsätten till viss del förändras. Nya arbetsätt kommer att kräva ett visst arbete av både rådets medlemmar såväl som av förvaltningen. Förvaltningen menar att det är viktigt ta tillfället i akt att hitta former som bidrar till ett gemensamt

lärande och kontinuerligt förbättringsarbete. Det kan exempelvis vara värdefullt att ta del av rådets synpunkter tidigt i processen när det gäller förvaltningens uppgift att genomföra de budgetuppdrag som nämnden får genom kommunfullmäktiges budget. Det kan vara ett sätt för rådet och förvaltningen att samverka kring det strategiska arbetet med att nå målen i programmet för tillgänglighet och delaktighet. I detta arbete är det fortsatt viktigt att rådets medlemmar talar som helhet för hela funktionshinderområdet och inte enbart för den organisation som ledamoten tillhör.

Ersättning

Förvaltningen delar utredningens bedömning om att ersättning för förlorad arbetsinkomst kan leda till att fler yngre personer engagerar sig i stadens råd för funktionshinderfrågor. Förvaltningen saknar dock en strategi för hur råden ska uppnå en högre grad av etnisk mångfald.

Uppföljning

I kommunstyrelsens utredning framgår att uppföljning av förslagen är viktigt. Detta är en synpunkt som socialförvaltningen delar. Förvaltningen har noterat att det saknas en beslutspunkt om uppföljning av förslagen i kommunstyrelsens förslag till beslut och menar att det bör läggas till.

Stadsbyggnadsnämnden

Stadsbyggnadsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 29 september 2022 följande.

1. Stadsbyggnadsnämnden beslutar att överlämna kontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen från kommunstyrelsen.
2. Stadsbyggnadsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen

Särskilt uttalande gjordes av Jan Valeskog m.fl. (S), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Sara Stenudd m.fl. (V), *bilaga 1*.

Stadsbyggnadskontorets tjänsteutlåtande daterat den 18 augusti 2022 var gemensamt med flertalet förvaltningar. Se exploateringskontorets svar.

Trafiknämnden

Trafiknämnden beslutade vid sitt sammanträde den 29 september följande.

1. Trafiknämnden godkänner kontorens tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Trafiknämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Särskilt uttalande gjordes av ordföranden Daniel Helldén (MP), Ulla Hamilton m.fl. (M), Linnéa Sandström Lange (L) och Mikael Valier (KD), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Katja Jassey m.fl. (V), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Jan Valeskog m.fl. (S), *bilaga 1*.

Trafikkontorets tjänsteutlåtande daterat den 18 augusti 2022 var gemensamt med flertalet förvaltningar. Se exploateringskontorets svar.

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 29 september 2022 följande.

1. Utbildningsnämnden godkänner utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Särskilt uttalande gjordes av Kadir Kasirga m.fl. (S), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Tina Kratz m.fl. (V) , *bilaga 1*.

Utbildningsförvaltningen tjänsteutlåtande daterat den 23 augusti 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Personer med funktionsnedsättning ska ha jämlika möjligheter till utbildning av hög kvalitet i stadens alla skolformer, utifrån egna förutsättningar och behov. Staden har högt ställda ambitioner vad gäller delaktighet och tillgänglighet inom utbildningsområdet. Funktionshinderrådet är en betydelsefull aktör i utbildningsförvaltningens arbete med att planera och utforma verksamheten på ett sätt som inkluderar en mångfald av funktionshinderperspektiv. Utbildningsförvaltningen ställer sig positiv till de förslag som presenteras i utredningen. Förslagen är väl motiverade och bidrar till att öka delaktigheten och inflytandet för personer med funktionsnedsättning. De föreslagna arbetssätten liknar hur nämndens råd arbetar i dagsläget.

Förändringarna föreslås träda i kraft redan den 1 januari 2023, i samband med att rådets nya mandatperiod påbörjas. Förvaltningen vill dock poängtera vikten av att kommunstyrelsen tar fram en vägledning som bidrar till att tydliggöra en del av förslagen. I förslaget till nya instruktioner lyfts fram att råden bör ges möjlighet att utse referenspersoner som kan följa och medverka i större utredningar som rör rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Här skulle ett förtydligande kring frekvens, omfattning och ersättning för deltagande behövas.

I utredningen föreslås att rådsledamöter ska ersättas för faktisk förlorad arbetsinkomst vid deltagande i rådets sammanträden. Det föreslås även att ett nytt nomineringsutskott bildas. Utbildningsförvaltningen delar bilden av att detta skapar bättre förutsättningar för en bred representation av ledamöter och välkomnar bägge initiativen. Dock önskar förvaltningen ett tydliggörande kring hur ersättningen ska utformas och administreras.

Konsekvenser för barn och barnets rättigheter samt för jämställdhet Då ärendet är en remiss från kommunstyrelsen gör förvaltningen ingen egen analys av ärendets konsekvenser för barn och barns rättigheter samt jämställdhet. Förvaltningen förutsätter att

en sådan analys vid behov görs av kommunstyrelsen i den fortsatta hanteringen av ärendet.

Äldrenämnden

Äldrenämnden beslutade vid sitt sammanträde den 27 september 2022 följande.

Äldrenämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen och överlämnar det till kommunstyrelsen.

Särskilt uttalande gjordes av Felix Finnveden m.fl. (S), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Robert Mjörnberg m.fl. (V), *bilaga 1*.

Äldreförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 31 augusti 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Äldreförvaltningen ställer sig positiv till de föreslagna förändringarna av organisation och funktion av stadens funktionshindersråd. Förvaltningen anser vidare att en förändring av råden är nödvändig i och med att flera råd inte har kunnat tillsättas och att det finns andra råd med vakanser och få ledamöter. Hur råden fungerar är beroende av möjligheterna att kunna bemanna dem. Förslaget med att minska antalet råd på stadsdelsnämnds nivå från tretton till sex är därmed ett förslag som väsentligt bör underlätta möjligheterna för råden att kunna utöva sitt arbete på det sätt som var tänkt. För äldreförvaltningen innebär dock förslaget inga organisatoriska förändringar i och med att förvaltningen även fortsättningsvis kommer att ha ett gemensamt funktionshindersråd med socialnämnden och överförmyndarnämnden.

Förslaget innebär även att råden kommer att ha en mer strategisk roll. Deras arbete ska tydligare kopplas till nämndernas och bolagsstyrelsernas strategiska arbete. Kopplingen ska även bli tydligare till Program för delaktighet och inflytande för personer med funktionsnedsättning 2018-2023. Äldreförvaltningen ser detta som en mer ändamålsenlig användning av råden och att möjligheterna att ha denna roll ökar då råden bör kunna vara fullt bemannade.

Utredningen föreslår att det tas fram en vägledning som utgör ett stöd för genomförandet av de nya arbetssätten och de organisatoriska förändringarna. Äldreförvaltningen emotser denna vägledning som mer i detalj bör kunna visa hur rådets arbete ska fungera framöver.

Förvaltningen har inga övriga synpunkter på förslaget och föreslås att detta tjänsteutlåtande överlämnas som svar på remissen.

Överförmyndarnämnden

Överförmyndarnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 15 september 2022 följande.

Som svar på remissen hänvisar överförmyndarnämnden till förvaltningens tjänsteutlåtande.

Överförmyndarförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 23 augusti 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Överförmyndarnämnden delar funktionshindersråd med socialnämnden och äldre-
nämnden. Ingen förändring föreslås av den organisatoriska lösningen. Det är bra då
förvaltningen anser att det är en bra lösning som fungerar mycket väl.

Nämndens främsta uppdrag är att rekrytera, utbilda och utöva tillsyn över gode
män och förvaltare. Dessa tar på sig ett frivilligt uppdrag som ställföreträdare för män-
niskor som har svårt att sköta sin ekonomi, bevaka sin rätt och sörja för sin person på
grund av exempelvis sjukdom, ålder eller funktionsnedsättning. Överförmyndarför-
valtningens kunskap och insyn i frågor som rör kommunens funktionshindersråd är
därför viktig och central för att verksamheten ska utvecklas på ett sätt där funktions-
hinderfrågor inkluderas. Förvaltningen ser vikten av att staden genomför de föreslagna
åtgärderna, om de kan främja rådets inflytande på strategiska frågor inom stadens
nämnder, bolag och fackförvaltningar. Inflytande i stadens snabba utveckling och digi-
talisering kräver att dessa råd får en betydande plats för att bevaka utvecklingen och
därmed bidra till att det utvecklingsarbete som stadens verksamheter gör, är till gagn
för alla inom staden.

I förslaget poängteras att råden ska ha en strategisk roll i att stödja och ge råd i pla-
nering. Utredningen konstaterar att råden ger staden möjlighet att inhämta synpunkter
på vad som behöver utvecklas, men att den sakkunskap som finns i råden behöver tas
till vara på ett mer systematiskt och sammanhållet sätt. Det är mot denna bakgrund det
i utredningen föreslås att såväl arbetssätt som organisation behöver utvecklas. Förvalt-
ningen vill lyfta fram att det vore till hjälp för förvaltningen att få vägledning i hur för-
valtningen konkret kan involvera rådet utöver den samverkan som finns idag. Som ex-
empel ser förvaltningen att rådet skulle kunna ha representanter i en referensgrupp un-
der framtagande av den e-tjänst som ska byggas inom de kommande åren och som
både ställföreträdare samt huvudmän på sikt ska kunna använda. E-tjänsten är tänkt att
förenkla och öka tillgängligheten för ställföreträdare i första hand, men på sikt ska
även tjänsten kunna öka tillgängligheten för huvudmännen och göra dem delaktiga i de
ärenden som förvaltningen handlägger som berör dem. Utöver detta exempel ser för-
valtningen att det kan finnas andra förslag och goda exempel från andra kommuner el-
ler verksamhetsområden som skulle kunna delas inom staden.

Bromma stadsdelsnämnd

Bromma stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 29 september 2022 följande.

1. Nämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen och överlämnar det till kommunstyrelsen.
2. Nämnden förklarar paragrafen omedelbart justerad.

Särskilt uttalande gjordes av Johan Heinonen m.fl. (S), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Lillemor Samuelsson m.fl. (V), *bilaga 1*.

Bromma stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 7 juli 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ställer sig positiv till förslaget men ser behov av vidare tydliggörande och kompletteringar i den kommande vägledningen.

Förvaltningen ser positivt på att man ser över organiseringen så rådets kompetens tas till vara på bästa sätt för att utveckla verksamheterna och för att genomföra stadens program för delaktighet och inflytande för personer med funktionsnedsättning 2018 - 2023.

Utredningen beskriver nya organiseringen på en övergripande nivå. Den vägledning som skall utarbetas för nämnder och bolag är nödvändig för att tydliggöra organiseringen och ändamålsenliga arbetssätt såsom; nyckelroller, deltagande, mandat, praktiska frågor och förtydligande kring vad råden ska involveras i.

Det förekommer även vissa motsägelser som behöver redas ut i en kommande vägledning. I utredningen framkommer att det inte är ändamålsenligt att råden ägnar sig åt att ge synpunkter på de omfattande nämndhandlingar som ligger till grund för sammanträdena i stadsdelsnämnderna. I de nya instruktionerna som är bilagda framkommer dock att "Råden ska ges tillfälle att yttra sig över tjänsteutlåtanden som berör personer med funktionsnedsättning innan beslut fattas." Personer med funktionsnedsättning kan beröras i samtliga nämndhandlingar vilket innebär att förvaltningen eller nämnden inte kan välja ut endast vissa ärenden för synpunkter. Det behövs i sådant fall en tydlighet kring vilka ärenden som rådet ska yttra sig kring för respektive verksamhetsområde för stöd samt likställighet över staden.

Förvaltningen anser det behövs vidare tydliggörande kring;

- vilka ärenden råden ska ges möjlighet att yttra sig i innan beslut (avgränsa vilka ärenden som *berör* personer med funktionsnedsättningar)
- vilka ärenden/utredningar som rådets referenspersoner ska delta i
- vilken form av kompetensutveckling som ska erbjudas och på vilken nivå det ska erbjudas
- vid vilka nivåer/i vilka forum olika synpunkter ska lyftas (tydliggöra i vilka nivåer/råd synpunkter ska lämnas). Ibland får nämnderna synpunkter som ej är relevanta att lyfta på

- nämndnivå då det berör mer central planering.
- hur sammanslagningen mellan stadsdelar är tänkt att organiseras och vilka funktioner (roller och mandat) som ska delta vid sammanträdena.

Förvaltningen ställer sig positiv till remissen. En vägledning med tydliggörande instruktioner kring de nya arbetssätten och de organisatoriska förändringarna krävs för att kunna genomföra förändringen på ett ändamålsenligt sätt.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 22 september 2022 följande.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Särskilt uttalande gjordes av Daniel Carlstedt m.fl. (S) och Hassan Jama m.fl. (V), *bilaga 1*.

Ersätтарыttrande gjordes av Emelie Wassermann (SD), som instämmer i särskilt uttalande från Daniel Carlstedt m.fl. (S) och Hassan Jama m.fl. (V).

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 20 juni 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning välkomnar utredningen om stadens råd för funktionshinderfrågor. Förvaltningen ställer sig positiv till att utredningen lägger fokus på strategiska frågor om tillgänglighet och delaktighet och uppfattar att utredningens förslag ligger i linje med förvaltningens ambition att funktionshinderperspektivet ska vara en integrerad del av stadsdelsnämndens ordinarie verksamheter.

Förvaltningen kan se att förslaget om rådets omorganisering skulle kunna bidra till att stärka rådets strategiska roll för stadens arbete med att leva upp till satta mål om tillgänglighet och delaktighet genom att stadsdelsnämnder kan lyfta strategiskt viktiga frågor tillsammans och med tydligare koppling till program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning. Förvaltningen kan också se att råden kommer få ett större uppdrag om de ska hantera upp till tre nämnders mellan de olika nämndernas utmaningar och behov av prioriteringar.

Förvaltningen ser positivt på förslaget som handlar om möjligheten för rådets ledamöter att få ersättning för förlorad arbetsinkomst. Förvaltningen uppfattar att det kan få god effekt för att bredda representationen i råden.

Förvaltningen välkomnar förslaget om att ta fram en vägledning. Vidare anser förvaltningen att det är viktigt att den vägledning som tas fram täcker alla nivåer kring de föreslagna ändringarna av de stadsdelsanknutna råden. Det kommer bli ett stort upp-

drag att samordna råden och det är viktigt att rätt förutsättningar finns för att råden ska kunna vara delaktiga i processen och det fortsatta arbetet. Det är angeläget att vägledningen beaktar hur förändringarna praktiskt ska genomföras och samordnas på nämndnivå. Förvaltningen efterfrågar en tydlig struktur och ett förslaget upplägg för hur organiseringen av rådets träffar med upp emot tre nämnder och tre presidium ska se ut.

Farsta stadsdelsnämnd

Farsta stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 22 september 2022 följande.

Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen av förslag till funktionshinderrådets arbetsätt och organisation.

Särskilt uttalande gjordes av Kjell Backman m.fl. (S) och Marre Mayr m.fl. (V), *bilaga 1*.

Farsta stadsdelsförvaltning tjänsteutlåtande daterat den 2 augusti 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen anser att råden för funktionshinderfrågor är centrala för stadens möjlighet att planera och utforma ett arbete som utgår från ett funktionshinderperspektiv. Förvaltningen ser positivt på de förändringar som föreslås. Det ger bland annat en möjlighet att öka delaktigheten och inflytandet för råden genom att de kommer in tidigare och blir en tydligare instans i planering och beredning av olika strategiska ärenden som förekommer inom förvaltningarna. Förvaltningarna har dock ett stort ansvar för att skapa rutiner och processer som möjliggör att utredningens förslag förverkligas.

När det gäller mandatperiod förespråkar förvaltningen att råden inte utses för längre perioder än de instanser som utser dem, på samma sätt som gäller för pensionsråden. För stadsdelsnämnders och facknämnders råd skulle det innebära en ändring från fyraåriga till ettåriga mandatperioder. Vi tror också att det avsevärt skulle underlätta rekryteringen till råden.

Beträffande ny instruktion behöver förslaget korrigeras så att ordet ”bolag” ersätts med ordet ”styrelse”, eftersom det är styrelsen, inte bolaget, som är den beslutsfattande instansen. För formens skull behöver det även klargöras hur de råd som ska samverka med mer än en nämnd eller styrelse ska utses, genom gemensamma och simultana beslut i berörda nämnder och styrelser eller på annat sätt.

Vi föreslår även att ”råd för funktionshinderfrågor” också i fortsättningen skrivs på det sättet, istället för att ändras till ”råd för funktionshindersfrågor”. Som en språklig kommentar till instruktionen vill vi också påpeka att stadens övriga instruktioner och

reglementen efterhand har rensats från det föråldrade ”skall”, och att fullmäktige nu bör ta tillfället att göra den anpassningen även av funktionshinderrådets instruktion.

Nämndens råd anser att det är svårt att se hur rådets nya roll och uppdrag kan komma att fungera och önskar att det hade kommit en vägledning innan det skulle ha lämnats synpunkter. Rådet tycker att det är positivt att utredningen föreslår ersättning för förlorad arbetsinkomst. Rådet tror det kan bli svårt att se till lokala behov då ett enda råd ska täcka tre stadsdelsområden och tre stadsdelsnämnders verksamheter.

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 29 september 2022 följande.

1. Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Särskilt uttalande gjordes av Maria Ljuslin m.fl. (V) och Eva Fagerhem m.fl. (S), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Henrik Åkerlund (SD), *bilaga 1*.

Hägersten-Älvsjö stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 26 juli 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen är positivt inställd till utredningens intention och syfte kring att stärka rådets möjlighet till delaktighet i strategiska frågor som rör personer med funktionsnedsättning och ser fördelar med att samverka med Skärholmens stadsdelsförvaltning i de viktiga frågor som rådet berör. Om förslagen i utredningen fastställs förutsätts att förvaltningarna i samverkan säkerställer att rådets delaktighet och inflytande i lokala frågor tas tillvara.

Rådets synpunkter är viktiga i förvaltningens strategiska beslut och prioriteringar i budgetarbetet. Genom att råden får ett tydligare fokus på strategiska frågor i lokalt utvecklingsarbete kommer deras kunskaper och erfarenheter att kunna tillvaratas på ett bättre sätt än idag. Förvaltningen ser vikten av att rådets sammanträden kopplas till den ordinarie styr- och uppföljningsprocessen i större utsträckning och hanterar strategiskt viktiga utvecklingsområden.

Att ledamöter i råden kan få ersättning för förlorad arbetsinkomst ser förvaltningen fördelar med. Det skulle dels kunna öka möjligheten för att platserna i råden tillsätts och dels tydliggöra barnperspektivet i de frågor som behandlas då föräldrar med barn i yngre åldrar i större utsträckning skulle kunna delta i rådets arbete.

Förvaltningen vill uppmärksamma vikten av att ledamöterna i råden får en stadsgemensam introduktion till stadens uppdrag och vilka frågor som respektive nämnd har rådighet över. Introduktionen kan med fördel även tydliggöra stadens och rådets roller samt förväntningar och mandat för ledamöterna och för de organisationer som representeras. Rutinerna för samarbetet behöver tydliggöras och förvaltningen ser positivt på att en stadsgemensam vägledning tas fram.

När det gäller rollen som sekreterare ser förvaltningen ett behov av att rollen och uppdraget tydliggörs, vilket idag skiljer sig åt i de olika nämnderna. De nätverksträffar för sekreterare som anordnas av stadsledningskontoret fyller en viktig funktion där sekreterarna kan dela kunskap och bidra till likhet mellan förvaltningar. Förvaltningen ser det som viktigt att detta forum för information och kunskapsutbyte finns kvar.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Hässelby-Vällingbys stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 25 augusti 2022 följande.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Hässelby-Vällingbys stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 27 juni 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ser positivt på utredningens förslag. Utredningens förslag och åtgärder har goda möjligheter att tjäna sitt syfte.

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Kungsholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 29 september 2022 följande.

Stadsdelsnämnden lämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Kungsholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 21 juni 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen är positiv till utredningens förslag. Utredningens samlade förslag och åtgärder bedöms ge förutsättningar för att på ett strukturerat sätt få del av den sakkunskap som finns i råden.

Förvaltningen anser att en vägledning som utgör ett stöd för genomförandet av de nya arbetssätten och de organisatoriska förändringarna är en förutsättning för en im-

plementering av de nya arbetssätten. Förvaltningen önskar ett förtydligande kring det administrativa ansvaret.

Förvaltningen anser att råden för funktionshinderfrågor är mycket viktiga för stadens och förvaltningens möjlighet att planera och utforma verksamheter som utmärks av tillgänglighet och delaktighet.

Norrmalms stadsdelsnämnd

Norrmalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 22 september 2022 följande.

Remissen besvaras med förvaltningens tjänsteutlåtande.

Norrmalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 8 augusti 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ställer sig positiv till förslagen i remissen gällande Funktionshindersrådets arbetssätt och organisation. Det är positivt att råden föreslås minska i antal eftersom det innebär att vakanser skulle kunna minska och samverkan och kunskapsutbyte mellan nämnderna öka. Det kan även bidra till mer tyngd och effektivitet i rådets arbete. Om 6 råd för stadsdelsnämnderna fortfarande skulle innebära vakanser föreslår förvaltningen att se över möjligheten att minska till 3 råd: en för innerstaden, en för söderort och en för västerort. Det är positivt om nämnder och bolagsstyrelser får ansvar att samordna utvecklingsarbetet inom ett visst område. Det kan innebära en bättre samordning och möjlighet till fördjupade kunskap inom specifika områden. Det kan även underlätta inhämtande av yttrande från råden gällande tjänsteutlåtande som berör funktionshindrade innan beslut fattas. Att det införs en möjlighet för ledamöter att få ersättning för faktisk förlorad inkomst är gynnsamt eftersom det underlättar för personer i arbetsför ålder att delta i råden. Det kan på sikt gynna en jämnare åldersfördelning och bidra till fler unga i råden.

Förvaltningen anser att en vägledning som utgör ett stöd för genomförandet av de nya arbetssätten och de organisatoriska förändringarna är en förutsättning för en implementering av de nya arbetssätten. Förvaltningen önskar ett förtydligande kring det administrativa ansvaret.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 29 september 2022 följande.

Remissen besvaras med förvaltningens tjänsteutlåtande.

Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 1 september 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ställer sig positiv till utredningens förslag. Utredningens samlade förslag och åtgärder bedöms ge förutsättningar för att på ett strukturerat sätt få del av den sakkunskap som finns i råden samt stärka delaktigheten och inflytandet i funktionshinderfrågor.

Genom att införa en ersättning för faktisk förlorad inkomst gynnas möjligheten att bredda representationen i råden vilket skulle öka delaktigheten och inflytandet. Ett gemensamt nomineringsutskott möjliggör strävan efter att nomineringarna av ledamöter till varje råd speglar stadens mångfald avseende kön, ålder och etnisk tillhörighet. I respektive råd behöver de aktuella stadsdelarnas befolkningssammansättning återspeglas då förutsättningar och behov för personer med funktionsnedsättning skiljer sig åt mellan olika stadsdelar.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Skarpnäcks stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 29 september 2022 följande.

1. Förvaltningens tjänsteutlåtande överlämnas som svar på remissen.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Särskilt uttalande gjordes av Tina Kratz m.fl. (V) och Monica Lövström m.fl. (S), *bilaga 1*.

Skarpnäcks stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 29 augusti 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen välkomnar utredningen och anser i likhet med dess slutsatser och stadsledningskontorets tjänsteutlåtande att funktionshinderrådets strategiska roll och organisatoriska förutsättningar behöver stärkas och utvecklas.

Skarpnäcks stadsdelsförvaltning tillhör de förvaltningar som under senare år inte lyckats tillsätta ett funktionshinderråd på grund av problem i rekryteringen av rådsmedlemmar. Förvaltningen ställer sig positiv till förslaget att de nuvarande 13 stadsdelsnämndsanknutna funktionshinderråden istället blir sex till antalet då det väntas ge bättre förutsättningar för rekrytering vilket därmed möjliggör delaktighet och inflytande från funktionshinderråd i stadsdelens arbete.

Vad gäller den föreslagna sammanslagningen av funktionshinderråd där Skarpnäck föreslås gå samman med Farsta och Enskede-Årsta-Vantör kan konstateras att det redan finns väl fungerande samverkan mellan stadsdelarna och att det därför anses vara en väl avvägd indelning. Förvaltningen ser även positivt på att vägledning tas fram för

stöd av genomförandet av de nya arbetssätten och de organisatoriska förändringarna då detta väntas innebära praktiska och strategiska behov av samordning. Denna vägledning bör således tydliggöra på vilket sätt som denna sammanslagning organiseras.

Förvaltningen anser därutöver att förslaget om att ersättning för förlorad arbetsinkomst bör utgå till rådets medlemmar är positivt då detta kan bidra till möjligheten för personer ur fler åldersgrupper att delta i rådet.

Sammantaget ställer sig förvaltningen positiv till de förslag och instruktioner som presenterats och har inget övrigt att erinra.

Skärholmens stadsdelsnämnd

Skärholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 29 augusti 2022 följande.

1. Skärholmens stadsdelsnämnd godkänner detta tjänsteutlåtande som sitt remissvar.
2. Remissvaret sänds till kommunstyrelsen senast den 30 september 2022.
3. Omedelbar justering.

Särskilt uttalande gjordes av Yulia Matusenko (S), *bilaga 1*. Tapani Juntunen (SD) instämde med särskilt uttalande från Yulia Matusenko (S).

Skärholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 7 juli 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Skärholmens stadsdelsförvaltning anser att det är svårt att bedöma om minskning av andelen råd skulle leda till en ökning av kvaliteten på deras arbete. Att det förs en diskussion som kan leda till att rådets kompetens tas till vara på ett bättre sätt än idag anser förvaltningen är bra. Gränsdragningen mellan rådets uppgifter och förvaltningens uppdrag kan förtydligas. Rutinerna för samarbetet bör tydliggöras, såväl mellan råd och nämnd som mellan råd och förvaltning. Stadsledningskontoret nämner en vägledning för hur förändringen med att kunna ge råden en mer strategisk roll är under framtagning vilket förvaltningen finner positivt.

Stadsledningskontoret föreslår att stadsdelsnämndernas råd organiseras i kluster och knyts till en stadsdel i klustret. En sådan förändring medför att kontakterna mellan stadsdelsnämnd, funktionshindersråd och förvaltning behöver ses över.

Skärholmens stadsdelsnämnds råd för funktionshinderfrågor bedömer också att förslaget om ett minskat antal råd skulle kunna leda till en minskad förankring bland lokala medborgare.

Stadsledningskontorets förslag om att olika föreningar deltar i processen med att hitta kandidater för att nomineras till råden ser förvaltningen som positivt. De vakanta platserna i råden behöver täckas.

Förvaltningen anser att det är viktigt att personer med insikt i frågor som rör funktionsnedsättning behöver komma mer till tals. Detta bör beaktas i nominering av de deltagande personerna i råden. Yngre personer med egna barn bedöms ha ett starkt intresse och vara mer införstådda i frågor som rör barn med funktionsnedsättning i förskola och skola.

Förvaltningen bedömer att Stadsledningskontorets vägledning kan vara till stöd för råden för att lättare kunna lämna synpunkter på remisser till nämnden kring frågor som är stadsövergripande.

Förvaltningen anser att det är positivt att en vägledning för rådets arbetssätt i syfte att utveckla den strategiska förmågan tas fram.

Vidare är det viktigt att vara rådgivande i frågor som nämnderna avhandlar, såsom verksamhetsplaner. Tjänstemännen är aktiva med att delta och informera råden om innehållet i olika beslutsunderlag.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 29 september 2022 följande.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Särskilt uttalande gjordes av Rashid Mohammed m.fl. (V), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Azad Hassan m.fl. (S), *bilaga 1*.

Spånga stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 29 september 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ställer sig bakom förslaget om funktionshindersrådets nya arbetssätt och organisation.

Stadsdelarna Spånga-Tensta och Rinkeby-Kista har sedan tidigare fört samman de båda stadsdelarnas funktionshinderråd med skäl av att ge möjlighet till fler ledamöter och fler perspektiv på funktionshinderfrågorna. Förvaltningen ser positivt på kommunstyrelsens utredning om att minska ner antalet råd på stadsdelsnämnds nivå från 13 till 6 och att ledamöter i de 6 råd som förslås vara knutna till stadsdelsnämnderna föreslås öka från 7 till 8. Vidare är förvaltningen positiv till att utredningen föreslår att ersättning för faktiskt förlorad inkomst införs. Detta menar förvaltningen skulle gynna möjligheten att öka delaktigheten och inflytandet samt bredda representationen i råden.

Södermalms stadsdelsnämnd

Södermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 22 september 2022 följande.

Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Särskilt uttalande gjordes av Lars Rottem Krangnes (C), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Charlotte Lilja Pittuco m.fl. (V), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Anders Göransson m.fl. (S), *bilaga 1*.

Södermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 26 augusti 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningens uppfattning är att samarbete med det lokala funktionshindersrådet är centralt och angeläget för stadsdelens utveckling. Förvaltningen förstår funktionshindersrådets oro att det kan finnas en risk för att det lokala perspektivet utmanas vid en sammanslagning, men menar att detta kan förhindras genom att representationen i den föreslagna organiseringen av stadens olika funktionshindersråd är jämt fördelat mellan deltagande stadsdelar. Förvaltningen anser, liksom rådet, att det är viktigt att vägledning och utbildning säkerställs för samtliga ledamöter eftersom funktionshinderperspektivet utgör en integrerad del i stadens ordinarie verksamheter.

Förvaltningen instämmer i övrigt med utredningen att med ett minskat antal råd skulle den samlade kompetensen tas till vara på ett bättre sätt och möten i råden skulle i större utsträckning kopplas till mer övergripande frågor. Ett minskat antal råd skulle, förutom att samla kompetensen, med samlad kraft kunna påverka stadens planering och utveckling på ett övergripande plan.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Östermalms stadsdelsnämnd

Östermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 29 september 2022 följande.

1. Östermalms stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Östermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 1 september 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Det är förvaltningens mening att samarbetet med nämndens råd för funktionshinderfrågor fungerar mycket väl. Rådet bidrar med ett funktionshinderperspektiv, och sin sakkunskap, i arbetet med frågor om tillgänglighet och delaktighet. Rådet bidrar även i framtagandet av nämndens årliga verksamhetsplan.

Förvaltningen är positiv till utredningens ambition att förbättra förutsättningarna för att alla platser i råden ska kunna tillsättas. Under de senaste åren har nämndens råd haft vakanta platser. Det har påverkat såväl representationen från funktionshinderrörelsen som arbetsmängden för ledamöterna. Utredningens förslag om en möjlighet för ersättning vid förlorad arbetsinkomst kan sannolikt bidra till att fler platser kan tillsättas och att representationen breddas, både avseende deltagande organisationer och ledamöternas ålder.

Utredningens förslag om färre råd på stadsdelsnivå kommer att innebära att den nära kopplingen till respektive nämnds arbete går förlorad. Färre råd kan däremot bidra till ett ökat fokus på övergripande frågeställningar vilket ger råden den strategiska roll som beskrivs i utredningen. Förvaltningen välkomnar den ambitionen. För att ytterligare stärka rådets roll bör kommunstyrelsen utse råden till självständiga remissinstanser vid ärenden med koppling till genomförandet av Program för delaktighet och inflytande för personer med funktionsnedsättning. Remisserna bör i så fall fördelas mellan råden för att bidra till en rimlig arbetsmängd för ledamöterna.

Stockholms Stadshus AB

Stockholms Stadshus AB:s yttrande daterat den 19 september 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Koncernledningen anser att förslaget att stärka funktionshinderrådets delaktighet och inflytande i arbetet med att leva upp till de mänskliga rättigheterna för personer med funktionsnedsättning är positivt. Alla Stockholmare ska ha möjlighet till delaktighet och inflytande i samhällslivet för att målet om ett tillgängligt och inkluderande samhälle ska kunna uppnås samt vara i linje med flera av de globala målen i Agenda 2030.

Uppdraget för råden föreslås få en tydligare koppling till nämnders och bolagsstyrelsers strategiska arbete. Det innebär bl a att rådets arbete tydligare kopplas till genomförandet av det stadsövergripande styrdokumentet *Program för delaktighet och inflytande för personer med funktionsnedsättning 2018-2023*. Styrdokumentet beskriver arbetssätt och verktyg som nämnder och bolagsstyrelser kan använda för att driva på en utveckling som utgår från rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Råden för funktionshinderfrågor är centrala för stadens möjlighet att planera och utforma ett arbete som utgår från ett funktionshinderperspektiv. Koncernledningen in-

stämmer i betydelsen att deras arbete i högre grad bör kopplas an till den ordinarie styr- och uppföljningsprocessen samt att de i större utsträckning hanterar och är involverade i strategiskt viktiga utvecklingsområden. Idag genomför merparten av koncernens berörda bolag kontinuerliga tillgänglighetssanpassningar i sin verksamhet.

När det gäller ersättning/arvoden till ledamöterna i råden så anser koncernledningen att det är bra att det i utredningen föreslås att den frågan utreds vidare till dess att den nya instruktionen träder i kraft vid årsskiftet.

Avseende förslag på förändring kring antalet råd och antalet ledamöter i råden så berör det inte bolagskoncernen varför koncernledningen avstår att lämna synpunkter kring detta.

Koncernledningen anser i likhet med Stadsledningskontorets förslag till beslut att instruktion för bolags- och nämndanknutna råd för funktionshinderfrågor godkänns samt att kommunstyrelsen får i uppdrag att i samråd med råden, nämnder och bolagsstyrelser ta fram en vägledning som utgår från utredningens förslag.

Underremiss

AB Familjebostäder

AB Familjebostäders yttrande daterat den 1 september 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Bostadsbolagens och Bostadsförmedlingens gemensamma råd har, i avvaktan på översynen av rådets arbetssätt och organisation, haft ingående samtal kring hur rådet bör arbeta, vilka frågor vi bör prioritera mm. Förslaget är i linje med rådets arbetssätt och organisering. Rådets ambition är att bland annat att arbeta förebyggande och fånga upp frågor kring tillgänglighet så tidigt som möjligt, innan beslut tas. Rådet har minst fyra möten per år, ibland kombinerade med studiebesök i utbildande och uppföljande syfte.

Bostadsbolagens bostadsbestånd inklusive nyproduktion av bostäder påverkar många invånare i Stockholm. Rådet har med anledning av bolagens verksamhet prioriterat att i första hand följa upp fokusområde 3 (Rätten att kunna förflytta sig, vistas i och använda Stockholms inne- och utemiljö samt att ha en fungerande bostad och garanteras säkerhet i kris) i stadens program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2018 -2023.

Familjebostäders inrättade strategigrupp för tillgänglighet har tagit fram en plan för implementering och uppföljning av stadens tillgänglighetsprogram, med det övergripande syftet att tillgänglighet ska bli en integrerad del av verksamheten. Planen utgår ifrån stadens program i tillämpliga delar och har redovisats för och godkänts av rådet. Planen följs upp årligen och revideras vid behov, samt delges rådet samt Familjebostäders företagsledning som en del av uppföljningen.

AB Stockholmshem

AB Stockholmshems yttrande daterat den 5 september 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Bolaget välkomnar ett förtydligande kring funktionsrådets arbetssätt.

Tillgänglighetsfrågor är centrala i bolagets arbete i våra fastigheter och bostadsområden. En tydlig och rättfram dialog med företrädare för de funktionshindrade kan bidra till förbättrade boende- och utemiljöer.

Liksom utredningen konstaterar kan vi se att funktionshinderråden inte alltid har fungerat som det var önskat och det är välkommet med tydligare förväntningar och krav på arbetssätt.

Bolaget menar att instruktionerna för de förvaltnings- och bolagsgemensamma råden kan förtydligas gällande hur valärenden tas fram och hur styrelserna ska behandla dessa.

AB Svenska Bostäder

AB Svenska Bostäders yttrande daterat den 30 augusti 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontorets "Förslag till beslut" är utformat som ett 8 punktersprogram, Svenska Bostäder och Stadsholmen har valt att lämna synpunkter utifrån dessa punkter då det är vissa punkter som inte berör bolagets verksamhet.

1) Instruktion för kommunstyrelsens råd för funktionshinderfrågor godkänns enligt bilaga 2 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande

Svar: Kommunstyrelsens arbete med funktionshinderfrågor berör inte Svenska Bostäders årliga arbete. Beslut som fattas i ovan nämnda forum kan komma att påverka verksamheten genom politiska beslut längre fram i tiden.

2) Instruktion för bolags- och nämndanknutna råd för funktionshinderfrågor godkänns enligt bilaga 3 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Svar: Svenska Bostäder och Stadsholmen AB ställer sig positivt till förslag om förändrad arbetsmodell för arbete i funktionshindersrådet. Att koppla arbetet till interna årliga mål och att skapa rutiner för hur rådets medlemmar ska kunna användas som ett stödjande och rådgivande organ i arbetet ligger helt i linje stadens övergripande program. Om Stockholm ska kunna bli en stad för alla måste arbetet med att ta tillvara såväl kompetens som erfarenhet bli en naturlig del av arbetet.

3) Antalet stadsdelsnämndsanknutna råd för funktionshinderfrågor minskar från 13 till 6 med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Svar: Svenska Bostäder berörs inte av stadsdelsnämndernas organisation av funktionshindersråd.

4) Antalet ledamöter i stadsdelsnämndsanknutna råd för funktionshinderfrågor ökar från 7 till 8 med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Svar: Denna punkt berör inte Svenska Bostäder eller Stadsholmen.

5) Ett nomineringsutskott som består av Funktionsrätt Stockholms stad, Synskadades Riksförbund och Delaktighet, handlingskraft och rörelsefrihet Stockholmsavdelningen ska nominera ledamöter i råden till respektive nämnd eller bolagsstyrelse med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Svar: Svenska Bostäder och Stadsholmen har inget att erinra.

6) Stockholms Stadshus AB uppmanas att ge berörda bolagsstyrelser i uppdrag anta instruktion om bolags- och nämndanknutna råd för funktionshinderfrågor enligt bilaga 3 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Svar: Ska detta arbete bli en naturlig del av Svenska Bostäders och Stadsholmen AB:s verksamheter är det viktigt att företagsledningen prioriterar och stödjer arbetet med funktionshinderfrågor.

7) Kommunstyrelsen ska ta fram en vägledning som stödjer nämndernas och bolagsstyrelsernas implementering av nya arbetsätt och organisation i råd för funktionshinderfrågor med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Svar: Framtagande av material för arbetet blir ett bra stöd i implementering och vägledning för arbetet.

8) Kommunstyrelsen ges i uppdrag att ta fram ett förslag som innebär att ledamöter i kommunstyrelsens samt i bolags- och nämndanknutna råd för funktionshinderfrågor erhåller ersättning för förlorad arbetsinkomst vid rådets sammanträden.

Svar: Svenska Bostäder och Stadsholmen AB har inget att erinra kring SLK:s förslag om ersättningsmodell för de olika rådens medlemmar.

Kulturhuset Stadsteatern AB

Kulturhuset Stadsteatern AB:s yttrande daterat den 1 september 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Kulturhuset Stadsteatern är kopplat till facknämndernas råd. Remissen betonar att facknämndernas råd ska ha en mer framträdande roll avseende strategiska frågor och frågor av principiell betydelse i stadens arbete med undanröjande av hinder och förverkligar rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Vägledningen samt instruktion på området avseende arbetsätt och organisation framstår som adekvat.

Kulturhuset stadsteatern ställer sig positiv till utvecklingen av funktionshindersråden. Kulturhuset stadsteatern vill dock betona betydelsen av att sammansättningen av råden strävar efter att domineras av mångfald och även representeras av olika funktionsvariationer. En bred heterogen sammansättning av ledamöter med olika erfarenheter och kunskap skapar förutsättningar för att rådet ska kunna verka som den strategiska och rådgivande funktion det är tänkt att vara. Det säkerställer kunskap inom olika delar av det komplexa och stora fält som tillgänglighet, funktionsvariationsfrågor och delaktighet är.

Representation av personer med olika typer av funktionsvariationer är centralt för förtroendet för rådet och för att kunna uppfylla den rådgivande funktionen. Råden kan då komplettera bolagsintern kunskap inom tillgänglighetsfrågor och frågor om delaktighet för personer med funktionsvariationer.

Med kunskap inom både specifika frågor och utvecklingsprocesser inom området samt en bred representation av olika erfarenheter och perspektiv kan det säkerställas råden kan uppfylla sitt strategiska och rådgivande uppdrag.

Sammanfattningsvis är förslagen om funktionshindersråden välkomna.

Micasa Fastigheter i Stockholm AB

Micasa Fastigheter i Stockholm AB:s yttrande daterat den 19 augusti 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Micasa Fastigheter ställer sig positiv till förslaget i remissen.

I utredningen Råd för funktionshindersfrågor, skriver man bl.a. att det är otydligt hur synpunkter som framförs i råden tas om hand, samt att återkoppling om hur synpunkterna har beaktats kan bli bättre. Vidare framförs att rådets sammanträden dessutom kan tjäna på att staden företräds av personer som har mandat.

Micasa instämmer i utredningens förslag om att formalisera arbetsätt och organisation kring rådets arbete. På så sätt kan bolagen ta tillvara rådets sakkunskap på ett mer systematiskt och sammanhållet sätt vilket kan bidra till en ambitionshöjning.

Det är bra om rådets arbete kopplas tydligare till nämnders och bolagsstyrelsers strategiska arbete med program för delaktighet och inflytande för personer med funktionsnedsättning 2018-2023 och att det ingår i ordinarie verksamhetsplanering och uppföljning.

I utredningen föreslås att Micasa Fastigheter bildar ett gemensamt råd med bostadsbolagen AB Familjebostäder, AB Stockholmshem och AB Svenska Bostäder samt Bostadsförmedlingen i Stockholm AB. Idag har Micasa ett sådant gemensamt råd där sakkunniga inom tillgänglighet från respektive bolag deltar. Micasa anser som ett led i att öka rådets mandat är att bolagen bör ha medverkan från någon i bolagens ledning tillsammans med sakkunnig tjänsteperson. Funktionshinderperspektivet skulle då lyftas fram och få ett större genomslag i bolagens organisationer. På så sätt kan kopplingen till styr- och ledningsfunktionen förbättras.

Vidare vid nominering av ledamöter till rådet, som föreslås genomföras vart fjärde år efter val till kommunfullmäktige, så bör ordförandeskapet roteras efter varje mandatperiod. Det är viktigt att nya perspektiv lyfts fram med nytt ordförandeskap.

När det gäller ersättning/arvoden till ledamöterna i råden så anser Micasa att det är bra att det i utredningen föreslås att den frågan utreds vidare. Med ersättning för exempelvis förlorad arbetsinkomst så kan det gynna möjligheten att bredda representationen avseende ålder. Micasa anser att frågan om ersättning/arvoden bör vara utredd och klar tills den nya instruktionen träder i kraft vid årsskiftet.

Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB)

SISAB:s yttrande har i huvudsak följande lydelse.

SISAB är positiva till en förstärkning av rådens funktion och arbete. Utifrån arbete med kopplingar till Program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2018-2023 så projekterar SISAB enligt myndighetskraven på området samt har ett pågående tillgänglighetsprojekt med UtbF där bolaget successivt tillgänglighetsanpassar publika delar av SISAB:s äldre skolor. I detta arbete hade bolaget i mars en särskild workshop utifrån projektet tillsammans med projektfunktion, konsulter och utbildningssidan. SISAB har även genomfört seminarium kring NPF (neuropsykiatriska funktionshinder) i lärmiljöer. Detta är en stor fråga då många barn och unga idag uteblir från undervisningen då de inte klarar av att vistas i skolans fysiska lokaler, något SISAB särskilt ser över hur i arbetet med att säkerställa inkluderande utbildningsmiljöer.

SISAB deltar i utbildningsnämndens råd för funktionshinderfrågor som sammanträder elva gånger per år. I mötena deltar även representanter från Utbildningsförvaltningen. Syftet är att beakta funktionshinderperspektivet i beredningsarbetet samt att skapa bästa tänkbara skola och förskola för elever och personal i Stockholms stad.

Utifrån remissens förslag så ser SISAB positivt på stadens ansats att stärka arbetet genom att ge ersättning för förlorad inkomst för att på så sätt bredda rådets sammansättning. Även om en riktlinje kommer först i nästa steg kan SISAB se att det redan utifrån nuläge vore bra att få mer information om hur de nya arbetssätten ska sjösättas i och med att de planeras införas redan vid årsskiftet.

Stockholm Business Region AB (SBR)

SBR:s yttrande daterat den 28 juni 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Historiskt har SBR delat funktionshinderråd med Mässfastigheter i Stockholm AB. Huruvida SBR även fortsättningsvis ska dela råd för funktionshindersfrågor med Mässfastigheter i Stockholm AB framgår dock inte varför SBR anser att det bör tydliggöras.

Stockholm Globe Arena Fastigheter AB (SGA Fastigheter)

SGA Fastigheters yttrande daterat den 7 juli 2022 har i huvudsak följande lydelse.

SGA Fastigheter tillstyrker förslaget och har inget att invända.

Stockholms Hamn AB

Stockholms Hamn ABs yttrande daterat den 5 september 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Bolaget välkomnar initiativ för att främja tillgänglighet och har tagit del av utredningen om hur delaktighet och inflytande kan stärkas i och med råden för funktionshinderfrågor. Bolaget genomför kontinuerligt tillgänglighetsanpassningar i samtliga hamnar och i linje med stadens nya kajstrategi är det viktigt att kajerna erbjuder trygga och tillgänglighetsanpassade miljöer.

Bolaget har inga synpunkter på instruktionerna för de bolags- och nämndanknutna råden och anser att rådets utformning som forum, samt syfte att bistå stadens arbete med att leva upp till de mänskliga rättigheterna för personer med funktionsnedsättning, är ändamålsenligt. Bolaget vill även betona vikten av att arbetet sker enligt de instruktionerna.

Stockholm Vatten och Avfall AB

Stockholm Vatten och Avfall AB:s yttrande daterat den 14 september 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Stockholm Vatten och Avfall har tagit del av förslaget och anser att det är tydligt och genomtänkt.

Kommunstyrelsens råd för funktionshinderfrågor

Kommunstyrelsens råd för funktionshinderfrågors yttrande daterat den 26 september 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Rådet har fått Funktionshinderrådets arbetssätt och organisation på remiss. Stadsledningskontoret har utifrån ett uppdrag från kommunfullmäktige tagit fram ett förslag kring hur delaktigheten och inflytandet kan stärkas i stadens råd för funktionshinderfrågor.

Rådet har sedan länge efterfrågat denna omorganisering och välkomnar initiativet men vill framför följande medskick:

En omorganisering för att bättre kunna fånga upp rådets olika kompetenser har länge varit nödvändigt vilket föranlett att funktionsrättsrörelsen under mandatperioden 2014-2018 tog initiativ till en förändring med staden. Stockholms stad har efter beslut i kommunfullmäktige tagit fram följande förslag till förändringar utifrån en omfat-

tande dialog med organisationerna. Rådet välkomnar att förarbetena och dialogen varit omfattande och inkluderande.

Rådet vill särskilt framhålla det positiva och viktiga i att förslaget nu så tydligt slår fast att råden är remissinstans i strategiska ärenden som rör tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning. Samt att råden ska ges tillfälle att yttra sig över tjänsteutlåtanden som berör personer med funktionsnedsättning innan beslut fattas. Vidare är det mycket positivt att förslag nu läggs om möjlighet till ersättning för förlorad arbetsinkomst vid sammanträden för rådets ledamöter. Detta är direkt avgörande för rådets möjligheter att kunna bredda rekryteringen. Rådet ser det även som nödvändigt med vissa sammanslagningar av stadsdelsnämndernas råd men delar stadsledningskontorets bild av att de centrala råden i stort ska hållas intakta. Vid sammanslagningar av råd i stadsdelar och är det dock viktigt att ansvaret tydliggörs så att ledamöterna är medvetna om att man representerar fler nämnder.

Det är av stor vikt att få råden att fungera smidigt och tvärsektorielt. Detta bör återspeglas i antal råd och bemanningen av dessa. Likaså att de delar erfarenheter och går samman i gemensamma frågor. Något som skulle underlättas om Funktionshinderombudsmannen samordnar träff med rådsordföranden. För att funktionshinderperspektivet tydligt ska finnas med i nämnders och bolags arbete krävs att ledamöter i dessa tydligt informeras om vad råden har för uppdrag och att stadens representanter i råden har klara mandat. Av stor vikt är rådets regelbundna möten med politiken och förvaltningarna. Det är bra att dessa nu tydligt framhålls och dialogen mellan exempelvis kommunstyrelsens råd och kommunstyrelsen, respektive nämnders och bolags råd, ska vara levande och regelbundet återkommande.

Det behöver föras in i instruktionerna att råden ska ha initiativrätt och därmed kunna aktualisera ärenden hos nämnder och styrelser.

I de föreslagna instruktionerna för kommunstyrelsens råd anges nu att rådet sammanträder minst fyra gånger årligen. Det behöver ändras till minst sex gånger årligen plus en träff med kommunstyrelsen och en gång med dess presidium. Rådet vill inte se någon sänkning här således.

I remissen anges vidare tydligt att syftet bland annat är att säkerställa att personer med funktionsnedsättning är delaktiga, ges inflytande och deltar i det strategiska arbetet, samt att Funktionshinderperspektivet ska utgöra en integrerad del i nämnders och bolagsstyrelsers ordinarie verksamhet. Det är rådets mening att detta också bör formaliseras i instruktionerna. Råden måste enkelt kunna överblicka remisser som bör besvaras liksom att överblicka och yttra sig över tjänsteutlåtanden. Vidare bör råden ges någon form av kansliresurser för att kunna föra frågor vidare från rådet till andra nämnder och förvaltningar, samt eventuellt även för annan samordning. Medel för samordningen bör i sådant fall tilldelas nomineringsutskottet och utgå från stadens budget.

Slutligen skulle rådet vilja framföra att för att snabba på processen inför årsskiftet bör funktionshinderrörelsen aktivt delta i höstens arbete med instruktioner och vägledning. Bra därtill om funktionshinderombudsmannen ordnar en träff per termin för rådsordföranden med tillfälle till diskussion och utbyte om arbetsformer och andra er-

farenheter. Råden ska kunna följa hur stadens tillgänglighet och delaktighet utvecklas och få årliga rapporter om utvecklingen. Det är viktigt att en utvärdering görs senast efter tre år, med möjlighet till justeringar till nästa mandatperiod.

Arbetsmarknadsnämndens råd för funktionshinderfrågor

Arbetsmarknadsnämndens råd för funktionshinderfrågors yttrande daterat den 21 augusti 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Vi är i allt väsentlig nöjda med analys och förslag till hur rådets delaktighet och inflytande kan stärkas som på ett bra sätt sammanfattas i instruktionens inledande paragraf om uppdrag ”Råden ska vara ett forum som bistår stadens arbete med att leva upp till de mänskliga rättigheterna för personer med funktionsnedsättning. Råden ska stödja och ge råd i stadens arbete med tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning.”

Vidare uppskattar vi att råden enligt förslagen får en tydligare uppdragsbeskrivning i instruktionen som också ger en tydlig koppling till delaktighetsprogrammet. Vi noterar glädjande att utredningen tagit till sig våra synpunkter om att inte bli en del av rådet för social, äldre och överförmyndarnämnden, vilket skulle blivit ett alltför omfattande uppdrag för ett råd.

Vi förutsätter att de föreslagna förändringarna inleds med att erbjuda förvaltningar och råd utbildning och delaktighet i det kommande förändringsarbetet. Initialt ser vi att vi är med och utvecklar den vägledning som KS, enligt förslagets punkt 7, ska ta fram. Vi ser även att det planeras för hur uppföljning och utvärdering ska ske under mandatperioden.

På samma sätt förutsätter vi att stadens samverkan utvecklas ”För att möjliggöra för personer med intellektuell funktionsnedsättning att få möjlighet till egen försörjning och bli delaktiga i samhället är det av vikt att stadens nämnder och bolag samverkar och samarbetar kring frågan och som arbetsgivare är ett föredöme.” som Stadsrevisionen konstaterar i sin rapport nr 4, 2022, vid sin granskning av stadens Stöd till unga vuxna med funktionsnedsättning att komma i arbete (RVK 2021/129).

När det gäller minskningen av antal råd inom stadsdelarna från 13 till 6 är vi mer tveksamma, särskilt utifrån argumentet om skälet som känns konstruerat. Samma sak gäller för en minskning av antal möten till minst 4. Att en minskning och i hopslagning av råd kommer att öka delaktighet är ytterst tveksamt, snarare tvärtom, -en stor risk för mindre delaktighet. Med färre råd kommer bättre och högre bemanningsgrad men det sker matematiskt snarare än med ökad delaktighet. Med färre möten tror vi på samma sätt att delaktigheten minskar.

Rådet för arbetsmarknadsfrågor ser fram emot en förändring som gör det möjligt att vara ett forum där vi arbetar med planering, uppföljning och strategi för att stadens inom arbetsmarknadsområdet ska infria MR, delaktighet och tillgänglighet. Ett arbete som säkerligen skulle ge synergier på flera andra områden och komma andra medbor-

gare tillgodo, t ex. stadens och intresseorganisationernas samverkan om tillgängliga övergångsställen (avfasad kant, kontrastmarkering och stolpfunktion) som kommit att kallas för stockholmsmodellen.

För att förändringen av funktionshinderråden bedömer vi att nedan förslag på prioriteringar är av väsentlig betydelse för att nå framgång.

- Att stadens viktigaste styrdokument blir Program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning som bygger på internationella och nationella konventioner med sina åtta (8) fokusområden och dess indikatorer ser vi som stadens viktigaste styrdokument för fungerande funktionshinderråd.
- Att tydligare precisera vilka av stadens mål som ska uppnås med referens till delaktighetsprogrammet och Agenda 2030.
- Att arbetsformerna utvecklas och förändras så att råden blir delaktiga mycket tidigare i processen. (Idag ägnar arbetsmarknadsrådet mycket tid åt inläsning av nämndhandlingar som är beslutade.)
- Att rådet tillsammans med förvaltning och nämnd i ett tidigare skede kan definiera väsentliga frågor, för att sedan i samverkan med förvaltningens tjänstemän påverka ärenden redan i handläggningsskedet.
- Att prioritering av ärenden (nämndeärenden) för råden görs utifrån uppdraget för Rådet för arbetsmarknadsfrågor.

Med ovan hoppas vi att en ökad tillgänglighet och sysselsättningsgrad för personer med funktionsnedsättning uppnås.

Funktionshinderrådet i kyrkogårdsnämnden

Funktionshinderrådet i kyrkogårdsnämndens yttrande daterat den 18 september 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Allmänt

Tidigare har man inte i regelverket nämnt att ökad tillgänglighet av olika slag också kommer andra medborgare till godo. Att ta med den aspekten på funktionshindersfrågor i de nya bestämmelserna med rättigheter vore att uppdatera synen på arbetet liksom att i ärendena påminna om tillgänglighetsaspekterna i texterna.

- Ett konkret exempel/ resultat av gott samarbete mellan staden & organisationerna med sina erfarenheter och kunskaper är övergångsställen som kallas Stockholmsmodellen och passar många människor. Den har blivit en internationell förebild med sina avfasade kanter, kontrastmarkeringar och stolpfunktioner.

Här har man dock under arbeten på Sergels torg placerat ett enkelt avhjälp hinder över den avfasade passagen. Om företaget som utförde Arbetena hade krav på och info om tillgänglighet i sin beställning hade de inte ställt staketet där.

Bra att man inkluderat ersättning för förlorad arbetsinkomst. Att det finns vakanser i råden nu kan vara en av anledningarna. Dock är inte alltid antalet ledamöter det vik-

tiga utan hur råden och nämnderna fungerar i praktiken. En bra åldersmix kan ge fler infallsvinklar på funktionshinderfrågorna.

Bra att man påpekar att material till FHR ska vara i det medium som passar ledamöterna bäst

Vem har utslagsröst i ett råd med 8 ledamöter?

Specifikt

Facknämnderna

I utredningen s 11 nämns inte Utbildningsnämnden som dock finns med i förslaget - det är väl ett skrivfel.

Vi tycker fortfarande att det är olyckligt att slå ihop FHR i Kyrkogårdsnämnden med FHR i nämnder med i huvudsak fastighetsfrågor.

Kyrkogårdsnämnden arbetsområden är i minst lika hög grad markfrågor som fastighetsfrågor

Kyrkogårdsnämnden har religionsrelaterade frågor vilket fastighetsrelaterade nämnder inte har

FHR i Kyrkogårdsnämnden har ett mycket väl fungerande samarbete med kyrkogårdsförvaltningen

FHR i Kyrkogårdsnämnden borde av ovan nämnda skäl få vara kvar. Det ökar kostnaderna marginellt för staden.

Stadsdelsnämnderna

Sammanslagningar föreslås som resulterar i större geografiska områden med en markant ökning av innevånare i varje nämndområde. Det kan eventuellt leda till att man tappar lokalkännedom med mera. På senare tid har en markant ökning av brott i staden inkl. dödsskjutningar och gängbråk konstaterats. Om man ökar nämndernas ansvarsområden kan det försvåra det brottsförebyggande arbetet, speciellt med tanke på att personer med funktionsnedsättningar är mer sårbara.

Funktionshinderrådet vid idrottsnämnden

Funktionshinderrådet vid idrottsnämndens yttrande daterat den 21 september 2022 har i huvudsak följande lydelse.

I remissen anges att rådet ska sammanträda minst 6 gånger per år. I Instruktionerna anges 4 gånger plus en gång med nämnd och en gång med presidiet. För att kontinuerligt kunna följa verksamheten bör rådet träffas 6 gånger per år och därutöver en gång med presidium och en gång med nämnd.

Utredningen pekar på vikten av en tvärssektoriell verksamhet. Stuprörstänket har säkert hindrat utvecklingen i många fall och erfarenheter har inte delats. Det finns en stor utvecklingspotential i ett ökat samråd mellan olika FH-råd vad gäller arbetsformer, kontaktvägar mm. Ett sätt att nyttja denna möjlighet kan vara att FH-ombudsmannen ordnar en träff per termin för rådsordföranden, med tillfälle till diskussion om arbetsformer och andra erfarenheter.

Vid en sammanslagning av två eller flera råd är det viktigt att tydliggöra att förvaltningschef för **varje** stadsdels- eller facknämnd **skall** medverka och att representanter har ett klart mandat och att koppling till och från möten är garanterade till respektive nämnd/förvaltning. Därför bör även sekreterares uppgifter klargöras.

Rådets sekreterare bör utöver att vara kontaktperson till en nämnd/förvaltning, även på rådets begäran föra frågor vidare från rådet till andra nämnder och förvaltningar, samt vid behov sammanställa särtryck till rådet av tertiärrapporter, VP, VB, budget etc

Möjligheten att kunna delta i verksamhet vid olika anläggningar är beroende av utformningen av dessa. FH-råden vid såväl Idrotts- som Fastighetsnämnden pekar därför på de positiva effekter som skulle uppnås genom en sammanslagning av dessa bägge råd. Råden har redan en formell samverkan, vilket bland annat innebär att råden sammanträder tillsammans två gånger per år. Det arrangeras även gemensamma studiebesök och råden bevakar ett antal frågor tillsammans.

Även om nämndens agenda inte är styrande vid rådsmöten, ska möjlighet finnas att ta upp de punkter på agendan som är av intresse. Rådet ska också kunna initiera ärenden och ställa skrivelser direkt till nämnden, utöver bilaga till protokollet.

Utredningen lämnar inte några tydliga svar på hur rådets arbete kommer se ut efter beslut om översynen. Detta väcker en viss oro för vad det kommer att innebära att vara ledamot i ett funktionshinderråd nästa mandatperiod. Det kommande arbetet med Instruktionerna är därför av central betydelse och representanter för FH-råden bör aktivt delta i utarbetandet av dessa, inte bara som rådgivande.

En målsättning är att det även fortsättningsvis kommer finnas en adekvat representation för olika funktionsnedsättningar i råden.

Rådet anser slutligen att det är viktigt att en utvärdering görs efter två år och senast efter tre år, med möjlighet till justeringar till nästa mandatperiod.

Råd för funktionshinderfrågor vid fastighetsnämnden och miljö- och hälsoskydds-nämnden

Funktionshinderrådet vid fastighetsnämnden och miljö- och hälsoskydds-nämndens yttrande daterat den 6 september 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Rådet tackar för remissen och ser fram emot ett fortsatt utvecklingsarbete för att stärka funktionshinderpolitikens ställning i Stockholms stad.

Det hade varit önskvärt om utredningen tittat på de facknämndsanknutna rådens inriktning. Rådet tycker att det beklagligt att de synpunkter som ledamöterna tidigare under utredningsprocessen framfört inte tagits om hand på ett adekvat sätt. Detta gäller framförallt önskemålet om att slå ihop fastighetsnämndens funktionshinderråd med idrottsnämndens funktionshinderråd. Råden har redan en formell samverkan, vilket bland annat innebär att råden sammanträder tillsammans två gånger per år. Det arrangeras även gemensamma studiebesök och råden bevakar ett antal frågor tillsammans.

Rådet anser att utredningen inte lämnar några tydliga svar på hur rådets arbete kommer se ut efter beslut om översynen. Detta väcker en viss oro för vad det kommer innebära att vara ledamot i ett funktionshinderråd nästa mandatperiod. Ledamöterna vill påtala att de är lekmän och kan ha svårt att följa upp nämndernas arbete på en mer strategisk nivå. Vilket tycks vara utredningens huvudsakliga inriktning vad det gäller

rådens uppdrag. Rådet upplever att utredningen i många fall är abstrakt och svår att förstå.

Ledamöterna anser att rådet har ett viktigt uppdrag att arbeta för att staden ska fungera för funktionshindrade. Med detta synsätt går det inte att undvika att det går ner på sakfrågor. Rådet ifrågasätter därav utredningens förslag att rådets uppdrag ska knytas till nämnderna och bolagsstyrelsernas strategiska arbete.

Rådet anser slutligen att de önskar att det fortsatt kommer finnas en spridning i representation från olika organisationer i råden.

Rådet för funktionshinderfrågor vid kulturnämnden

Rådet för funktionshinderfrågor vid kulturnämndens yttrande daterat den 16 augusti 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Rådet godkänner i stort

Beslutspunkt 1: Rådet har inga invändningar angående att Instruktion för kommunstyrelsens råd för funktionshinderfrågor godkänns enligt bilaga 2 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande. Men rådet föreslår att funktionshindersrådet ska ges möjlighet att väcka egna förslag till nämnderna. Även i budgetfrågor.

Beslutspunkt 2: Rådet har inga invändningar angående att Instruktion för bolags- och nämndanknutna råd för funktionshindersfrågor men önskar större tydlighet i frågor -Hur?

Ett exempel: ”Råden bör ges möjlighet att utse referenspersoner som kan följa och medverka i större utredningar som rör rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Varje råd ska

ha administrativt stöd och erbjudas kompetensförsörjning för att kunna fullgöra sitt uppdrag” (citrat 3 § Rådets arbetsformer). Rådet anser att detta bör tydliggöras i budget och att Råden får möjlighet att i samarbete påverka innehållet. Rådet föreslår också att funktionshindersrådet ska ges möjlighet att väcka egna förslag till nämnderna. Även i budgetfrågor.

Beslutspunkt 5: Ett förslag finns att ett nomineringsutskott som består av Funktionsrätt Stockholms stad, Synskadades Riksförbund och Delaktighet, handlingskraft och rörelsefrihet Stockholmsavdelningen ska nominera ledamöter i råden. Rådet anser inte att det fyller vakanser bättre än nuvarande arbetsordning det blir mer administration som kräver resurser.

Beslutspunkt 6: Rådet har inga invändningar angående att Stockholms Stadshus AB uppmanas att ge berörda bolagsstyrelser i uppdrag anta instruktion om bolags- och nämndanknutna råd för funktionshinderfrågor enligt bilaga 3 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Beslutspunkt 8: Att Kommunstyrelsen ges i uppdrag att ta fram ett förslag som innebär att ledamöter i kommunstyrelsens samt i bolags- och nämndanknutna råd för funktionshinderfrågor erhåller ersättning för förlorad arbetsinkomst vid rådets sam-

manträden är välkommet. Det är en viktig fråga som kan bredda råden inte bara avseende ålder utan även genom att ledamöter som representerar föreningar med barn och föräldrar ges möjlighet att nomineras. Det kommer även att ge nya viktiga erfarenheter vilket är väsentligt.

Rådet godkänner inte den här beslutspunkten

Besluts punkt 3: Att antalet stadsdelsnämndsanknutna råd för funktionshinderfrågor minskar från 13 till 6 anser rådet kommer att starkt försämra funktionshindersrådets möjligheter att uppmärksamma faktiska hinder i närmiljön. Vår erfarenhet är att varje stadsdel behöver sina representanter. I nomineringsanvisningarna saknas kriteriet täckning av samtliga stadsdelar. Vid eventuellt minskat antal stadsdelsråd bör i så fall detta anges som urvalskriterium.

Rådets förslag till ändring

Besluts punkt 4: Att antalet ledamöter i stadsdelsnämndsanknutna råd för funktionshinderfrågor föreslås öka från 7 till 8 ledamöter kompenserar inte för mer än en halvering av antalet funktionshindersråd i stadsdelarna, anser rådet. Dessutom är ett ojämnt antal ledamöter att rekommendera vid beslutsfattande (en ökning från 7 till 9 ledamöter är i så fall att föredra). Rådet ser inte heller att nomineringsperioden måste begränsas till 4 år vid ett funktionshindersråd. Förslag kan vara att mandatperioden är 4+4 år vid ett specifikt råd.

Rådet föreslår

Rådet föreslår att utbildning/workshop med rådets ledamöter ska ske tillsammans med administrativ personal och politiker 1–2 gånger per år. Rådets ledamöter behöver ha en mer jämbördig relation med de som styr. I budget ska ingå en post för detta och råden ska ges möjlighet att planera innehållet tillsammans med förvaltningen. Vi saknar en sådan mötesplats.

Det bör ligga på Funktionsrätt Stockholm och medlemsföreningarna att analysera varför medlemmarnas intresse för att nomineras är lågt. Det bör göras en djupare inventering kring vad orsakerna är.

Rådet konstaterar att inga konkreta förslag finns i utredningen på hur ett effektivt och konkret samarbete kan uppnås. Rådets kompetens och erfarenhet kan bättre tas tillvara om konkreta förslag tas fram i samarbete med Funktionshindersombudsmannen, Funktionsrätt Stockholm och dess medlemmar

För att stärka ett mer konkret och effektivt arbete ska en vägledning tas fram av stadsledningskontoret i samarbete med funktionshindersrörelsen, berörda nämnder och bolagsstyrelser.

Konsekvenser av de organisatoriska förändringarna borde ha besvarats i det här underlaget.

Råd för funktionshinderfrågor vid stadsbyggnadsnämnden och exploateringsnämnden

Råd för funktionshinderfrågor vid stadsbyggnadsnämnden och exploateringsnämndens yttrande daterat den 23 september 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Rådet till stadsbyggnadsnämnden och exploateringsnämnden har tagit del av förslaget och lämnar detta yttrande.

Rådet väljer att inte uttala sig om förändringen gällande stadsdelsnämndernas råd men skulle önska att det framöver även skedde en översyn av de facknämndsanslutna rådets organisation och fokusområden.

Rådet anser att det finns många beröringspunkter i facknämndernas olika råd.

Vi har mycket gemensamt med trafiknämndens råd – vi har varit inne på att försöka samarbeta utan att det blev något av detta. Det skulle kunna vara värt att pröva frågan om samarbete på nytt. Att helt slå ihop dessa råd tror vi inte låter sig göras. Både vi och Trafiknämndens råd sammanträder 8-10 gånger per år.

Vi har varje år ett ansenligt antal detaljplaner som ska granskas. Det är inte möjligt att upprätthålla nivån om rådet bara träffas 4 gånger per år. Sedan lång tid tillbaka görs en strikt prioritering av dessa planer; merparten granskas via den checklista som handläggarna arbetar efter. De planer som rådet granskar mer ingående med föredragning är de som är komplexa pga. storlek eller innehåll. Att bara granska program eller andra strategiska dokument som tas fram i tidigt skede kommer inte att räcka till. Självklart är vi intresserade av att vara med i processen så tidigt som möjligt. Detta kan dock inte ersätta den granskning som görs av detaljplanerna.

Vad gäller övriga facknämnders råd så tror vi att fastighetsnämndens råd har mycket gemensamt med idrottsnämndens råd. De flesta lokaler för idrott/motion är kommunala, de hamnar i både fastighetsnämnden och idrottsnämnden. Idag är fastighetsnämndens råd också råd för miljö- och hälsoskyddsnämnden. Det senare kan angå också oss. Den rutin som gällt tills nu är att vi i efterhand tar del av dessa råds protokoll. Vi önskar att denna rutin kan förbättras och att vi kan ta del av protokollen snabbare. Idag är det lång eftersläpning, som ofta uppgår till flera månader.

Råd för funktionshinderfrågor vid trafiknämnden och Stockholms Stads Parkerings AB

Råd för funktionshinderfrågor vid trafiknämnden och Stockholms Stads Parkerings AB:s yttrande daterat den 19 september 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Först och främst anser rådet att resultatet av utredningen skapar en ovisshet och en försämring för funktionshinderråden i Stockholms Stad. Genom att minska antalet stadsdelsnämndsanknutna råd från 13 till 6 blir det svårt att bevaka de lokala frågorna. Gällande sammanslagningen av råden i innerstaden anser rådet att Södermalm och Östermalm fortsättningsvis ska ha separata råd. Rådet tycker inte heller att det är positivt att öka antalet ledamöter till 8 då det innebär att råden får ett jämt antal ledamöter. Vidare är rådet emot idén om att en organisatoriskt obunden person skulle kunna ta plats i råden och undrar vilka som i så fall skulle kunna vara tillänkta för detta samt vilken funktion de skulle ha. Istället ser rådet att organisationen fortsatt bör se ut som den gör i dagsläget både vad gäller antal råd, mötesfrekvens och antal ledamöter.

Rådet håller med om att det är svårt att få kandidater till de stadsdelsnämndsanknutna råden och ser att ersättning för förlorad arbetsinkomst är en förutsättning för att fler ska kunna vara aktiva i råden. Gällande nomineringsprocessen tolkar rådet utredningen som att det inte föreslås några större förändringar från hur nomineringsprocessen ser ut i dagsläget men framhåller vikten av att organisationerna även fortsättningsvis har ägarskap över nomineringsprocessen.

Rådet tycker det är positivt att koppla uppdraget mer strategiskt till genomförandet av Program för delaktighet och inflytande för personer med funktionsnedsättning 2018-2023 och poängterar att det är viktigt att starta upp arbetet med nästa program eftersom det löper ut nästa år. Rådet ställer sig dock tveksamma till att släppa kopplingen till nämnderna att det finns en ovisshet i förslaget eftersom vägledningen för rådens arbetssätt inte ännu är framtaget. Rådet undrar vad det är för tidplan på framtagandet av vägledningen och om det planeras vara färdigt i samband med att den nya organisationen börjar gälla.

Slutligen ställer sig rådet frågan om vad det finns för ekonomiska incitament till att minska antalet stadsdelsnämndsanknutna råd. Rådets medlemmar är experter på sina sakfrågor och kan generera besparingar för staden genom att komma in tidigt i processerna innan projekten är igång.

Utbildningsnämndens och SISAB:s råd för funktionshinderfrågor

Utbildningsnämndens och SISAB:s råd för funktionshinderfrågors yttrande daterat den 17 augusti 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Rådet konstaterar att flera av de förslag som förs fram liknar hur rådet arbetar i dagsläget. Det upplevs som särskilt positivt att det ges ett tydligare mandat och en beskrivning av ordförandes roll.

Rådet uppskattar att stadsledningskontoret ska ta fram mer konkreta riktlinjer. Dock upplever rådet att det kommer väldigt nära inpå den nya mandatperioden, eftersom de nya arbetssätten föreslås gälla från den 1 januari 2023.

Funktionshinderrådet, Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd

Funktionshinderrådet, Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnds yttrande daterat den 21 september 2022 har i huvudsak följande lydelse.

En sorgens dag!

Dags att tala klarspråk: skulle detta förslag bli verklighet vore det en sorgens dag för funktionshinderrörelsen. För att inte tala om rätten till ett likvärdigt liv för alla med funktionsnedsättning!

Vad är farorna med det aktuella förslaget?

- Möjligheterna att bevaka viktiga frågor minskar drastiskt med halverat antal stadsdelsråd.
- Den lokala förankringen och kunskapen om lokalsamhället går förlorad.
- Stadsdelsnämnderna förlorar en lokal samarbetspartner med unik kunskap.
- Rekrytering av ledamöter försvåras: Vem vill sitta i ett stadsdelsråd om man skall bevaka en alltför stor stadsdel där många viktiga frågor och problem riskera att bli osynliga? Det blir inte enklare då man har flera stadsdelsnämnder och stadsdelsförvaltningar att samarbeta med.

Vad är positivt med förslaget?

- Förstärkt rekryteringsprocess
- Prioritering av strategiska frågor
- Förbättrad ekonomisk ersättning för ledamöter
- Tydliga uppdrag

Problem och analys

Bakgrunden till föreliggande utredning är att Funktionsrådet Stockholm hade svårt att klara sin uppgift att rekrytera nya ledamöter till råden.

Information och marknadsföring av dessa viktiga och intressanta uppgifter har varit nästan obefintlig liksom utbildning av ledamöterna. I stället för att lägga ner ett stort antal råd bör rekryteringsprocessen stärkas. Där har både Funktionsrådet liksom huvudorganisationerna ett stort ansvar. I stället för att avveckla råden bör man utveckla deras arbete. Det är viktigt att stadsdelsråden i större utsträckning arbetar med strategiska frågor.

Det övergripande programmet för 2018-2023 är den naturliga utgångspunkten med sina fokusområden. Skall dessa strategiska frågor och mål förverkligas lokalt förutsätter det lokala kunskap och kontakter. Med det aktuella förslaget går denna lokala förankring förlorad.

Samarbetet mellan stadsdelsråden bör stärkas med gemensamma träffar för utbyte av idéer och erfarenheter. Där kan man tänka sig kommunstyrelsens råd som samman kallande några gånger per år.

Ett annan svaghet är för liten bredd i rekryteringen. Där kan förbättrad ersättning och marknadsföring spela en viktig roll. Ersättning för förlorad arbetsförtjänst är ett

steg i rätt riktning. Man bör även överväga att höja mötesarvodet kanske med ett tillägg för rådets ordförande.

Kort sagt: Utveckling i stället för avveckling!

Funktionshinderrådet i Skärholmen

Funktionshinderrådet i Skärholmens yttrande daterat den 23 september 2022 har i huvudsak följande lydelse.

En sorgens dag!

Dags att tala klarspråk: skulle detta förslag bli verklighet vore det en sorgens dag för funktionshinderrörelsen. För att inte tala om rätten till ett likvärdigt liv för alla med funktionsnedsättning!

Vad är farorna med det aktuella förslaget?

- Möjligheterna att bevaka viktiga frågor minskar drastiskt med halverat antal stadsdelsråd.
- Den lokala förankringen och kunskapen om lokalsamhället går förlorad.
- Stadsdelsnämnderna förlorar en lokal samarbetspartner med unik kunskap.
- Rekrytering av ledamöter försvåras: Vem vill sitta i ett stadsdelsråd om man skall bevaka en alltför stor stadsdel där många viktiga frågor och problem riskera att bli osynliga? Det blir inte enklare då man har flera stadsdelsnämnder och stadsdelsförvaltningar att samarbeta med.

Vad är positivt med förslaget?

- Förstärkt rekryteringsprocess
- Prioritering av strategiska frågor
- Förbättrad ekonomisk ersättning för ledamöter
- Tydliga uppdrag

Problem och analys

Bakgrunden till föreliggande utredning är att Funktionsrådet Stockholm hade svårt att klara sin uppgift att rekrytera nya ledamöter till råden.

Information och marknadsföring av dessa viktiga och intressanta uppgifter har varit nästan obefintlig liksom utbildning av ledamöterna. I stället för att lägga ner ett stort antal råd bör rekryteringsprocessen stärkas. Där har både Funktionsrådet liksom huvudorganisationerna ett stort ansvar.

Ett annan svaghet är för liten bredd i rekryteringen. Där kan förbättrad ersättning och marknadsföring spela en viktig roll. Ersättning för förlorad arbetsförtjänst är ett steg i rätt riktning. Man bör även överväga att höja mötesarvodet kanske med ett tillägg för rådets ordförande.

Det är viktigt att stadsdelsråden i större utsträckning arbetar med strategiska frågor. Det övergripande programmet för 2018-2023 med sina fokusområden är den naturliga utgångspunkten för arbetet i råden. Skall dessa strategiska frågor och mål förverkligas lokalt förutsätter det lokala kunskap och kontakter. Med det aktuella förslaget går denna lokala förankring förlorad.

Vi anser att det behövs en kraftfull satsning på utbildning för rådens samtliga ledamöter men också för stadens nämnder och förvaltningar kring de arbetsformer som föreslås i förslaget till förändrad rådsorganisation. Utbildning är en viktig förutsättning för att den nya organisationen ska få fullt genomslag.

Vi menar också att samarbetet mellan stadsdelsråden och övriga råd måste stärkas med gemensamma träffar för utbyte av idéer och erfarenheter. Där kan man tänka sig kommunstyrelsens råd som sammankallande några gånger per år. Det är också mycket viktigt att det finns ett forum för samråd och erfarenhetsutbyte mellan rådens ordförande, i första hand digitalt. Utan fortlöpande stöd och påfyllnad av kunskaper riskerar råden att stagnera.

Till sist. Om förslaget till ny organisation för stadsdelsråden genomförs förutsätter vi att den nya organisationen utvärderas efter ett antal år för att kunna identifiera och åtgärda eventuella brister. Vi finner det mycket märkligt att facknämndernas och bolagens råd till största delen har slagits samman i grupper för ett antal år sedan utan att denna nya organisation har utvärderats innan staden tog initiativ till ännu en omorganisation av råden.

Kort sagt: Utveckling i stället för avveckling!

Rådet för funktionshinderfrågor, Norrmalms stadsdelsnämnd

Rådet för funktionshinderfrågor, Norrmalms stadsdelsnämnds yttrande daterat den 27 september 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Sammanslagning med Kungsholmen vad kan det innebära? Norrmalm är en stor och central stadsdel av Stockholm. Vi har mycket att göra för att få stadsdelen tillgänglig och användbar för oss med olika funktionshinder.

4 möten per år. När ska dom strategiskt vara? Är det mer att sätta sig in i då, och hur ska vi göra det? Får vi längre mötestider? Får vi högre arvoden?

Nya arbetsformer tyckte jag att jag läste något om? I så fall föreslår jag att vi som sitter i rådet ska ha en sakkunnig tjänstman som samlar in synpunkter och ärenden som uppkommer inom förvaltningen och som vi också kan lämna in ärenden till löpande. För hur ska detta råd bli levande och aktivt? Ett annat förslag är att tillsätta en halvtidstjänst, gärna någon med funktionshinder och insatt i KFs remissens förslagna arbete med tillgänglighet, delaktighet och mänskliga rättigheter? Personen ska vara anställd på förvaltningen och jobba aktivt med våra frågor och ha tex tillgänglighetsvandringar mm. Göra besök på olika enheter och ha dialog om hur funktionshinder perspektivet beaktas? Ger upplysning och även ser hur verkligheten ser ut?

Det bör finnas en lokal instans där man som funktionshindrad kan påpeka saker som uppstår inom stadsdelarna.

Dessutom bör man inom staden göra en beredskap och säkerhetsstrategi för funktionshindrade som ej är boende på förvaltningens egna boenden el inte har någon insats men i kris genast kan behöva hjälp. Tex hitta en vattentank om vattnet stängs av i ett bostadsområde. Eller orienteringshjälp eller hitta rätt information vid akuta samhällskriser. Säkerställer skyddsrum så man vet att man kommer in tex som rullstolsburn, osv.

Allmänt

Tidigare har man inte i regelverket nämnt att ökad tillgänglighet av olika slag också kommer andra medborgare till godo. Att ta med den aspekten på funktionshindersfrågor i de nya bestämmelserna med rättigheter vore att uppdatera synen på arbetet liksom att i ärendena påminna om tillgänglighetsaspekterna i texterna.

-Ett konkret exempel/ resultat av gott samarbete mellan staden & organisationerna med sina erfarenheter och kunskaper är övergångsställen som kallas Stockholmsmodellen och passar många människor. Den har blivit en internationell förebild med sina avfasad kanter, kontrastmarkeringar och stolpfunktioner.

Bra att man inkluderat ersättning för förlorad arbetsinkomst Att det finns vakanser i råden nu kan vara en av anledningarna. Dock är inte alltid antalet ledamöter det viktiga utan hur råden och nämnderna fungerar i praktiken. En bra åldersmix kan ge fler infallsvinklar på funktionshindersfrågor.

Bra att man påpekar att material till FHR ska vara i det medium som passar ledamöterna bäst

Vem har utslagsröst i ett råd med 8 ledamöter?

Specifikt

Facknämnderna

I utredningen s 11 nämns inte Utbildningsnämnden som dock finns med i förslaget - det är väl ett skrivfel. I övrigt inga ändringar?

Stadsdelsnämnderna

Sammanslagningar föreslås som resulterar i större geografiska områden med en markant ökning av innevånare i varje nämndområde. Det kan eventuellt leda till att man tappas lokalkännedom m.m. På senare tid har en markant ökning av brott i staden inkl dödsskjutningar och gängbråk konstaterats. Om man ökar nämndernas ansvarsområden kan det försvåra det brottsförebyggande arbetet, speciellt med tanke på att personer med funktionsnedsättningar är mer sårbara?

Mandatperioder 4 år parallellt med de politiska valen. Om perioder gick omlott med valen kan det ev. förhindra att kunskap och insikter tappas bort vid flertaliga ombyten av ledamöter/politiker/tjänstemän.

Södermalms funktionshinderråd

Södermalms funktionshinderråds yttrande daterat den 22 augusti 2022 har i huvudsak följande lydelse.

En hel del är mycket bra i förslaget. Rådens uppdrag förtydligas och det ska tas fram en tydlig arbetsbeskrivning för råden, arbetet ska ha en strategisk inriktning och bygga på program för tillgänglighet och delaktighet. Det är också bra att råden ska erbjudas utbildning. Det är utmärkt att Funktionsrådet Sth kommer att samarbeta med DHR och SRF i Stockholm när det gäller rekrytering.

Vi i Södermalms funktionshinderråd har dock några synpunkter på förslaget:

Tveksamhet med förslag om minskning av antalet råd i SDN.

Att kunna ge en bild av verkligheten för funktionsnedsatta människor i den egna stadsdelen blir svårare om rådet ska täcka upp flera stadsdelar. Den djupa lokalkunskapen får stå undan till förmån för mer stadsdelsövergripande frågor.

Att drastiskt minska antalet SDF-råd och därigenom även färre antal ledamöter innebär inte heller att öka delaktigheten så som det står i förslaget. Färre råd kan nog ge högre bemanningsgrad i varje enskilt råd men finns andra sätt att öka bemanningen. Risker är tvärtom stora för mindre delaktighet när flera SDF-råd slås ihop.

Det är väsentligt att få råden att fungera smidigt och tvärsektorieellt. Men inte nödvändigtvis genom att minska antalet råd. Detta kan i stället ske till exempel genom regelbundna möten mellan ordförande i respektive råd. Något som kan administreras av stadens funktionshinderombudsman.

Förankring av rådets nya arbetssätt i nämnder och förvaltning.

Viktigt att fullfölja intentionerna om uppdrag i kommande vägledning.

I remissen anges tydligt att syftet bland annat är att säkerställa att personer med funktionsnedsättning är delaktiga, ges inflytande och deltar i det strategiska arbetet, samt att funktionshinderperspektivet ska utgöra en integrerad del i nämnders och bolagsstyrelsernas ordinarie verksamhet. Detta bör formaliseras i instruktionerna.

Även gedigen utbildning av alla berörda.

Räcker intentionerna om ersättning för förlorad arbetsinkomst?

Viktigt att påpeka att det fortfarande endast är ett ideellt uppdrag vid ersättning av förlorad arbetsinkomst. Arvodering stärker mandatet, ökar likställigheten med tjänstemännen samt förtydligar ytterligare uppdragets art för rådsmedlemmarna. Förmodligen ökar det även möjligheten att rekrytera rådsmedlemmar.

För att snabba på processen inför årsskiftet vore det bra om fh-rörelsen på något sätt kunde delta i höstens arbete med instruktioner och vägledningar.

Behöver det också tydliggöras att råden ska ha möjlighet att initiera ärenden och kunna ställa skrivelser direkt till nämnden, utöver bilaga till protokollet?

Vi ser gärna att en utvärdering görs senast efter tre år, med möjlighet till justeringar till nästa mandatperiod.

DHR Stockholmsavdelningen

DHR Stockholmsavdelningens yttrande daterat den 28 september 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Allmänt

Vi tycker att det är bra att man ser över instruktionerna då arbetssätten förändras. Instruktionerna skall vara ett levande dokument.

Nomineringsgrupp

Ett bra sätt att hantera nomineringar, det har funnits tidigare och fungerat ganska bra. Synd att det försvann.

Det bör vara staden som leder nomineringsgruppen och inte en av organisationerna. Det har inte fungerat under en längre tid. Nomineringen bör ske tidigt på hösten. Då kan råden komma igång i början av påföljande år.

Varför det fattas ledamöter har inte klarlagts ordentligt. Det kan finnas flera orsaker, till exempel att mötena är på förmiddagarna eller tidig eftermiddag. Ommötena lades senare på eftermiddagen finns det nog möjlighet för fler att delta.

I de flesta organisationer i råden är medelåldern verkligen hög och det gör det svårare att rekrytera ledamöter.

Sammanslagna råd kommer att leda till att det blir kvantitet i stället för kvalitet. Det arbete som läggs ner i ett råd måste visa sig i verkligheten, i praktiken, och inte bara som en text i ett protokoll.

Vi anser att sammanslagningen av råden i stadsdelarna riskerar att föra tiden tillbaka till de gamla socialdistrikten som fanns i Stockholm innan stadsdelarna kom till på 90-talet. Vi saknar en tydlig koppling till politiken för de sammanslagna råden i stadsdelarna. Det är av stor vikt att en utvärdering ser över detta framöver, huruvida inflytandet har minskat eller ökat i de sammanslagna råden i stadsdelarna.

Arvode

Det är viktigt att ledamöterna i råden får ersättning för det arbete de lägger ned. Man måste kunna delta på mötena utan förlora inkomst för det.

Utbildning/förutsättningar

Det tar tid att lära sig och förstå hur man skall arbeta i ett råd. Därför är utbildning som följs upp mycket viktigt. Lika viktigt att ledamöterna får rätt förutsättningar för att kunna göra ett bra arbete. En av förutsättningarna är att handlingarna kommer in i tid innan mötena och att de är på de media som ledamöten själv vill. Det är också viktigt att man får lära sig hur man jobbar inom den förvaltning och nämnd rådet är knutet till, då man jobbar på olika och med olika frågor.

Vem avgör vilka frågor som berör människor med en funktionsnedsättning? Det måste vara råden själva som avgör det. Annars blir det en konstig balans.

Vi saknar idag möjligheten att vara med från början när ett ärende skrivs fram eller att en utredning påbörjas för när ett ärende når ett råd idag är det i regel redan klart och möjligheten att påverka är minimal. Förut fanns det betydligt större möjligheter att vara med från början i olika utredningar etcetera och då kändes det som våra kunskaper efterfrågades.

Antalet råd och ledamöter

Att minska antalet råd är att bita sig själv i foten. Det ger inte de förutsättningar som vi vill att man skall ha råden. Snarare tvärt om. Arbetsbördan blir tyngre, då det blir fler

ärenden. Det blir inte lättare att få flera ledamöter till råden bara för att man minskar antalet råd.

Vill man att man skall kunna lära sig av varandra får man ordna möten i organisationerna och mellan organisationerna. En förutsättning för att man skall kunna göra ett bra arbete, är att man känner att man kan påverka och att man lyssnar på vad man säger. Att jobba efter program som inte innehåller några konkreta och mätbara mål är svårt. Hur man skall jobba efter program som upphör att gälla inom ett år är ointressant, för man hinner inte börja förrän man skall börja med något nytt. Även om det skall finnas en vägledning hur det är tänkt att man skall jobba, så kommer arbetet bli trögare då det känns som att frågorna hamnar längre ifrån de som beslutar.

Vi ser inte hur förslaget till ny organisation skall ge funktionsnedsatta större inflytande över de frågor som berör dem.

Instruktioner för kommunstyrelsens råd

Det framgår inte hur många ledamöter respektive organisation har i rådet och vilka som ingår i presidiet. I förslaget står det presidium två gånger, behövs det? Hur organisationerna jobbar sinsemellan är inte stadens sak. Om man bara skall träffas fyra gånger per år blir det svårt att få någon kontinuitet i arbetet, då det händer så mycket i staden.

Rådet måste få möjlighet att bjuda in gäster, om denna har kunskap om frågor som är relevanta.

Instruktioner för nämndanknutna råd

Varför finns det ingen punkt om att råden inte ersätter rätten till samråd enligt socialtjänstlagen?

Att råden omfattar så många stadsdelar är inte rätt väg att gå. Det blir för många ärenden och därigenom svårt att hinna sätta sig in respektive ärende. Vilken stadsdel skall vara den samordnande? Då antalet föreslår att blir åtta gör varken från eller till. För att detta förslag skall fungera måste antalet ledamöter fördubblas.

Råden måste träffas minst sex gånger per år. Annars blir arbetsbördan orimlig. Vi vill bli bemötta med respekt, om man gör rådets geografiska områden för stora, kommer det att kännas som att man inte blir lyssnad på. Nämndanknutna råd skall därför vara lika som nu. Eventuella vakanser får lösas på annat sätt, till exempel genom att ändra mötestider.

Det är av stor vikt att handlingarna kommer i tid innan mötena, minst en vecka innan möte, annars kommer det inte att fungera.

Vi saknar vad facknämndernas råd ska arbeta med framöver. Att detta inte finns med i förslaget är väldigt märkligt

FUB Stockholm

FUB Stockholms yttrande daterat den 29 september 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Funktionshinderrådets arbetssätt och organisation

Vi är generellt positiva till det utredningsarbete och de kontakter under hand som har föregått stadens förslag till förändrat arbetssätt och organisation. Vi står bakom Funktionsrätt Stockholms stads remissvar och utöver det följer de specifika områden där vi önskar lämna synpunkter:

Sammanslagning av råden i stadsdelar och totalt minskat antal ledamöter

Vi känner oro över förslaget att slå ihop råd för de olika stadsdelarna. Det gäller främst möjligheten till lokal förankring och risken för ökad arbetsbörda i råden.

Dock landar vi i ståndpunkten att ändå bejaka stadens förslag på denna punkt. Efter lång tid med svårighet att bemanna vissa råd, och också i vissa fall stor frånvaro från ledamöter, är vi för vår del beredda att pröva en förändring. En utvärdering bör ske efter två år.

Ökad inriktning i arbetssätt mot en strategisk nivå

Vi är positiva till en förändring som innebär ökat fokus på en strategisk nivå.

Dock vill vi ha kvar rätten att lyfta frågor och iakttagelser från den löpande förvaltningen. Vi är med på att detta inte ska gälla enskilda händelser för personer/brukare utan trender vi kan iaktta. I det sammanhanget vill vi påminna om våra önskemål kring statistik avseende ansökningar och avslag för olika insatser inom LSS.

Vi ser gärna att ”nämndlistan” i sin helhet stryks från rådets dagordning och föreslår i stället att förvaltningen väljer ut de ärenden som har en specifik specifikt bäring på funktionshinderfrågorna. Däremot vill vi ha kvar rätten att lyfta ytterligare ärenden på nämndlistan som vi på egen hand har identifierat som viktiga ur ett funktionshinderperspektiv.

Rådets deltagande i tidiga skeden

Vi är positiva till en förslaget att involvera råden i tidiga skeden i beslutsprocessen. Exempelvis genom att bjuda in handläggare till råden i tidiga skeden. Vi är också positiva till att rådets ledamöter bjuds in lämna synpunkter under hand, även om arbetsbelastningen kan innebära att rådet inte alltid kan svara. Gäller också även om tiden är knapp att lämna synpunkter.

Samordning

Resurser behöver avdelas till samordning för råden att verka tvärssektoriellt. Funktionshinderombudsmannen och/eller Funktionsrätt Stockholms stad bjuder in till träffar för exempelvis rådsordföranden med tillfälle till diskussion och utbyte om arbetsformer, gemensamma frågor och andra erfarenheter.

Funktionsrätt Stockholms stad

Funktionsrätt Stockholms stads yttrande daterat den 28 september 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Funktionsrätt Stockholms stad har, efter samråd med våra 31 medlemsorganisationer, läst och utvärderat remissen utifrån de konsekvenser och resultat vi tror kan följa.

Bland våra medlemsorganisationerna finns olika uppfattningar om råden och i det följande redovisas styrelsens sammantagna uppfattningar.

Rådens roll

Funktionsrätt Stockholms stad ser med glädje fram emot en förtydligad roll för stadens råd för funktionshinderfrågor. En roll som vi tror kommer göra skillnad i stadens funktionshinderspolitiska arbete.

Det finns idag en stor variation av arbetssätt i råden och detta kan påverka både genomsnitt och legitimitet. Därför tror vi att större enhetlighet kan vara eftersträvansvärd. Men vi efterfrågar också ett ansvarsförhållande som tydliggör rollen i relation till förvaltningen och nämnden, där en strukturerad arbetsordning stärker arbetet. Detta behöver tydliggöras så att alla parter är helt på det klara med vad som förväntas.

Vi kan konstatera att vi kommer till samma slutsats som stadsledningskontorets utredare: de antagna aktiviteterna i råden måste tas fram och följas upp av förvaltningarna på samma sätt som den ordinarie styr- och uppföljningsprocessen, men också knyts till strategiskt och långsiktigt arbete för att driva stadens utveckling framåt. Detta betyder bland annat att råden måste involveras tidigare än vad som nu oftast är fallet i adekvata delar av budget och utredningsarbete. Det är också viktigt att råden förbehålls rätten att kunna lyfta ärenden som finns på stadens agenda, att kunna initiera ärenden och att kunna ställa skrivelser direkt till nämnden.

Instruktioner

Det finns flera råd för funktionshinderfrågor som fungerar väl och som utgör positiva exempel. En röd tråd bland dessa är att det finns ett tätt samarbete med förvaltningarna och en hög närvaro av personer från förvaltning med relevant mandat, samt närvaro och intresse från politiken. I dessa råd har man haft möjlighet att kalla till sig förvaltningschefer och tjänstemän och få svar och återkoppling. Sekreterarna har haft möjlighet och resurser att arbeta med rådens spörsmål.

Vi menar att det är av yttersta vikt att denna möjlighet tillfaller samtliga råd. Vid stadsdelsnämndmöte bör avdelningschef eller motsvarande alltid medverka och ansvariga eller sakkunniga tjänstemän bör delta för dialog när rådet så behöver. Detta behöver vara formaliserat i instruktionerna och vi tror att rådets möjlighet till framgång i mångt och mycket står och faller med detta. Detta är dock en punkt som helt saknas i de föreslagna instruktionerna för bolags- och nämndanknutna råd.

Det finns även en diskrepans mellan utredningens förslag och instruktionerna angående antal möten per år. Funktionsrätt Stockholms stad har inte fått några indikationer på att antal möten ska minska, varför vi anser att rådets möten fortsatt som huvudregel bör vara minst sex per år plus presidiummöte och möte med nämnden eller styrelsen. Om särskilda skäl föreligger kan göra undantag göras men vi finner inte övertygande skäl för att samtliga nämnders råd minskas.

Sammanlagning

Stadsledningskontoret har beskrivit hur en sammanslagning av stadsdelsnämndernas råd för funktionshinderfrågor skulle kunna gynna möjligheten till samverkan och kunskapsutbredning mellan förvaltningarna och skulle följa det arbetsflöde som stadsdelsförvaltningarna idag arbetar efter. Vi menar att detta i gengäld skulle kräva att råden i

större utsträckning skulle ha representation från nämnderna och förvaltningarna närvarande vid sammanträden. Dock saknas detta i de föreslagna instruktionerna för bolags- och nämndanknutna råd.

I vissa stadsdelar är funktionshinderrörelsen idag bristfälligt representerad. Vi tror att en minskning av antalet råd kan bidra till att samtliga stadsdelsnämndsknutna råd får representation, samt till att råd med flera vakanser blir fulltaliga.

Funktionsrådet i Stockholms stad tillstyrker en sammanslagning av stadsdelsnämndernas råd för funktionshinderfrågor med begäran om att:

1. Det sker en kontinuerlig utvärdering och analys i huruvida förändringarna har resulterat i större delaktighet och inflytande.
2. Även efter sammanslagning skall alla berörda nämnder och förvaltningar vara representerade vid rådets möten.
3. Att bolags- och nämndanknutna råd får möjlighet att kalla förvaltningschefer (eller motsvarande) eller tjänstemän och att detta skrivs in i instruktionerna för de bolags- och nämndanknutna råden.
4. Att varje råd ska ha ett administrativt stöd och erbjudas kompetensförsörjning för att kunna fullgöra sitt uppdrag och att detta skrivs in i instruktionerna för de bolags- och nämndanknutna råden.

Representation

Det har varit utmanande att få en bred representation i råden vad gäller främst ålder och etnicitet. Vi ser därför med glädje att man äntligen får till stånd en ersättning för ledamöters förlorade arbetsinkomst vid rådets sammanträden. Framöver kommer även oorganiserade personer kunna nomineras via en funktionshinderorganisation för att på så sätt öka representationen i råden. Som ett led i den processen ser vi gärna att staden ser över möjligheten att adjungerade ledamöter ska ges ett arvode.

Vi anser fortsatt att omorganiseringens framgång i fråga om representation är avhängig en satsning initialt. Vi önskar att staden genomför en rekryteringskampanj tillsammans med funktionshinderrörelsen, liknande den kampanj som gjordes för att hitta nya goda män i staden.

Styrdokument

Funktionsrådet i Stockholms stad konstaterar att Programmet för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning kommer att ha en central roll. Det beskriver på ett bra sätt målbilden för arbetet, men också hur målen kan uppnås. Vi anser det vara av avgörande betydelse att alla berörda parter har kunskap om programmets arbetssätt och att ledamöter, politiker och förvaltningar utbildas i programmet så att alla parter är involverade i implementeringen av arbetssättet.

Samordning och nominering

Idag sköts samordningen av nomineringarna till ledamöter till råd för funktionshinderfrågor av Funktionsrådet i Stockholms stad. Vi utgår från att detta uppdrag även fortsättningsvis ska uppdras organisationen. Ansvar för nomineringsutskottet, som framöver kommer att utgöras av representanter från hela funktionshinderrörelsen i Stockholms stad, kommer även det att utgå från Funktionsrådet i Stockholms stad. Rollen som organisationen har gentemot staden kräver ett tydligt, formaliserat uppdrag med tillhörande

ekonomiskt ramverk (möjligen i form av IOP) som möjliggör detta på ett ordnat och ansvarsfullt sätt.

Central funktion

Sekreterarfunktionen har ett stort ansvar för rådens funktion. Vi anser att det, som ett komplement, behövs en central, samordnande funktion som tillser att rådets arbete fortskrider planenligt och som gör råden mindre beroende av yttre faktorer. Råden är trots allt stadens egna och ansvaret för övergripande frågor som arbetsmiljö, arvode och tillgänglighet hamnar hos staden.

I gällande instruktioner för kommunstyrelsens råd för funktionshinderfrågor anges att rådet ska stödja stadens övriga råd. Detta saknas i det nya förslaget. Vi önskar att detta ansvar istället läggs på en sådan central funktion.

Flera parter har efterfrågat att Funktionsrådet Stockholms stad ska sköta viss samordning i råden. Nuvarande budget för Funktionsrådet Stockholms stad täcker inte något sådant åtagande och det krävs ett tydligt uppdrag från staden med tillhörande resurser.

Utvärdering

Det är viktigt att det nya arbetssättet och de nya indelningarna utvärderas och analyseras utefter ändamålsenlighet. Detta bör ske efter två år för att kunna göra justeringar till nästa mandatperiod. Analyserna bör inte begränsas till de förändringar som sker nu, utan vi önskar att det finns en öppenhet för förändringar i enlighet med hur stadens ansvarsområden fördelas.

Synskadades Riksförbund (SRF) Stockholms stad

SRF Stockholms stads yttrande daterat den 28 september 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Vi instämmer i utredningens syn att det krävs samverkan och kunskapsutbyte med funktionshinderrörelsen för att stadens nämnder och styrelser ska dra åt samma håll. Råden ger staden möjlighet att inhämta synpunkter på vad som behöver förbättras och hur det tvärspektoriella perspektivet kan stärkas. Den samlade kunskapen som finns i råden om hinder som påverkar levnadsvillkoren för personer med funktionsnedsättning är således en viktig kunskapskälla och behöver ligga till grund för att identifiera relevanta åtgärder som driver arbetet framåt.

Av ovanstående följer att råden dels ska ha en viktig strategisk roll och dels involveras i detaljplanering eftersom det ofta är detaljerna som gör reell skillnad i vardagen. Det är viktigt att rådets sakkunskap tas till vara på ett systematiskt och sammanhållet sätt. Råden behöver definitivt involveras i hur utvecklingsarbetet fortskrider i enlighet med Program för delaktighet och inflytande för personer med funktionsnedsättning 2018-2023. Det krävs då att ett motsvarande program antas för år 2024 och framåt.

Vår mening är att varje styrelse/nämnd i princip ska ha ett eget funktionshindersråd. Logiska sammanslagningar kan accepteras såsom exempelvis utbildningsnämnden och SISAB. Dock är det viktigt, ja nödvändigt, att varje stadsdelsnämnd har ett eget

råd. Antalet stadsdelsnämndsanknutna råd ska således vara lika som antalet stadsdelsnämnder. Det är mycket svårt att ha överblick så att man kan representera synskadade i en annan stadsdel än sin egen. Sådana svårigheter kan leda till problem att hitta lämpliga representanter. Vi avvisar idéer om att flera stadsdelsnämnder ska ha gemensamma råd.

Vi ser inget behov av att minska antalet råd på grund av svårigheter att få tag i representanter. Den problembeskrivningen har vi ingen upplevelse av, och argumentet är i sig inte relevant. Däremot befarar vi att färre råd med mera omfattande uppgifter riskerar att försvåra att hitta representanter. Detta gäller särskilt om antalet råd minskas för stadsdelsnämnderna, där lokalkännedom är mycket viktig.

Förflorad arbetsförtjänst ska utbetalas vid uppdrag för rådet, alltså vid såväl möten som utbildningar och andra arbetsinsatser. Därtill anser vi att samma arvoden ska utgå till funktionshinderrådsrepresentanter och politiker.

Det är avgörande att handlingar går ut i god tid, minst en vecka före mötet, på förvar och en läsbara medier. Om inte handlingarna varit ute på detta sätt måste ärendet föredragas grundligt på mötet. Kanske bör funktionshinderråden få en egen, gemensam kansliresurs i Stockholms stad?

För att fler ungdomar ska vara intresserade att aktivera sig i råden bör möten på kvällstid övervägas. För SRF Stockholms stad är det viktigt att vi utser våra representanter. Detta synsätt stöds av FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Vår bedömning är att detta tillgodoses genom förslaget om ett särskilt utskott inom funktionshinderrörelsen. Vi anser dock att det är kommunens skyldighet att tillse att SRF Stockholms stad garanteras en ordinarie och en ersättarplats i varje råd. Vi vill här påpeka att Synskadades Riksförbund är en treplansorganisation med riksförbund, distrikt och lokalföreningar. Där det i utredningstext och beslutsförslag enbart står Synskadades Riksförbund, ska det istället stå Synskadades Riksförbund Stockholms stad.

Antalet rådsmöten måste vara tillräckligt stort för att alla väsentliga ärenden ska kunna behandlas. Minst sex gånger per år, och vid behov oftare, bör råden ha möten. Råden måste komma in tidigt i beslutsprocessen, helst vid tjänstemännens beredning. Arbetsgrupper inom råden kan medverka i denna beredning. Det är viktigt att råden har initiativrätt, det vill säga att råden kan initiera frågor och begära att de utreds.

Då stadsdelsnämndernas råd har möten bör ansvariga tjänstemän delta, exempelvis chefstjänstemän för både socialpolitik och äldre frågor då dessa frågor många gånger har stark anknytning till varandra.

Rådsledamöterna inklusive ersättarna bör regelbundet erbjudas utbildning kring sina ansvarsområden och hur kommunen fungerar. Detta måste vara kommunens ansvar, och organiseras och finansieras av kommunen.

Med tanke på ovanstående synpunkter bör kommunen avvakta med att fastställa nya instruktioner för råden tills den grundläggande rådsorganisationen är fastställd.

Nationell Samverkan för Psykisk Hälsa (NSPH) i Stockholms län

NSPH, i Stockholms läns yttrande daterat den 18 september 2022 har i huvudsak följande lydelse.

NSPH Stockholms län, är en sammanslutning av patient-, brukar- och anhörigorganisationer inom det psykiatriska området.

NSPH Stockholms läns yrkar på följande tillägg i punkt 5 i förslaget:

5, Ett nomineringsutskott som består av Funktionsrätt Stockholms stad, *NSPH Stockholms län*, Synskadades Riksförbund och Delaktighet, handlingskraft och rörelsefrihet Stockholmsavdelningen ska nominera ledamöter i råden till respektive nämnd eller bolagsstyrelse.

Ännu så länge finns 26 funktionshinderråd, och dessa är kommunstyrelsens råd, stadsdelsnämndsanknutna råd och råd knutna till facknämnderna och de kommunala bolagen. De brukarorganisationer som arbetar för psykisk hälsa som finns representerade i dessa råd är:

- Attention Stockholms stad
- Autism- och Aspergerföreningen Stockholms län
- Equal
- Intresseföreningen för personer med schizofreni och liknande psykoser, Stockholmsdistriktet (IFS)
- OCD-föreningen i Stockholm
- Riksförbundet för Social och Mental Hälsa (RSMH)
- Ångestföreningen i Stockholm (ÅSS)

Nu har kommunstyrelsen föreslagit att de stadsdelsnämndsanknutna råden ska minska i antal från 13 till 6. Antalet ledamöter i stadsdelsnämndsanknutna råd föreslås samtidigt öka från 7 till 8. Råden ska knytas mer till nämndernas och bolagens strategiska arbete med att genomföra stadens Program för delaktighet och inflytande för personer med funktionsnedsättning. Råden ska få en tydligare roll i att stödja och ge råd redan i planeringen, och också i uppföljningar, vilket varit önskat från brukarrörelsen. Råden ska även involveras i andra strategiska ärenden som är viktiga i arbetet för att få bort hindren för personer med funktionsnedsättning.

Ett av förslagen till kommunfullmäktige i Stockholms stad är att ett nomineringsutskott bestående av Funktionsrätt Stockholms stad, Synskadades Riksförbund (SRF) och Delaktighet, Handlingskraft och Rörelsefrihet (DHR) Stockholmsavdelningen ska nominera ledamöter till råden till kommunfullmäktige. NSPH Stockholms län anser att också de föreningar som verkar inom psykisk hälsa- och beroendekområdet behöver ges större inflytande och nomineringsmöjligheter.

Psykisk hälsa är en av de främsta folkhälsofrågorna. Ungefär hälften av alla sjukskrivningar beror på psykisk ohälsa/en psykiatrisk diagnos. Av pågående fall med sjukpenning i åldersgrupperna 30-39 år har en så stor andel som 60 procent, bland både män och kvinnor, sin grund i psykisk sjukdom.

Det finns gott om forskning^{2 3} som visar hur viktigt det är med delaktighet och inflytande för att vi ska må bra, och för att vi ska kunna uppnå folkhälsomål om psykisk hälsa.

Det är bra att brukare från hela funktionshinderrörelsen finns med som representanter i brukarråden, men med kommunstyrelsens förslag riskerar det att bli en allt för stor tyngd på rörelsehinder och fysiska funktionsnedsättningar till nackdel för gruppen med psykiska funktionsnedsättningar.

NSPH Stockholms län föreslår med anledning av ovanstående att också NSPH bör ingå i nomineringsgruppen.

NSPH Stockholms läns yrkar på följande ändring av punkt 8 i förslaget:

8, Kommunstyrelsen ges i uppdrag att ta fram ett förslag som innebär att ledamöter i kommunstyrelsens samt i bolags- och nämndandknutna råd för funktionshinderfrågor *erhåller ersättning för sina insatser.*

NSPH:s ställningstagande är att representanter generellt ska få ersättning. Den kunskap och erfarenhet som brukarrepresentanter sitter på har ett påtagligt värde i huvudmännens utvecklingsarbete och ska värderas därefter. Liksom andra medskapare från kommun, region och andra myndigheter har sin tid finansierad via lön ska brukarrepresentanternas tid finansieras. Därför måste brukarinflytande även få en egen budgetpost.

Tumregeln är att om brukarrörelsen understöds med god finansiering, då ökar kvaliteten i arbetet. Personer som lägger ner tid på att representera vid möten, läsa igenom handlingsplaner eller föreläsa på inspirationsdagar ska få betalt för sina insatser.

Ett exempel är Norra Stockholms Psykiatri, NSP, där brukarinflytandesamordnare tillsammans med brukarrådet fick igenom en ersättningspolicy för alla som deltog i inflytandearbete. Representanter i brukarråd fick 800 kronor per brukarråd. Även utbildare, deltagare i samrådsgrupper och coacher fick ersättning. Ersättningspolicyn beslutades omkring 2007, och arvodesbeloppet 800 kronor borde rimligtvis vid en jämförelse justeras för de löne- och prisökningar som skett sedan dess. En policy finns nu för hela Region Stockholm. Erfarenheterna från NSP var att ersättningarna var avgörande för de resultat som uppnåddes. Det bidrog till att NSP fick 60 brukare, patienter och anhöriga som arbetade med brukarinflytande på olika sätt inom kliniken. Det är rättvist och en viktig del i att få personer att engagera sig. Framför allt tänker vi att detta är viktigt då det i det kommunala inflytandearbetet är så pass stora problem att hitta representanter.

I jämförelse med befolkningen i övrigt har människor med psykisk ohälsa väsentligt lägre inkomster, högre levnadsomkostnader och kortare utbildning. Många saknar egna resurser att ta sig ur en svår livssituation, och lider i högre grad än andra av ensamhet och isolering. Sambandet mellan dålig ekonomi och psykisk ohälsa är starkt.

För att få en bred representation i råden för funktionshinderfrågor är det med anledning av ovanstående nödvändigt att inte enbart ersätta förlorad arbetsinkomst utan också generellt de brukarinflytandeinsatser som görs.

Reservationer m.m.

Arbetsmarknadsnämnden

Särskilt uttalande av Erik Persson m.fl. (S) enligt följande.

Det är bra att försök görs för att tydliggöra funktionshinderrådets roll och för att stärka rådets delaktighet. Uppdraget att se över rådets arbete togs redan år 2018 när kommunfullmäktige beslutade om Program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2018 -2023.

I överlag är förslagen till förändringar bra. Men för att säkerställa att ändringarna leder till en ökad delaktighet och ett tydligare uppdrag behöver det framgå att en utvärdering ska göras efter en tid. Det är av stor vikt att målsättningen med förändringarna uppnås. Därför måste staden vara lyhörd för synpunkter som inkommer från ledamöter i råden och från funktionshindersorganisationer under resans gång. Det är även viktigt att positiva arbetssätt sprids mellan råden.

Särskilt uttalande gjordes av Rashid Mohammed m.fl. (V) enligt följande.

Vi tackar staden för en bra utredning och välkomnar förslag på ändringar av funktionshinderrådets instruktion och organisation. Det viktigaste är att de föreslagna förändringarna ökar rådets inflytande och påverkansmöjlighet i staden. Vi är positiva till att det tillkommer nya skrivningar i instruktionen som förtydligar vilken roll och funktion som funktionshinderråden har i organisationen. Det är också bra att ledamöterna nu får möjlighet till ersättning för förlorad arbetsinkomst och vi hoppas att det kommer att förenkla rekryteringen till råden.

Vi anser att det bör finnas medel till nomineringssamordningen som Funktionsrätt Stockholm föreslås ha ansvar för. Vi tror att det skulle underlätta för föreningen att bredda målgruppen och därigenom att få en ökad representation i rådets sammansättning, exempelvis ur ålders- och hemvistssynpunkt. En bred representation är viktig för att på bästa sätt tillvarata de olika infallsvinklar som finns inom funktionsrättsrörelsen.

En central aspekt för att öka funktionshinderrådets delaktighet i beslut är att råden delges information i tid. Det behövs en tydlig plan för rådets arbetsgång och hur information, kunskap och erfarenheter ska delas. Vi ser att råden ibland får möjlighet att uttala sig om ärenden först efter att nämnder fattat be-

slut om dessa vilket är problematiskt. Staden måste se till att råden ges de rätta förutsättningarna att ha inflytande över ärenden och processer i ett tidigare skede så att det synkar med den politiska beslutsprocessen.

Det är viktigt att det finns en tydlig plan för hur de nya arbetssätten ska implementeras så att rådets funktion blir likställd över staden och mellan nämnder. Vi hade gärna sett ett samordningsuppdrag på stadsövergripande nivå för att säkerställa att omorganisationen får ett bra utfall i hela organisationen. Det uppdraget skulle förslagsvis kunna ges till funktionshindersonbudsmannen eller annan instans som bedöms lämplig.

Exploateringsnämnden

Särskilt uttalande gjordes av Anders Göransson m.fl. (S) enligt följande.

Det är bra att försök görs för att tydliggöra funktionshinderrådets roll och för att stärka rådets delaktighet. Uppdraget att se över rådets arbete togs redan år 2018 när kommunfullmäktige beslutade om Program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2018 -2023.

I överlag är förslagen till förändringar bra. Men för att säkerställa att ändringarna leder till en ökad delaktighet och ett tydligare uppdrag behöver det framgå att en utvärdering ska göras efter en tid. Det är av stor vikt att målsättningen med förändringarna uppnås. Därför måste staden vara lyhörd för synpunkter som inkommer från ledamöter i råden och från funktionshindersonsorganisationer under resans gång. Det är även viktigt att positiva arbetssätt sprids mellan råden.

Särskilt uttalande gjordes av Clara Lindblom m. fl. (V) enligt följande.

Vi tackar staden för en bra utredning och välkomnar förslag på ändringar av funktionshinderrådets instruktion och organisation. Det viktigaste är att de föreslagna förändringarna ökar rådets inflytande och påverkansmöjlighet i staden. Vi är positiva till att det tillkommer nya skrivningar i instruktionen som förtydligar vilken roll och funktion som funktionshinderråden har i organisationen. Det är också bra att ledamöterna nu får möjlighet till ersättning för förlorad arbetsinkomst och vi hoppas att det kommer att förenkla rekryteringen till råden.

Vi anser att det bör finnas medel till nomineringssamordningen som Funktionsrätt Stockholm föreslås ha ansvar för. Vi tror att det skulle underlätta för föreningen att bredda målgruppen och därigenom att få en ökad representation i rådets sammansättning, exempelvis ur ålders- och hemvistssynpunkt. En bred representation är viktig för att på bästa sätt tillvarata de olika infallsvinklar som finns inom funktionsrättsrörelsen.

En central aspekt för att öka funktionshinderrådets delaktighet i beslut är att råden delges information i tid. Det behövs en tydlig plan för rådets arbetsgång och hur infor-

mation, kunskap och erfarenheter ska delas. Vi ser att råden ibland får möjlighet att uttala sig om ärenden först efter att nämnder fattat beslut om dessa vilket är problematiskt. Staden måste se till att råden ges de rätta förutsättningarna att ha inflytande över ärenden och processer i ett tidigare skede så att det synkar med den politiska beslutsprocessen.

Det är viktigt att det finns en tydlig plan för hur de nya arbetssätten ska implementeras så att rådets funktion blir likställd över staden och mellan nämnder. Vi hade gärna sett ett samordningsuppdrag på stadsövergripande nivå för att säkerställa att omorganisationen får ett bra utfall i hela organisationen. Det uppdraget skulle förslagsvis kunna ges till funktionshindersombudsmannen eller annan instans som bedöms lämplig.

Fastighetsnämnden

Särskilt uttalande gjordes av Jan Valeskog m.fl. (S) enligt följande.

Det är bra att försök görs för att tydliggöra funktionshinderrådets roll och för att stärka rådets delaktighet. Uppdraget att se över rådets arbete togs redan år 2018 när kommunfullmäktige beslutade om Program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2018 -2023.

I överlag är förslagen till förändringar bra. Men för att säkerställa att ändringarna leder till en ökad delaktighet och ett tydligare uppdrag behöver det framgå att en utvärdering ska göras efter en tid. Det är av stor vikt att målsättningen med förändringarna uppnås. Därför måste staden vara lyhörd för synpunkter som inkommer från ledamöter i råden och från funktionshindersorganisationer under resans gång. Det är även viktigt att positiva arbetssätt sprids mellan råden.

Särskilt uttalande gjordes av Tobias Johansson m.fl. (V) och Martin Hansson (MP) enligt följande.

Vi tackar staden för en bra utredning och välkomnar förslag på ändringar av funktionshinderrådets instruktion och organisation. Det viktigaste är att de föreslagna förändringarna ökar rådets inflytande och påverkansmöjlighet i staden. Vi är positiva till att det tillkommer nya skrivningar i instruktionen som förtydligar vilken roll och funktion som funktionshinderråden har i organisationen. Det är också bra att ledamöterna nu får möjlighet till ersättning för förlorad arbetsinkomst och vi hoppas att det kommer att förenkla rekryteringen till råden.

Vi anser att det bör finnas medel till nomineringssamordningen som Funktionsrätt Stockholm föreslås ha ansvar för. Vi tror att det skulle underlätta för föreningen att bredda målgruppen och därigenom att få en ökad representation i rådets sammansättning, exempelvis ur ålders- och hemvist synpunkt. En bred representation är viktig för att på bästa sätt tillvarata de olika infallsvinklar som finns inom funktionsrättsrörelsen.

En central aspekt för att öka funktionshinderrådets delaktighet i beslut är att råden delges information i tid. Det behövs en tydlig plan för rådets arbetsgång och hur information, kunskap och erfarenheter ska delas. Vi ser att råden ibland får möjlighet att uttala sig om ärenden först efter att nämnder fattat beslut om dessa vilket är problematiskt. Staden måste se till att råden ges de rätta förutsättningarna att ha inflytande över ärenden och processer i ett tidigare skede så att det synkar med den politiska beslutsprocessen.

Det är viktigt att det finns en tydlig plan för hur de nya arbetssätten ska implementeras så att rådets funktion blir likställd över staden och mellan nämnder. Vi hade gärna sett ett samordningsuppdrag på stadsövergripande nivå för att säkerställa att omorganisationen får ett bra utfall i hela organisationen. Det uppdraget skulle förslagsvis kunna ges till funktionshindersonbudsmannen eller annan instans som bedöms lämplig.

Idrottsnämnden

Särskilt uttalande gjordes av Hassan Jama m.fl. (V) enligt följande.

Vi tackar staden för en bra utredning och välkomnar förslag på ändringar av funktionshinderrådets instruktion och organisation. Det viktigaste är att de föreslagna förändringarna ökar rådets inflytande och påverkansmöjlighet i staden. Vi är positiva till att det tillkommer nya skrivningar i instruktionen som förtydligar vilken roll och funktion som funktionshinderråden har i organisationen. Det är också bra att ledamöterna nu får möjlighet till ersättning för förlorad arbetsinkomst och vi hoppas att det kommer att förenkla rekryteringen till råden.

Vi anser att det bör finnas medel till nomineringssamordningen som Funktionsrätt Stockholm föreslås ha ansvar för. Vi tror att det skulle underlätta för föreningen att bredda målgruppen och därigenom att få en ökad representation i rådets sammansättning, exempelvis ur ålders- och hemvist synpunkt. En bred representation är viktig för att på bästa sätt tillvarata de olika infallsvinklar som finns inom funktionsrättsrörelsen.

En central aspekt för att öka funktionshinderrådets delaktighet i beslut är att råden delges information i tid. Det behövs en tydlig plan för rådets arbetsgång och hur information, kunskap och erfarenheter ska delas. Vi ser att råden ibland får möjlighet att uttala sig om ärenden först efter att nämnder fattat beslut om dessa vilket är problematiskt. Staden måste se till att råden ges de rätta förutsättningarna att ha inflytande över ärenden och processer i ett tidigare skede så att det synkar med den politiska beslutsprocessen.

Det är viktigt att det finns en tydlig plan för hur de nya arbetssätten ska implementeras så att rådets funktion blir likställd över staden och mellan nämnder. Vi hade gärna sett ett samordningsuppdrag på stadsövergripande nivå för att säkerställa att omorganisationen får ett bra utfall i hela organisationen. Det uppdraget skulle förslagsvis

kunna ges till funktionshindersombudsmannen eller annan instans som bedöms lämplig.

Särskilt uttalande gjordes av Nahman Hanna m.fl. (S) enligt följande.

Det är bra att försök görs för att tydliggöra funktionshinderrådets roll och för att stärka rådets delaktighet. Uppdraget att se över rådets arbete togs redan år 2018 när kommunfullmäktige beslutade om Program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2018 -2023.

I överlag är förslagen till förändringar bra. Men för att säkerställa att ändringarna leder till en ökad delaktighet och ett tydligare uppdrag behöver det framgå att en utvärdering ska göras efter en tid. Det är av stor vikt att målsättningen med förändringarna uppnås. Därför måste staden vara lyhörd för synpunkter som inkommer från ledamöter i råden och från funktionshindersorganisationer under resans gång. Det är även viktigt att positiva arbetssätt sprids mellan råden.

Kulturnämnden

Särskilt uttalande gjordes av vice ordförande Torun Boucher m.fl. (V) enligt följande.

Vi tackar staden för en bra utredning och välkomnar förslag på ändringar av funktionshinderrådets instruktion och organisation. Det viktigaste är att de föreslagna förändringarna ökar rådets inflytande och påverkansmöjlighet i staden. Vi är positiva till att det tillkommer nya skrivningar i instruktionen som förtydligar vilken roll och funktion som funktionshinderråden har i organisationen. Det är också bra att ledamöterna nu får möjlighet till ersättning för förlorad arbetsinkomst och vi hoppas att det kommer att förenkla rekryteringen till råden.

Vi anser att det bör finnas medel till nomineringssamordningen som Funktionsrätt Stockholm föreslås ha ansvar för. Vi tror att det skulle underlätta för föreningen att bredda målgruppen och därigenom att få en ökad representation i rådets sammansättning, exempelvis ur ålders- och hemvist synpunkt. En bred representation är viktig för att på bästa sätt tillvarata de olika infallsvinklar som finns inom funktionsrättsrörelsen.

En central aspekt för att öka funktionshindersrådets delaktighet i beslut är att råden delges information i tid. Det behövs en tydlig plan för rådets arbetsgång och hur information, kunskap och erfarenheter ska delas. Vi ser att råden ibland får möjlighet att uttala sig om ärenden först efter att nämnder fattat beslut om dessa vilket är problematiskt. Staden måste se till att råden ges de rätta förutsättningarna att ha inflytande över ärenden och processer i ett tidigare skede så att det synkar med den politiska beslutsprocessen.

Det är viktigt att det finns en tydlig plan för hur de nya arbetssätten ska implementeras så att rådets funktion blir likställd över staden och mellan nämnder. Vi hade

gärna sett ett samordningsuppdrag på stadsövergripande nivå för att säkerställa att omorganisationen får ett bra utfall i hela organisationen. Det uppdraget skulle förslagsvis kunna ges till funktionshindersonbudsmanden eller annan instans som bedöms lämplig.

Särskilt uttalande gjordes av Emilia Bjuggren m.fl. (S) enligt följande.

Det är bra att försök görs för att tydliggöra funktionshinderrådets roll och för att stärka rådets delaktighet. Uppdraget att se över rådets arbete togs redan år 2018 när kommunfullmäktige beslutade om Program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2018 -2023.

I överlag är förslagen till förändringar bra. Men för att säkerställa att ändringarna leder till en ökad delaktighet och ett tydligare uppdrag behöver det framgå att en utvärdering ska göras efter en tid. Det är av stor vikt att målsättningen med förändringarna uppnås. Därför måste staden vara lyhörd för synpunkter som inkommer från ledamöter i råden och från funktionshindersonorganisationer under resans gång. Det är även viktigt att positiva arbetssätt sprids mellan råden.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Särskilt uttalande gjordes av vice ordföranden Emilia Bjuggren m.fl. (S) enligt följande.

Det är bra att försök görs för att tydliggöra funktionshinderrådets roll och för att stärka rådets delaktighet. Uppdraget att se över rådets arbete togs redan år 2018 när kommunfullmäktige beslutade om Program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2018 -2023.

I överlag är förslagen till förändringar bra. Men för att säkerställa att ändringarna leder till en ökad delaktighet och ett tydligare uppdrag behöver det framgå att en utvärdering ska göras efter en tid. Det är av stor vikt att målsättningen med förändringarna uppnås. Därför måste staden vara lyhörd för synpunkter som inkommer från ledamöter i råden och från funktionshindersonorganisationer under resans gång. Det är även viktigt att positiva arbetssätt sprids mellan råden.

Särskilt uttalande gjordes av Deniz Butros m.fl. (V) enligt följande.

Vi tackar staden för en bra utredning och välkomnar förslag på ändringar av funktionshinderrådets instruktion och organisation. Det viktigaste är att de föreslagna förändringarna ökar rådets inflytande och påverkansmöjlighet i staden. Vi är positiva till att det tillkommer nya skrivningar i instruktionen som förtydligar vilken roll och funktion som funktionshinderråden har i organisationen. Det är också bra att ledamöterna nu får

möjlighet till ersättning för förlorad arbetsinkomst och vi hoppas att det kommer att förenkla rekryteringen till råden.

Vi anser att det bör finnas medel till nomineringssamordningen som Funktionsrätt Stockholm föreslås ha ansvar för. Vi tror att det skulle underlätta för föreningen att bredda målgruppen och därigenom att få en ökad representation i rådets sammansättning, exempelvis ur ålders- och hemvistsynpunkt. En bred representation är viktig för att på bästa sätt tillvarata de olika infallsvinklar som finns inom funktionsrättsrörelsen.

En central aspekt för att öka funktionshinderrådets delaktighet i beslut är att råden delges information i tid. Det behövs en tydlig plan för rådets arbetsgång och hur information, kunskap och erfarenheter ska delas. Vi ser att råden ibland får möjlighet att uttala sig om ärenden först efter att nämnder fattat beslut om dessa vilket är problematiskt. Staden måste se till att råden ges de rätta förutsättningarna att ha inflytande över ärenden och processer i ett tidigare skede så att det synkar med den politiska beslutsprocessen.

Det är viktigt att det finns en tydlig plan för hur de nya arbetssätten ska implementeras så att rådets funktion blir likställd över staden och mellan nämnder. Vi hade gärna sett ett samordningsuppdrag på stadsövergripande nivå för att säkerställa att organisationen får ett bra utfall i hela organisationen. Det uppdraget skulle förslagsvis kunna ges till funktionshindersonbudsmannen eller annan instans som bedöms lämplig.

Socialnämnden

Särskilt uttalande gjordes av Alexandra Mattsson Åkerström m.fl. (V) enligt följande.

Vi tackar staden för en bra utredning och välkomnar förslag på ändringar av funktionshinderrådets instruktion och organisation. Det viktigaste är att de föreslagna förändringarna ökar rådets inflytande och påverkansmöjlighet i staden. Vi är positiva till att det tillkommer nya skrivningar i instruktionen som förtydligar vilken roll och funktion som funktionshinderråden har i organisationen. Det är också bra att ledamöterna nu får möjlighet till ersättning för förlorad arbetsinkomst och vi hoppas att det kommer att förenkla rekryteringen till råden.

Vi anser att det bör finnas medel till nomineringssamordningen som Funktionsrätt Stockholm föreslås ha ansvar för. Vi tror att det skulle underlätta för föreningen att bredda målgruppen och därigenom att få en ökad representation i rådets sammansättning, exempelvis ur ålders- och hemvistsynpunkt. En bred representation är viktig för att på bästa sätt tillvarata de olika infallsvinklar som finns inom funktionsrättsrörelsen.

En central aspekt för att öka funktionshinderrådets delaktighet i beslut är att råden delges information i tid. Det behövs en tydlig plan för rådets arbetsgång och hur information, kunskap och erfarenheter ska delas. Vi ser att råden ibland får möjlighet att uttala sig om ärenden först efter att nämnder fattat beslut om dessa vilket är problema-

tiskt. Staden måste se till att råden ges de rätta förutsättningarna att ha inflytande över ärenden och processer i ett tidigare skede så att det synkar med den politiska beslutsprocessen.

Det är viktigt att det finns en tydlig plan för hur de nya arbetssätten ska implementeras så att rådets funktion blir likställd över staden och mellan nämnder. Vi hade gärna sett ett samordningsuppdrag på stadsövergripande nivå för att säkerställa att omorganisationen får ett bra utfall i hela organisationen. Det uppdraget skulle förslagsvis kunna ges till funktionshindersombudsmannen eller annan instans som bedöms lämplig.

Särskilt uttalande gjordes av Karin Gustavsson m.fl. (S) enligt följande.

Det är bra att försök görs för att tydliggöra funktionshinderrådets roll och för att stärka rådets delaktighet. Uppdraget att se över rådets arbete togs redan år 2018 när kommunfullmäktige beslutade om Program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2018 -2023.

I överlag är förslagen till förändringar bra. Men för att säkerställa att ändringarna leder till en ökad delaktighet och ett tydligare uppdrag behöver det framgå att en utvärdering ska göras efter en tid. Det är av stor vikt att målsättningen med förändringarna uppnås. Därför måste staden vara lyhörd för synpunkter som inkommer från ledamöter i råden och från funktionshindersorganisationer under resans gång. Det är även viktigt att positiva arbetssätt sprids mellan råden.

Stadsbyggnadsnämnden

Särskilt uttalande gjordes av Jan Valeskog m.fl. (S) enligt följande.

Det är bra att försök görs för att tydliggöra funktionshinderrådets roll och för att stärka rådets delaktighet. Uppdraget att se över rådets arbete togs redan år 2018 när kommunfullmäktige beslutade om Program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2018 -2023.

I överlag är förslagen till förändringar bra. Men för att säkerställa att ändringarna leder till en ökad delaktighet och ett tydligare uppdrag behöver det framgå att en utvärdering ska göras efter en tid. Det är av stor vikt att målsättningen med förändringarna uppnås. Därför måste staden vara lyhörd för synpunkter som inkommer från ledamöter i råden och från funktionshindersorganisationer under resans gång. Det är även viktigt att positiva arbetssätt sprids mellan råden.

Särskilt uttalande gjordes av Sara Stenudd m.fl (V) enligt följande.

Vi tackar staden för en bra utredning och välkomnar förslag på ändringar av funktionshinderrådets instruktion och organisation. Det viktigaste är att de föreslagna föränd-

ringarna ökar rådens inflytande och påverkansmöjlighet i staden. Vi är positiva till att det tillkommer nya skrivningar i instruktionen som förtydligar vilken roll och funktion som funktionshinderråden har i organisationen. Det är också bra att ledamöterna nu får möjlighet till ersättning för förlorad arbetsinkomst och vi hoppas att det kommer att förenkla rekryteringen till råden.

Vi anser att det bör finnas medel till nomineringssamordningen som Funktionsrätt Stockholm föreslås ha ansvar för. Vi tror att det skulle underlätta för föreningen att bredda målgruppen och därigenom att få en ökad representation i rådets sammansättning, exempelvis ur ålders- och hemvist synpunkt. En bred representation är viktig för att på bästa sätt tillvarata de olika infallsvinklar som finns inom funktionsrättsrörelsen.

En central aspekt för att öka funktionshinderrådets delaktighet i beslut är att råden delges information i tid. Det behövs en tydlig plan för rådets arbetsgång och hur information, kunskap och erfarenheter ska delas. Vi ser att råden ibland får möjlighet att uttala sig om ärenden först efter att nämnder fattat beslut om dessa vilket är problematiskt. Staden måste se till att råden ges de rätta förutsättningarna att ha inflytande över ärenden och processer i ett tidigare skede så att det synkar med den politiska beslutsprocessen.

Det är viktigt att det finns en tydlig plan för hur de nya arbetssätten ska implementeras så att rådets funktion blir likställd över staden och mellan nämnder. Vi hade gärna sett ett samordningsuppdrag på stadsövergripande nivå för att säkerställa att omorganisationen får ett bra utfall i hela organisationen. Det uppdraget skulle förslagsvis kunna ges till funktionshindringsombudsmannen eller annan instans som bedöms lämplig.

Trafiknämnden

Särskilt uttalande gjordes av ordföranden Daniel Helldén (MP), Ulla Hamilton m.fl. (M), Linnéa Sandström Lange (L) och Mikael Valier (KD) enligt följande.

Vi vill särskilt framhålla det positiva och viktiga i att förslaget så tydligt slår fast att råden är remissinstans i strategiska ärenden som rör tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning. Samt att råden ska ges tillfälle att yttra sig över tjänsteutlåtanden som berör personer med funktionsnedsättning innan beslut fattas. Vi anser inte att det räcker med att råden endast ska samrådas istället för att vara formell remissinstans.

Vidare är det mycket positivt att förslag nu läggs om möjlighet till ersättning för förlorad arbetsinkomst vid sammanträden för rådets ledamöter. Detta är direkt avgörande för rådets möjligheter att kunna bredda rekryteringen.

Särskilt uttalande gjordes av Katja Jassey m.fl. (V) enligt följande.

Vi tackar staden för en bra utredning och välkomnar förslag på ändringar av funktionshinderrådets instruktion och organisation. Det viktigaste är att de föreslagna förändringarna ökar rådets inflytande och påverkansmöjlighet i staden. Vi är positiva till att det tillkommer nya skrivningar i instruktionen som förtydligar vilken roll och funktion som funktionshinderråden har i organisationen. Det är också bra att ledamöterna nu får möjlighet till ersättning för förlorad arbetsinkomst och vi hoppas att det kommer att förenkla rekryteringen till råden.

Vi anser att det bör finnas medel till nomineringssamordningen som Funktionsrätt Stockholm föreslås ha ansvar för. Vi tror att det skulle underlätta för föreningen att bredda målgruppen och därigenom att få en ökad representation i rådets sammansättning, exempelvis ur ålders- och hemvistssynpunkt. En bred representation är viktig för att på bästa sätt tillvarata de olika infallsvinklar som finns inom funktionsrättsrörelsen.

En central aspekt för att öka funktionshinderrådets delaktighet i beslut är att råden delges information i tid. Det behövs en tydlig plan för rådets arbetsgång och hur information, kunskap och erfarenheter ska delas. Vi ser att råden ibland får möjlighet att uttala sig om ärenden först efter att nämnder fattat beslut om dessa vilket är problematiskt. Staden måste se till att råden ges de rätta förutsättningarna att ha inflytande över ärenden och processer i ett tidigare skede så att det synkar med den politiska beslutsprocessen.

Det är viktigt att det finns en tydlig plan för hur de nya arbetssätten ska implementeras så att rådets funktion blir likställd över staden och mellan nämnder. Vi hade gärna sett ett samordningsuppdrag på stadsövergripande nivå för att säkerställa att omorganisationen får ett bra utfall i hela organisationen. Det uppdraget skulle förslagsvis kunna ges till funktionshindringsombudsmannen eller annan instans som bedöms lämplig.

Särskilt uttalande gjordes av Jan Valeskog m.fl (S) enligt följande.

Det är bra att försök görs för att tydliggöra funktionshinderrådets roll och för att stärka rådets delaktighet. Uppdraget att se över rådets arbete togs redan år 2018 när kommunfullmäktige beslutade om Program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2018 -2023.

I överlag är förslagen till förändringar bra. Men för att säkerställa att ändringarna leder till en ökad delaktighet och ett tydligare uppdrag behöver det framgå att en utvärdering ska göras efter en tid. Det är av stor vikt att målsättningen med förändringarna uppnås. Därför måste staden vara lyhörd för synpunkter som inkommer från ledamöter i råden och från funktionshindringsorganisationer under resans gång. Det är även viktigt att positiva arbetssätt sprids mellan råden.

Utbildningsnämnden

Särskilt uttalande gjordes av vice ordföranden Kadir Kasirga m.fl. (S) enligt följande.

Det är bra att försök görs för att tydliggöra funktionshinderrådets roll och för att stärka rådets delaktighet. Uppdraget att se över rådets arbete togs redan år 2018 när kommunfullmäktige beslutade om Program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2018–2023.

I överlag är förslagen till förändringar bra. Men för att säkerställa att ändringarna leder till en ökad delaktighet och ett tydligare uppdrag behöver det framgå att en utvärdering ska göras efter en tid. Det är av stor vikt att målsättningen med förändringarna uppnås. Därför måste staden vara lyhörd för synpunkter som inkommer från ledamöter i råden och från funktionshindersorganisationer under resans gång. Det är även viktigt att positiva arbetssätt sprids mellan råden.

Särskilt uttalande gjordes av Tina Kratz m.fl. (V) enligt följande.

Vi tackar staden för en bra utredning och välkomnar förslag på ändringar av funktionshinderrådets instruktion och organisation. Det viktigaste är att de föreslagna förändringarna ökar rådets inflytande och påverkansmöjlighet i staden. Vi är positiva till att det tillkommer nya skrivningar i instruktionen som förtydligar vilken roll och funktion som funktionshinderråden har i organisationen. Det är också bra att ledamöterna nu får möjlighet till ersättning för förlorad arbetsinkomst och vi hoppas att det kommer att förenkla rekryteringen till råden.

Vi anser att det bör finnas medel till nomineringssamordningen som Funktionsrätt Stockholm föreslås ha ansvar för. Vi tror att det skulle underlätta för föreningen att bredda målgruppen och därigenom att få en ökad representation i rådets sammansättning, exempelvis ur ålders- och hemvist synpunkt. En bred representation är viktig för att på bästa sätt tillvarata de olika infallsvinklar som finns inom funktionsrättsrörelsen.

En central aspekt för att öka funktionshinderrådets delaktighet i beslut är att råden delges information i tid. Det behövs en tydlig plan för rådets arbetsgång och hur information, kunskap och erfarenheter ska delas. Vi ser att råden ibland får möjlighet att uttala sig om ärenden först efter att nämnder fattat beslut om dessa vilket är problematiskt. Staden måste se till att råden ges de rätta förutsättningarna att ha inflytande över ärenden och processer i ett tidigare skede så att det synkar med den politiska beslutsprocessen.

Det är viktigt att det finns en tydlig plan för hur de nya arbetssätten ska implementeras så att rådets funktion blir likställd över staden och mellan nämnder. Vi hade gärna sett ett samordningsuppdrag på stadsövergripande nivå för att säkerställa att omorganisationen får ett bra utfall i hela organisationen. Det uppdraget skulle förslagsvis kunna ges till funktionshindersombudsmannen eller annan instans som bedöms lämplig.

Äldrenämnden

Särskilt uttalande gjordes av Felix Finnveden m.fl. (S) enligt följande.

Det är bra att försök görs för att tydliggöra funktionshinderrådets roll och för att stärka rådets delaktighet. Uppdraget att se över rådets arbete togs redan år 2018 när kommunfullmäktige beslutade om Program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2018 -2023.

I överlag är förslagen till förändringar bra. Men för att säkerställa att ändringarna leder till en ökad delaktighet och ett tydligare uppdrag behöver det framgå att en utvärdering ska göras efter en tid. Det är av stor vikt att målsättningen med förändringarna uppnås. Därför måste staden vara lyhörd för synpunkter som inkommer från ledamöter i råden och från funktionshindersorganisationer under resans gång. Det är även viktigt att positiva arbetssätt sprids mellan råden.

Särskilt uttalande gjordes av Robert Mjörnberg m.fl. (V) enligt följande.

Vi tackar staden för en bra utredning och välkomnar förslag på ändringar av funktionshinderrådets instruktion och organisation. Det viktigaste är att de föreslagna förändringarna ökar rådets inflytande och påverkansmöjlighet i staden. Vi är positiva till att det tillkommer nya skrivningar i instruktionen som förtydligar vilken roll och funktion som funktionshinderråden har i organisationen. Det är också bra att ledamöterna nu får möjlighet till ersättning för förlorad arbetsinkomst och vi hoppas att det kommer att förenkla rekryteringen till råden.

Vi anser att det bör finnas medel till nomineringssamordningen som Funktionsrätt Stockholm föreslås ha ansvar för. Vi tror att det skulle underlätta för föreningen att bredda målgruppen och därigenom att få en ökad representation i rådets sammansättning, exempelvis ur ålders- och hemvistsynpunkt. En bred representation är viktig för att på bästa sätt tillvarata de olika infallsvinklar som finns inom funktionsrättsrörelsen.

En central aspekt för att öka funktionshinderrådets delaktighet i beslut är att råden delges information i tid. Det behövs en tydlig plan för rådets arbetsgång och hur information, kunskap och erfarenheter ska delas. Vi ser att råden ibland får möjlighet att uttala sig om ärenden först efter att nämnder fattat beslut om dessa vilket är problematiskt. Staden måste se till att råden ges de rätta förutsättningarna att ha inflytande över ärenden och processer i ett tidigare skede så att det synkar med den politiska beslutsprocessen.

Det är viktigt att det finns en tydlig plan för hur de nya arbetssätten ska implementeras så att rådets funktion blir likställd över staden och mellan nämnder. Vi hade gärna sett ett samordningsuppdrag på stadsövergripande nivå för att säkerställa att omorganisationen får ett bra utfall i hela organisationen. Det uppdraget skulle förslagsvis kunna ges till funktionshindersombudsmannen eller annan instans som bedöms lämplig.

Bromma stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av Johan Heinonen m.fl. (S) enligt följande.

Det är bra att försök görs för att tydliggöra funktionshinderrådets roll och för att stärka rådets delaktighet. Uppdraget att se över rådets arbete togs redan år 2018 när kommunfullmäktige beslutade om Program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2018 -2023.

Överlag är förslagen till förändringar bra. Men för att säkerställa att ändringarna leder till en ökad delaktighet och ett tydligare uppdrag behöver det framgå att en utvärdering ska göras efter en tid. Det är av stor vikt att målsättningen med förändringarna uppnås. Därför måste staden vara lyhörd för synpunkter som inkommer från ledamöter i råden och från funktionshindersorganisationer under resans gång. Det är även viktigt att positiva arbetssätt sprids mellan råden.

Särskilt uttalande gjordes av Lillemor Samuelsson m.fl. (V) enligt följande.

Vi tackar staden för en bra utredning och välkomnar förslag på ändringar av funktionshinderrådets instruktion och organisation. Det viktigaste är att de föreslagna förändringarna ökar rådets inflytande och påverkansmöjlighet i staden. Vi är positiva till att det tillkommer nya skrivningar i instruktionen som förtydligar vilken roll och funktion som funktionshinderråden har i organisationen. Det är också bra att ledamöterna nu får möjlighet till ersättning för förlorad arbetsinkomst och vi hoppas att det kommer att förenkla rekryteringen till råden.

Vi anser att det bör finnas medel till nomineringssamordningen som Funktionsrätt Stockholm föreslås ha ansvar för. Vi tror att det skulle underlätta för föreningen att bredda målgruppen och därigenom att få en ökad representation i rådets sammansättning, exempelvis ur ålders- och hemvist synpunkt. En bred representation är viktig för att på bästa sätt tillvarata de olika infallsvinklar som finns inom funktionsrättsrörelsen.

En central aspekt för att öka funktionshinderrådets delaktighet i beslut är att råden delges information i tid. Det behövs en tydlig plan för rådets arbetsgång och hur information, kunskap och erfarenheter ska delas. Vi ser att råden ibland får möjlighet att uttala sig om ärenden först efter att nämnder fattat beslut om dessa vilket är problematiskt. Staden måste se till att råden ges de rätta förutsättningarna att ha inflytande över ärenden och processer i ett tidigare skede så att det synkar med den politiska beslutsprocessen.

Det är viktigt att det finns en tydlig plan för hur de nya arbetssätten ska implementeras så att rådets funktion blir likställd över staden och mellan nämnder. Vi hade gärna sett ett samordningsuppdrag på stadsövergripande nivå för att säkerställa att omorganisationen får ett bra utfall i hela organisationen. Det uppdraget skulle förslagsvis

kunna ges till funktionshindersonsombudsmannen eller annan instans som bedöms lämplig.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av Daniel Carlstedt m.fl. (S) och Hassan Jama m.fl. (V) enligt följande.

Det är bra att försök görs för att tydliggöra funktionshinderrådets roll och för att stärka rådets delaktighet. Uppdraget att se över rådets arbete togs redan år 2018 när kommunfullmäktige beslutade om "Program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2018 -2023".

I överlag är förslagen till förändringar bra. Men då vi i Enskede-Årsta-Vantör har ett fungerande och väldigt aktivt råd ser vi risker med neddragningen av antalet råd. Vi tycker att det funnits många fördelar med ett råd med god kännedom om närområdet och som lätt kunnat identifiera problemområden i nämndärendena. Vi ser därför att det nu finns en risk för minskad delaktighet istället för att stärka rådets delaktighet om råden blir färre till antal.

För att säkerställa att övriga ändringarna leder till en ökad delaktighet och ett tydligare uppdrag behöver det framgå att en utvärdering ska göras efter en tid. Det är av stor vikt att målsättningen med förändringarna uppnås. Därför måste staden vara lyhörd för synpunkter som inkommer från ledamöter i råden och från funktionshindersonsorganisationer under resans gång. Det är även viktigt att positiva arbetssätt sprids mellan råden.

Farsta stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av Kjell Backman m fl (S) och Marre Mayr m fl (V) enligt följande.

Vi tackar staden för en bra utredning och välkomnar förslag på ändringar av funktionshinderrådets instruktion och organisation. Det viktigaste är att de föreslagna förändringarna ökar rådets inflytande och påverkansmöjlighet i staden. Vi är positiva till att det tillkommer nya skrivningar i instruktionen som förtydligar vilken roll och funktion som funktionshinderråden har i organisationen. Det är också bra att ledamöterna nu får möjlighet till ersättning för förlorad arbetsinkomst och vi hoppas att det kommer att förenkla rekryteringen till råden.

Vi anser att det bör finnas medel till nomineringssamordningen som Funktionsrätt Stockholm föreslås ha ansvar för. Vi tror att det skulle underlätta för föreningen att bredda målgruppen och därigenom att få en ökad representation i rådets sammansätt-

ning, exempelvis ur ålders- och hemvistsynpunkt. En bred representation är viktig för att på bästa sätt tillvarata de olika infallsvinklar som finns inom funktionsrättsrörelsen.

En central aspekt för att öka funktionshinderrådets delaktighet i beslut är att råden delges information i tid. Det behövs en tydlig plan för rådets arbetsgång och hur information, kunskap och erfarenheter ska delas. Vi ser att råden ibland får möjlighet att uttala sig om ärenden först efter att nämnder fattat beslut om dessa vilket är problematiskt. Staden måste se till att råden ges de rätta förutsättningarna att ha inflytande över ärenden och processer i ett tidigare skede så att det synkar med den politiska beslutsprocessen.

Det är viktigt att det finns en tydlig plan för hur de nya arbetssätten ska implementeras så att rådets funktion blir likställd över staden och mellan nämnder. Vi hade gärna sett ett samordningsuppdrag på stadsövergripande nivå för att säkerställa att omorganisationen får ett bra utfall i hela organisationen. Det uppdraget skulle förslagsvis kunna ges till funktionshindersonbudsmannen eller annan instans som bedöms lämplig.

Slutligen vill vi lyfta nuvarande rådets oro om att det föreslagna geografiska området Vantör, Farsta och Skarpnäck är mycket stort och att det finns en risk att lokala frågor missas. Det är av stor vikt att denna centralisering inte medför brist i den lokala förankringen i hela upptagningsområdet.

För att säkerställa att ändringarna leder till en ökad delaktighet och ett tydligare uppdrag behöver det framgå att en utvärdering ska göras efter en tid. Det är av stor vikt att målsättningen med förändringarna uppnås. Därför måste staden vara lyhörd för synpunkter som inkommer från ledamöter i råden och från funktionshindersorganisationer under resans gång. Det är även viktigt att positiva arbetssätt sprids mellan råden.

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av Maria Ljuslin m.fl. (V) och Eva Fagerhem m.fl. (S) enligt följande.

Det är bra att försök görs för att tydliggöra funktionshinderrådets roll och för att stärka rådets delaktighet. Uppdraget att se över rådets arbete togs redan år 2018 när kommunfullmäktige beslutade om Program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2018-2023.

I överlag är förslagen till förändringar bra. Men då vi i Hägersten-Älvsjö har ett fungerande och aktivt råd ser vi risker med neddragningen av antalet råd. Vi tycker att det funnits många fördelar med ett råd med god kännedom om närområdet och som lätt kunnat identifiera problemområden i nämndärendena. Vi ser därför att det nu finns en risk för minskad delaktighet istället för att stärka rådets delaktighet om råden blir färre till antal.

För att säkerställa att övriga ändringarna leder till en ökad delaktighet och ett tydligare uppdrag behöver det framgå att en utvärdering ska göras efter en tid. Det är av stor vikt att målsättningen med förändringarna uppnås. Därför måste staden vara lyhörd för synpunkter som inkommer från ledamöter i råden och från funktionshindervisorganisationer under resans gång. Det är även viktigt att positiva arbetssätt sprids mellan råden.

Särskilt uttalande gjordes av Henrik Åkerlund (SD) enligt följande.

Sverigedemokraterna ser positivt på funktionshinderrådets roll i staden och arbetet kring olika frågor som berör personer med funktionshinder. Vår utgångspunkt är att funktionshinderrådet skall vara utformat på ett ändamålsenligt sätt för att främja en tät dialog med förtroendevalda och skapa en god delaktighet.

Vår uppfattning är att utformningen av råden bör vara med en fortsatt stark lokal prägel med hänsyn till representanter för vårt lokala råd som har god lokal kännedom och kunskap på olika sätt i förhållande till Hägersten-Älvsjö Stadsdelsområde. Vi delar i övrigt enskilda synpunkter som framförs av vårt lokala funktionshinderråd och vi anser därmed att en sammanslagning med ytterligare ett stadsdelsområde kan utgöra en risk för mindre delaktighet och sämre lokal förankring.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av Tina Kratz m.fl. (V) och Monica Lövström m.fl. (S) enligt följande.

Vi tackar staden för en bra utredning och välkomnar förslag på ändringar av funktionshinderrådets instruktion och organisation. Det viktigaste är att de föreslagna förändringarna ökar rådets inflytande och påverkansmöjlighet i staden. Vi är positiva till att det tillkommer nya skrivningar i instruktionen som förtydligar vilken roll och funktion som funktionshinderråden har i organisationen. Det är också bra att ledamöterna nu får möjlighet till ersättning för förlorad arbetsinkomst och vi hoppas att det kommer att förenkla rekryteringen till råden.

Vi anser att det bör finnas medel till nomineringssamordningen som Funktionsrätt Stockholm föreslås ha ansvar för. Vi tror att det skulle underlätta för föreningen att bredda målgruppen och därigenom att få en ökad representation i rådets sammansättning, exempelvis ur ålders- och hemvist synpunkt. En bred representation är viktig för att på bästa sätt tillvarata de olika infallsvinklar som finns inom funktionsrättsrörelsen.

En central aspekt för att öka funktionshinderrådets delaktighet i beslut är att råden delges information i tid. Det behövs en tydlig plan för rådets arbetsgång och hur infor-

mation, kunskap och erfarenheter ska delas. Vi ser att råden ibland får möjlighet att uttala sig om ärenden först efter att nämnder fattat beslut om dessa vilket är problematiskt. Staden måste se till att råden ges de rätta förutsättningarna att ha inflytande över ärenden och processer i ett tidigare skede så att det synkar med den politiska beslutsprocessen.

Det är viktigt att det finns en tydlig plan för hur de nya arbetssätten ska implementeras så att rådets funktion blir likställd över staden och mellan nämnder. Vi hade gärna sett ett samordningsuppdrag på stadsövergripande nivå för att säkerställa att organisationen får ett bra utfall i hela organisationen. Det uppdraget skulle förslagsvis kunna ges till funktionshindersombudsmannen eller annan instans som bedöms lämplig.

Skärholmens stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av Yulia Matusenko (S) enligt följande.

Det är bra att försök görs för att tydliggöra funktionshinderrådets roll och för att stärka rådets delaktighet. Uppdraget att se över rådets arbete togs redan år 2018 när kommunfullmäktige beslutade om Program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2018 -2023.

I överlag är förslagen till förändringar bra. Men för att säkerställa att ändringarna leder till en ökad delaktighet och ett tydligare uppdrag behöver det framgå att en utvärdering ska göras efter en tid. Det är av stor vikt att målsättningen med förändringarna uppnås. Därför måste staden vara lyhörd för synpunkter som inkommer från ledamöter i råden och från funktionshindersorganisationer under resans gång. Det är även viktigt att positiva arbetssätt sprids mellan råden.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av Rashid Mohammed m.fl. (V) enligt följande.

Vi tackar staden för en bra utredning och välkomnar förslag på ändringar av funktionshinderrådets instruktion och organisation. Det viktigaste är att de föreslagna förändringarna ökar rådets inflytande och påverkansmöjlighet i staden. Vi är positiva till att det tillkommer nya skrivningar i instruktionen som förtydligar vilken roll och funktion som funktionshinderråden har i organisationen. Det är också bra att ledamöterna nu får möjlighet till ersättning för förlorad arbetsinkomst och vi hoppas att det kommer att förenkla rekryteringen till råden.

Vi anser att det bör finnas medel till nomineringssamordningen som Funktionsrätt Stockholm föreslås ha ansvar för. Vi tror att det skulle underlätta för föreningen att

bredda målgruppen och därigenom att få en ökad representation i rådens sammansättning, exempelvis ur ålders- och hemvist synpunkt. En bred representation är viktig för att på bästa sätt tillvarata de olika infallsvinklar som finns inom funktionsrättsrörelsen.

En central aspekt för att öka funktionshindersrådets delaktighet i beslut är att råden delges information i tid. Det behövs en tydlig plan för rådets arbetsgång och hur information, kunskap och erfarenheter ska delas. Vi ser att råden ibland får möjlighet att uttala sig om ärenden först efter att nämnder fattat beslut om dessa vilket är problematiskt. Staden måste se till att råden ges de rätta förutsättningarna att ha inflytande över ärenden och processer i ett tidigare skede så att det synkar med den politiska beslutsprocessen.

Det är viktigt att det finns en tydlig plan för hur de nya arbetssätten ska implementeras så att rådets funktion blir likställd över staden och mellan nämnder. Vi hade gärna sett ett samordningsuppdrag på stadsövergripande nivå för att säkerställa att omorganisationen får ett bra utfall i hela organisationen. Det uppdraget skulle förslagsvis kunna ges till funktionshindersombudsmannen eller annan instans som bedöms lämplig.

Särskilt uttalande gjordes av Azad Hassan m.fl. (S) enligt följande.

Det är bra att försök görs för att tydliggöra funktionshinderrådets roll och för att stärka rådets delaktighet. Uppdraget att se över rådets arbete togs redan år 2018 när kommunfullmäktige beslutade om Program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2018 -2023.

I överlag är förslagen till förändringar bra. Men för att säkerställa att ändringarna leder till en ökad delaktighet och ett tydligare uppdrag behöver det framgå att en utvärdering ska göras efter en tid. Det är av stor vikt att målsättningen med förändringarna uppnås.

Därför måste staden vara lyhörd för synpunkter som inkommer från ledamöter i råden och från funktionshindersorganisationer under resans gång. Det är även viktigt att positiva arbetssätt sprids mellan råden.

Södermalms stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av Lars Rottem Krangnes (C) enligt följande.

Alla de råd som är anknutna till stadsdelsnämnden kan utvecklas och användas av stadsdelen på ett ännu bättre sätt än idag, till nytta för invånarna på Södermalm. Det gäller även funktionshindersrådet och det är därför en mycket viktig utredning som nu ligger på nämndens bord.

Den är viktig eftersom det helt enkelt handlar om att uppfylla plikterna som åläggs Sverige genom FN-konventionen om rättigheter för människor med funktionsnedsättningar (UNCRPD). Även om staten Sverige är den som är så kallad part i konventio-

nen, är det i praktiken landets kommuner och stadsdelar som ansvarar för att förverkliga konventionen och uppfylla rättigheterna för den enskilde medborgaren.

Det är ett tungt ansvar som den utgående politiska majoriteten har jobbat bra med, men inte tillräckligt bra. Vi blir aldrig färdiga med att bygga ett inkluderande och tillgängligt samhälle.

Funktionsrättsperspektivet har varit mycket viktigt för Centerpartiet i Södermalm under den gångna mandatperioden och vi har efter bästa förmåga jobbat för att lyfta och stärka det i majoritetens arbete och förslag till beslut.

Mycket tyder på att Stockholms stad under hösten får en ny politisk majoritet där Vänsterpartiet kommer ingå. Partiet har idag lagt fram ett särskilt uttalande i detta ärende, ett uttalande som är både bra och ambitiöst. Med detta anförande vill vi gärna få göra ett medskick till den kommande majoriteten.

Både nämndens arbete och valrörelsens lokala debatter om funktionsrättsfrågor visar på en bred politisk enighet. Tyvärr finns det alldeles för många hinder i systemet som lokalpolitiker inte kan undanröja ensamma.

Det vi politiker kan göra är att i enlighet med utredningen integrera funktionshindersråden bättre i stadens, nämndernas och bolagens utvecklingsprocesser. Det handlar om att använda sig av den stora kompetens som finns i råden och i funktionshindersrörelsen. Det är bra för målgruppen, men även för staden och för alla invånare. En inkluderande och tillgänglig stad är en bättre stad för alla. Att göra allt vi kan för att spränga stuprör är ett annat steg på vägen.

Medverkan i beslutsprocesser är bara positiv om det finns en tydlig plats i beslutsprocessen och tydliga återkopplingar på inspelen. Att råden inte enbart får kommentera förvaltningens förslag i enskildärenden, utan aktivt är med i beredningen när till exempel stadsdelens verksamhetsplan ska tas fram. Lika viktigt som att råden ska få utbildning är det därför att förvaltningarna får utbildning i hur man ska använda råden och hur man kan få in funktionsrätts- och tillgänglighetstänk i alla berednings- och beslutsprocesser.

Reell medverkan måste dessutom bygga på representativitet. Det räcker inte med att vilja involvera fler kvinnor, unga eller minoriteter – det krävs aktivt och uppsökande arbete – kontinuerligt.

Förslaget som ligger på bordet är bra, men det är inte färdigt. Som det framgår av tjänsteutlåtandet behövs det instruktioner, det behövs utbildningar och tydliga implementeringsuppdrag till förvaltningarna. Det räcker inte med det här beslutet.

Vi saknar även en tydligare beskrivning av hur de geografiskt bredare råden konkret ska arbeta med de enskilda stadsdelsförvaltningarna. Det är också svårt att se varför inte innerstaden får ett gemensamt råd när man ändå går i riktning av färre och större råd – Södermalm och Östermalm är ingen naturlig koppling.

Det vilar därför ett stort ansvar på den nya majoriteten, inte minst på Vänsterpartiet som lagt fram ett särskilt uttalande som visar på både kunskap och ambitioner. Det gäller även Miljöpartiet som Centerpartiet känner som en koalitionspartner med en tydlig förändringsagenda – också på det här området. Mot bakgrund av valrörelsens lokala debatter vill vi ändå skicka med att mer pengar i budgeten är väl och bra, men

utan kunskapshöjning, samordning, aktivt implementeringsstöd och den ofta utskälda effektiviseringen er det mycket svårt att göra förändringar synliga och positivt kännbara för målgruppen.

Slutligen: Man kan läsa i lokaltidningen att Socialdemokraternas mycket goda resultat i lokalvalen enligt nämndens vice ordförande handlar om att partiet framstår som den enda progressiva politiska kraften med en storlek som gör att man kan få saker gjorda. Frågan är om beskrivningen inte passar bättre på det socialdemokratiska parti som nämndens vice ordförande önskar att han vore medlem i. Våra erfarenheter från den nationella nivån är tyvärr tvärt om: När det kommer till kritan visar socialdemokratiskt styrda departement och förvaltningar sig att vara bra på utredningar och ”garantier”, men sällan på att verkligen vilja förändra strukturer, krossa stuprör och – när det behövs – utmana tjänstemannasidan.

Vi önskar den nya majoriteten i stadsdelen och staden all möjlig lycka till med att genomföra de förändringar som det råder bred politisk enighet om – och lovar att under kommande mandatperiod vara en konstruktiv blåslampa här i nämnden.

Särskilt uttalande gjordes av Charlotte Lilja Pittuco m.fl. (V) enligt följande.

Vi tackar staden för en bra utredning och välkomnar förslag på ändringar av funktionshindersrådets instruktion och organisation. Det viktigaste är att de föreslagna förändringarna ökar rådets inflytande och påverkansmöjlighet i staden. Vi är positiva till att det tillkommer nya skrivningar i instruktionen som förtydligar vilken roll och funktion som funktionshinderråden har i organisationen. Det är också bra att ledamöterna nu får möjlighet till ersättning för förlorad arbetsinkomst och vi hoppas att det kommer att förenkla rekryteringen till råden.

Vi anser att det bör finnas medel till nomineringssamordningen som Funktionsrätt Stockholm föreslås ha ansvar för. Vi tror att det skulle underlätta för föreningen att bredda målgruppen och därigenom att få en ökad representation i rådets sammansättning, exempelvis ur ålders- och hemvistsynpunkt. En bred representation är viktig för att på bästa sätt tillvarata de olika infallsvinklar som finns inom funktionsrättsrörelsen.

En central aspekt för att öka funktionshindersrådets delaktighet i beslut är att råden delges

information i tid. Det behövs en tydlig plan för rådets arbetsgång och hur information, kunskap och erfarenheter ska delas. Vi ser att råden ibland får möjlighet att uttala sig om ärenden först efter att nämnder fattat beslut om dessa vilket är problematiskt. Staden måste se till att råden ges de rätta förutsättningarna att ha inflytande över ärenden och processer i ett tidigare skede så att det synkar med den politiska beslutsprocessen.

Det är viktigt att det finns en tydlig plan för hur de nya arbetssätten ska implementeras så att rådets funktion blir likställd över staden och mellan nämnder. Vi hade gärna sett ett samordningsuppdrag på stadsövergripande nivå för att säkerställa att omorganisationen får ett

bra utfall i hela organisationen. Det uppdraget skulle förslagsvis kunna ges till funktionshindersombudsmannen eller annan instans som bedöms lämplig.

Slutligen önskar vi att man tar i beaktande tveksamheter vårt lokala funktionshindersråd uttrycker angående ett minskat antal råd i stadsdelsnämnderna: att lokal känedom eventuellt

försvinner och att delaktigheten riskerar att minska snarare än att öka. Slutligen ges ett konkret förslag på hur funktionshinderombudsman kan användas. Se inlägga från funktionshindersrådet bifogat i ärendets handlingar. (sic)

Särskilt uttalande gjordes av Anders Göransson m.fl. (S) enligt följande.

Vi har särskilt uppskattat funktionshinderrådets lokala koppling och kunskap. Vi tror det vore mycket olyckligt om den försvann. Det var en starkt bidragande orsak till den kartläggning av fysisk tillgänglighet som vi genomfört med de sommarjobbade unga i stadsdelen.

Ett bra exempel på hur vi gör praktik av en vision om ett Stockholm för alla.